Fortællinger fra Canada

Optegnelser fra nybyggerlivet

— i —

norske settlementer i Saskatchewan.

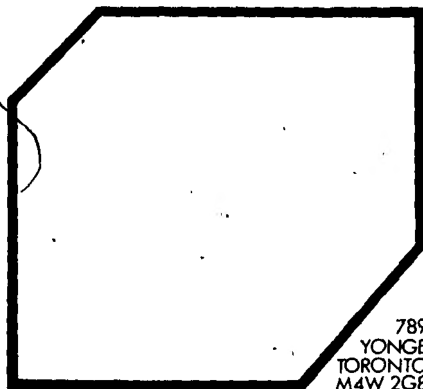
— AV —

Sigv. Rödvik.

Fremtiden Publishing Co.,
St. Paul, Minn.
1921

METROPOLITAN
TORONTO
LIBRARY

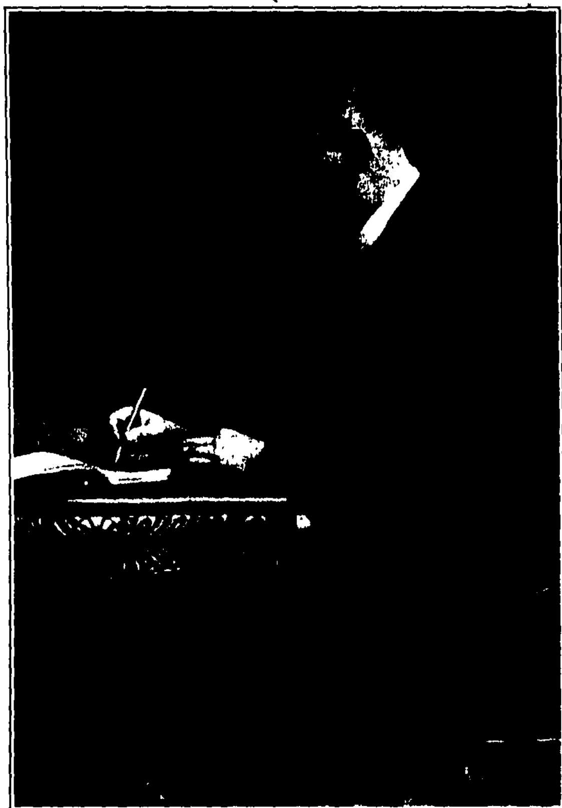

TORONTO PUBLIC LIBRARIES

REFERENCE LIBRARY

Til
Familien Garder
med de beste julehils-
ninger og nytaarsønsker
fra
Oskar Steffensen
Irma, Alberta,
Canada –

Winnipeg, Man.
30te nov. 1922

Segr. Rodirik

Fortællinger fra Canada

Optegnelser fra nybyggerlivet

— i —

norske settlementer i Saskatchewan.

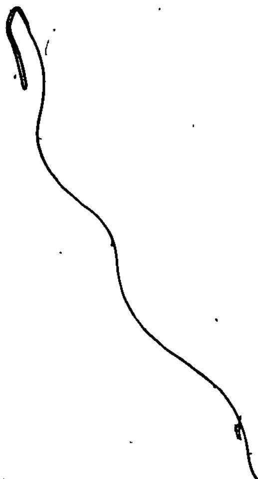
— AV —

Sigv. Rödvik.

MUNKHOLM PRINTING CO.,
ST PAUL, MINN.

TORONTO PUBLIC LIBRARY
MAR
21
1961
REFERENCE

FORORD.

Disse "Fortællinger fra Canada" er bare hvad undertittelen siger optegnelser, som jeg har gjort efter hukommelsen medens jeg opholdt mig en tid i St. Paul og hadde god anledning til at skrive dem.

Jeg har en masse dagbogsoptegnelser og notitser om forskjellige av mine oplevelser der oppe i det høie nord, men jeg har dem ikke med mig her. Derfor maa jeg utelate en hel del jeg ellers vilde ha tat med, spesielt mange navne og personalhistoriske oplysninger.

Dette faar utestaa til en anden gang, da jeg har tænkt at skrive en noget mere fyldig beskrivelse av forholde og personer deroppe.

Saa dagligdags og liketil, som det igrunden er, at gaa ut i ødemarkerne og ta op et stykke land, begynde at rydde og arbeide paa dette, bygge huse osv. saa ligger der dog en hvis romantik i det og forlener arbeidet med noget av eventyrets glans. Man føler at man er med at bygge op et nyt land fra lidet og ubetydeligt til noget stort og fremtrædende. Man er med at skape verdenshistorie.

Canada er et stort og vidt land; i utstrækning større end de forenede stater. Det har nu bare mellem 7 og 8 millioner indbyggere, det kan med lethed føde meget over hundrede. Dets naturlige herligheter er rike og

uuttømmelige. Det grænser paa 3 sider til havet, i øst til Atlanterhavet med verdens rikeste fiskebanker ved New Foundland, i vest til det Stille Hav med rike Laks og andre fiskerier uten for British Columbias kyster. De sydligere dele av Manitoba, Saskatchewan og Alberta er, som de tilstødende dele av Staterne frugtbart prærieland, hvor alle slags kornsorter og andre landbruksprodukter kan dyrkes i overflødighet. De nordligere dele av landet er delvis opfyldt av uendelige og værdifulde skove bestaaende av gran, furu og andre nyttige træsorter. Her er de herligste græsgange hvor fædrift kan være meget lønnende. Landet strækker sig her til Nordishavet.

Landet har en mængde indsjøer og elve opfyldt med gode fiskesorter og i skogene er der mængder av matnyttigt stort og smaat vildt.

Kul findes i mængde, og paa mange steder har man fundet gas og olje i rikelige mængder i jorden. Ædle metaller findes i fjeldene og her findes nogle av verdens beste nikkelforekomster.

Landet er saaledes fra naturens haand rigt utstyret for mennesker at bo i. Hvad der har bevirket at landet ikke har skudt en raskere utvikling er delvis, at det staar under europæisk styre, og delvis at det har ligget noget "ut av veien".

Den svære tilstrømning til de forenede stater, som jo var kjendt og bebygget flere hundrede aar før nogen tænkte paa, at der var et rigt og frugtbart land saa lang nord, forsinkede indvandringen til landet.

I de senere aar, da der begyndte at fyldes noget op søndenfor, begynte enkelte at kaste sine øine paa Canada, som det nye eventyrlandet i det store Nordvesten, "The last great Northwest", som man kan høre enkelte sir. Og der er noget i det. Nordenfor Canada og fort sættende dette begynder polarregionerne.

Dernord er der endnu tusinder av kvadratmile, hvor ingen hvit mand har sat sine føtter. Det skulde da være en eller anden jæger eller fangstmand i Hudson Bay kompagniets tjeneste. Deroppe findes endnu store bøffelhjorde græssende i fred og i mængdevis av andet vildt. Indianerne lever her sit frie liv som om ikke landet var det minste berört av civilisationen, og noget længere nord enda kommer vi ind i Eskimoernes rike og hvor de endnu lever et frit og utvungent liv.

Med disse faa bemærkninger har jeg villet rulle op et lite billede av landet som det er, dette land som i de senere aar hundrede tusinder av mennesker har strömmet indi for at rydde det op og skape sig selv et hjem. Ogsaa tusinder av nordmænd har reist didnord og bor der fremdeles.

Det er mest blandt disse jeg har boet og om hvem jeg vil skrive.

St. Paul, Minn., September 1918.

SIGV. RØDVIK.

* * *

Min første reise til Canada.

Det var rent ved et tilfælde, at jeg kom til at reise til Canada, og hvis ikke dette tilfælde hadde indtruffet er det vel tvilsomt om jeg nogensinde hadde sat mine ben paa Canadas jord.

Det var vaaren 1911 og jeg opholdt mig i Minneapolis. Da saa jeg en dag i en Minneapolisavis, at der avertertes efter en nordmand, som vilde reise ut til et landkontor i Nordvesten og dels utføre kontorarbeide, dels være "lokater" d. v. s. kjøre folk rundt i distriktet og fremvise vedkommende kompagnis land.

Jeg la ind et svar paa avertissementet og nogle dage

efter fik jeg brev med anmodning om at komme op til forretningens kontor till konferance.

Landkompagniet var Skandinavian Canadian Land Company, hvis indehaver er en velkjendt dansk mand hr. D. M. Fredriksen. Heldigvis for mig har denne mand hjertet paa rette sted og er en gentleman i alle maater.

Jeg hadde ikke greie paa det arbeide, som krævedes utført av mig og hr Fredriksen tænkte heller ikke over, at jeg kanske ikke var den rette mand for stillingen. Hvordan mine viderværdigheter opstod, skal jeg siden fortælle om.

Hr. Fredriksen og jeg blev straks gode venner og enige om betingelserne. En av disse var, at hvis jeg ikke likte mig, skulde jeg faa fri reise tilbake til Minneapolis igjen.

Jeg fik saa vite, at det underkontor av sin forretning han vilde sende mig til var i Canora, i provinsen Saskatchewan, Canada.

Jeg blev ikke lite forundret ved at høre dette, ja jeg kan næsten sige skuffet. Det er næsten skam at tilstaa det, men skjønt jeg hadde læst temmelig meget geografi, var mit kjendskap til Canada dog ikke stort bedre end, at jeg trodde det noget i likhet med Spitsbergen eller Grønland. —

Paa den anden side følte jeg dog en hvis glæde over at faa anledning at reise dernord. Der svævede endel mystik over landet for mig, og jeg hadde en viss følelse av, at jeg skulde ut paa en opdagelsesreise ind i et ukjendt land eller begi mig paa en eventyrfærd ved at dra derop!

Og enda skulde jeg derop for at anvise landsøkere godt dyrkbart land, hvor de kunde finde sig et godt hyggelig hjem for fremtiden, hvorigjennem der susede jernbaner, og hvor der var telegraf, telefon og regel-

mæssig befordring samt byer, kirker, skoler, universiteter og tidsmæssig civilisation i fuld sving!

Men det var nu allikevel ikke fremme ved disse civilisationens, frugter og hjelpemidler jeg skulde altid være. Andre hadde skapt disse herligheter før jeg kom, jeg skulde være med at bringe dem længere ind i urskovene.

Det var i de første dage av Mai 1911, at jeg reiste nordover fra Minneapolis. I Winnipeg, Manitoba, som er hovedstaden i den nævnte provins, og den største by i det vestlige Canada, blev jeg gaaende og slænge en hel dag før jeg kom avsted med Canadian Northern banen som skulde føre mig videre nordvest over.

Man merkede her tydelig forskjellen paa temperaturen, som den var i Minneapolis. Luften føltes meget kjøligere, men den var ogsaa renere.

Straks efter min ankomst, opsøgte jeg det norske blad "Norrøna", som da nylig var begyndt at utkomme der, og jeg syntes det var en stor trøst at vite, at der utkom et norskt blad i landet, man kunde da ha nogen at gaa og klage sig for om noget skulde gaa galt i det store vilde og farlige land, som jeg hadde hørt det skulde være.

Jeg hadde allerede som smaagut læst mange eventyrlige historier om det vilde og farlige liv i mange retninger, som var levet derute i de store skove mellem vilde dyr, indianerne og al verdens utskud.

Disse røverhistorier om landet jeg nu stod i begrep med at begive mig ind i og opslaa min bolig i, var saa almindelig kjændt i Norge, at min mor skrev til mig, da hun fik høre at jeg var kommet til Canada, og tænkte paa at slaa mig til der for en tid, at jeg matte bare snarest mulig reise der fra og ned til staterne igjen, hvor hun trodde der var skikkelige folk, men hvis jeg var nødt til at være dernord i det skrækkelige land

mellem vilde dyr, indianere og ryggesløse mennesker. Maatte jeg bare være meget forsigtig og ta vare paa mig selv, for du vet de er ikke længe om at dræpe et menneske der, mindet hun mig om.

Jeg fik en meget venlig mottagelse av saavel "Norrønas" eier hr. P. M. Dahl, som av redaktøren Lars J. Siljan, der netop nylig var kommet op og overtat redaktionen. Han hadde tidligere i længere tid været medarbeider i "Skandinaven" i Chicago og er nu redaktør av "Normanden" i Grand Forks.

De bad mig sende korrespondanser til bladet, naar jeg kom vestover og ønskede mig lykke paa reisen. Jeg kom ogsaa til at skrive mere til "Norrøna" vinteren efter end jeg i det øieblik tænkte jeg vilde gjøre.

Saa bar det vestover om aftenen med Canadian Northern og dagen efter ved middagstider kom vi til min reises maal Canora i provinsen Saskatchewan.

Byen var ikke stor og den virket landlig og stille i forhold til storbyerne Minneapolis og Winnipeg. Der var ogsaa stor forskjel i andre retninger, specielt paa folket. Der bodde endel skandinavere i og omkring byen, men de var ikke dominerende eller satte noget præg paa den.

Derimot bodde der i nabolaget en mængde slaviske folk specielt av russisk avstamning. De satte mere præg paa omgivelserne.

Landet er heromkring rigt og frugtbart, lidt bakket prærieland med noget skog her og der. Endel smaa vand og indsjøer virker avvekslende i landskapet og landet egner sig utmærket for blandet farming. Disse rumæniere, russere, polakker, bøhmere og hvad de nu ellers var, hadde kommet tidlig ind her og hadde tat homestead eller kjøpt land. De hadde dyrket landet ganske bra og der var arbeidet gode veie flere steder. De hadde skoler, kirker etc. og sat ikke saa værst i det.

Der var ogsaa andre nationer repræsenteret, jeg har tidligere nævnt ikke saa faa skandinaver, men der var ogsaa skotske, irske, engelske, franske og tyske.

De slaviske folk er svært sene med at lære sig et andet sprog, og det var derfor ofte vanskeligt at ta sig fram imellem dem, naar man kom ut i landet.

De beholder i det længste sit fædrelands sæder og skikke, saa man ofte kunde tro sig hensat til det indre av Balkan eller Rusland, naar man reiser iblandt dem. De er alle katolikker og følger i et og alt sin kirkes forskrifter. Den Græsk Katolske eller ortodokse kirke, som de tilhører har en mængde helligdage og disse følges strængt.

Man kan derfor se dem paa kirkesti en mængde dage, naar deres protestantiske naboer tænker paa alt andet end kirkelige handlinger. Dette indbringer dem visselig endel kritik, men de holder paa sit, og de kommer likelangt i aarets løp som de andre.

Et underligt folk.

Jeg traf heromkring for første gang et underligt folkefærd de saakaldte Doukhoboer (Dukoboer). De er russere og kom til Canada fra forskjellige steder i Rusland og fra øen Cypern i Middelhavet for mellem 20 og 30 aar siden. De har sin egen religion og trods de ikke er jøder eller helt ut hylder den jødiske lære, de tror ogsaa paa Jesus og de nytestamentelige aabenbarelser, lever de for det meste efter de gamletestamentelige troesbegreper og paa patriakalsk vis.

Saa underligt det er, kom de hervœd i konflikt med sine kristne medmennesker. De tror paa Gud som alle menneskers far, derfor ser de ingen forskjel paa men-

neskene. Vi er alle skapt like av Gud, vi er alle hans barn og vi har derfor alle like rettigheter som en søskenflok i det hjem han har git os at bo i her paa jorden. Vi er alle berettiget til de herligheter jorden har at by os, i denne forstand ikke minst derved, at en hver av os er berettigede til et stykke av jorden.

Dernæst er de av hele sin sjæl pacifister eller fredsvenner. De tror at mennesket ikke er berettiget til at tage noget liv. Gud som gav det og eier alt har ogsaa den eneste ret til at ta livet tilbake fra sine skapninger. Dette gjelder saavel menneskeliv som alt andet organisk liv.

Grundet denne sin opfatning av Guds ord er de hatere av al slags krig og ved den fremkaldte blodsutgydelse. De har derfor nægtet at la sig oplære i krigshaandværket og har nægtet al militærtjeneste.

De mener, at alle tvistigheter individerne og nationerne imellem, skal afgjøres i kjærlighed til hverandre, som det sømmer sig brødre og söstre og Guds börn.

Denne siste teori er det især, som har bragt dem i konflikt med de borgerlige love.

I Rusland under zarvældet blev de gruelig forfulgt for denne sin nægtelse av at gjøre militærtjeneste. Der var i titusinder av dem som hørte til denne sekt. De blev grusomt forfulgt, jaget fra sine eiendomme, kastet i fængsel, pisket, henrettede eller forviste til Sibirien. Mange tusinde blev forjaget fra de frugtbare egne i det sydlige Rusland, og sendt ind i de vilde Kaukasiske fjeldegne.

Her trodde man at de fanatiske og krigerske tyrker og kurder snart vilde nedslagte de stakkels fredelskende og forsvarsløse mennesker. I deres religion er der ogsaa en troessætning om ikke at gripe til sværd og forsvare sig om de angripes. Lik Jesus vil de taale al slags overlast og la Gud Fader sørge for resten.

Men de russiske autoriteter hadde forregnet sig, hvis de trodde, at de tartariske og tyrkiske horder skulde utrydde disse fredens folk for dem.. Tvertimot lærte de at agte og elske dem og lot dem tilslut fuldstændig i fred. De fik paa denne maate anledning til at bygge op en blomstrende koloni der oppe mellem fjeldene og tusinder lever der den dag i dag.

Imidlertid fortsattes myrderierne og forfølgelserne av dem i andre dele af Rusland. Grev Leo Tolstoy tok deres parti og forsvarte dem og den øvrige verdens opmærksomhet blev henledet paa dem.

De henvendte sig til andre nationer om hjelp, blandt andre til England. England gav dem saa først et fristed paa Cypern, hvor de kunde faa bygge og bo efter sit hjertes lyst. De likte sig dog ikke rigtigt der. Der blev saa ved forhandlinger mellem den Engelske og Rusiske regjering aapnet et fristed for dem i Canada.

England vilde gjerne befolke Canada, og i disse mennesker fandt det et ypperligt materiale til det. Flittige, nøiesomme og arbeidsomme, er de utmærket skikket til at opta et nybygerlivs savn og besværligheter. De blev ogsaa av den Engelske regjering tilstaaet fri religionsøvelse og for sig og sine efterkommere fritat for militærtjeneste.

Dette var en hovedsak for dem. Den Engelske regjering har holdt ord. Selv nu under verdenskrigen, der har snut op og ned paa alle ting, og man har skrapet bunden for mænd til militært bruk, er Dukoboerne fritat for enhver militærtjeneste ifølge traktaten med dem.

De er dog nu berøvet stemmeret av denne grund siden krigen brøt ut.

Mellem 20 og 30 tusinde invandrede paa et aar til Canada og de blev anvist store strækninger av land i

samlede arealer at bosætte sig paa, samtidig fik hver familje eller voksent mandfolk en kvart land.

Store flokke av disse folk blev da anvist land i nærheten av Canora, Sask., som i den tid for en 20 a 30 aar siden var et fuldstændigt vildt og uopdyrket vildnis.

Disse mennesker ynder at leve sammen i smaa landsbyter og ha mest muligt fælles. De er principielle komunister. Paa den høieste plads midt i sine smaa landsbyer bygger de sin kirke. De er nemlig svært religiøse, det er disse menneskers særpræg. Flere familjer bor i et hus og har al mat og husgeraad fælles. De pleiede ialfald før at ha et stort lagerhus i byen, til dette gjordes der fællesindkjøp av alleslags fornødenhedsartikler og et forstanderskap utleverte disse igjen til medlemmerne av den store familje efter behovet.

De dyrkede alt sit land i fælleskap og inhøstede også al avling i sammen. I førstningen de kom, vilde de ikke holde hester eller okser som trækdyr. De ansaa ogsaa disse som hørende til Guds store familje av livsvæsener, og de mente, at mennesket ikke hadde ret til at tvinge dem til at arbeide for sig.

De spændte sig derfor selv for plogen og harven eller drog sine vogne eller andre transportmidler. De har dog i det senere modereret lidt av sit syn paa disse ting. Dog er de fremdeles strængt vegetarianere. De fastholder at vi mennesker ikke har lov til at dræpe noget levende. Ikke engang fisk vil de fange og spise. Kjør og høns holder de bare for melkens og æggenes skyld.

De hylder ikke flerkoneri eller lever i flerkoneri, de er tvertimot strængt sædelige. Men de hævder at kjærligheten er det eneste tillatelige og sunde grundlag for ægteskapet. Mister ægtefolkene den for hinanden opløses ægteskapet automatiskt av sig selv. De kan da flytte fra hverandre igjen og ta en anden til ægte. De

ansaa det ret og slet som synd eller horeri at leve sammen som mand og kone uten at elske hverandre. —

De praktiserte dette i det første de kom over. Der var ingen vidløftige bryllupscermonier. De to flyttede stille og roligt isammen hvis de elskede hverandre, og flyttede fra hverandre, hvis kjærligheten ophørte.

Da de Canadiske myndigheter kom efter denne letvindte maate at ordne sig paa, blev de paabudt at registrere for dertil autoriserte myndigheter, naar de vilde gifte sig, og ønskede de at skilles maatte ogsaa dette gaa gjennom de lovlige kontorer. Dette for at forebygge misbruk og for børnenes beskyttelse.

De finder sig ogsaa nu i denne ordning av ægteskapet.

De har et overhode for hele sekten. Denne mand vælges egentlig ikke av medlemmerne, han likesom fremstaar ved en guddommelig ret av sig selv.

Deres nuværende overhoved eller leder hetter Peter Verigin; efter ham er en by ved Canadian Northern banen opkaldt ikke langt fra Canora.

Der har været endel uenighet i mellem dem i de senere aar. Enkelte ha flyttet ut fra disse fælleskommuner og bosat sig for sig selv, men de fleste bor endnu isammen. For endel aar siden solgte dog flere tusinde av dem sine eiendomme i Saskatchewan og Alberta og fik sig av regjeringen anvist nye og store landstrækninger ute i British Columbias Fjelddale.

Her trives de endnu bedre mere avsondret fra andre mennesker og har blomstrende kolonier.

Disse mennesker er flittige bibellæsere og grubler meget over religiøse problemer. De søker at komme til klarhet og være i forstaaelse med Guds anordninger ved i mangt og meget strængt at følge bibelens ord. De tar ikke hensyn til andre bibelfortolkninger end sin egen. De hævder at Gud gjennem en indre stemme eller sam-

vittigheten, styrer menneskets vilje og handlinger, man behøver derfor kun at lytte til Guds røst indeni sig og man vil altid være i overenstemmelse med ham.

Det er en meget smuk teori og i overenstemmelse med ordet at endog hedningerne har Guds lov skrevne i sine hjerter.

Imidlertid foretok de sig stundom handlinger, som ikke let kan forklares selv fra et bibelsk standpunkt, men maa betragtes som utslag av et religiøst hysteri.

Et aar trodde de av forskjellige tegn og aabenbarelser at ha fundet ut, at Jesus vilde komme og besøke dem personlig. De vilde da prøve at møte ham saa rene og uskyldige som muligt, og det trodde de best at kunne gjøre ved at gaa ham i møtte splitter nökne som vore første forældre i sin uskyldighedstand, da de vandrede med Herren.

De slog sig da sammen i store flokke, vistnok for at hygge og opmuntre hverandre i ventetiden og spaserte om overalt nøkne, som de kom fra sin moders liv. Det vakte naturligtvis umaatelig bestyrtelse, naar egnens andre beboere traf disse store flokke av kvinder og mænd spaserende omkring paa veiene eller i skog og mark splitternøkne beredende sig selv ved bøn og sang, til at møte sin frelser!

Man trodde hele sekten hadde gaat fra forstanden og autoriteterne blev underrettet. Disse sendte ut en avdeling ridende politi med tepper og klæder og fangede dem ind hvor de fandt dem, tvang dem eller overtalte dem til at klæ paa sig og vende tilbake til sine hjem igjen og heller der avvente frelserens komme.

Efter endel paalæg og forklaringer gjorde de dette og har ikke siden begivet sig ut paa nogen "Pilegrimage".

Men der gaar endnu mange lystige historier i eg-

nere om den tid da Dukoboerne vandrede nøkne omkring! —

Det var første gang jeg fik høre om disse underlige mennesker og traf dem. De fanget min intresse og jeg talte ofte med dem. De er stille og bramfri i sin fremtræden, kanske lidt sky likeoverfor fremmede, men de er flittige og arbeidsomme og gjør ingen mennesker fortræd. De ønsker bare at faa leve i fred og for sig selv mest muligt.

De søgte og fik et asylum i Canada, og jeg mener at de britiske autoriteter har ære av den maate hvorpaa de har behandlet disse rare mennesker og ladt dem faa ordne sig mest muligt efter sine hjerters ønsker og religiøse opfatninger.

Mit ophold i Canora.

Fred. Lageson hetter den mand som bestyrer Scandinavian Canadian Landkompanis kontor i Canora. Han er norsk, og det var bra for mig som ikke kunde sproget. Jeg fik mig anvist et værelse bak i kontoret som mit logi og fandt mig straks godt til rette baade paa kontoret og i byen, specielt av den grund at jeg fandt mange skandinavere der.

Men mine besværinger skulde snart begynde. Jeg hadde naturligvis ikke mere greie paa landforholdene i Canada eller andre steder herover end kua paa lapskaus. Dertil kom at jeg efter bare knapt et aars forløp herover ikke var videre stiv i engelsk. Skjøndt kompaniet, som navnet antyder, beskjæftiger sig meget med kolonisation av skandinaver, og bestyres av en dansk mand og det øvrige kontorpersonale ogsaa er

skandinavisk, føres dog al foretningsførsel og korrespondanse paa engelsk. Nu dette kunde jo enda gaa an, da hr. Lageson kunde greie den ende, men værre var det naar jeg skulde ut i distrikterne ofte flere mil og "locate" eller fremvise landstykker tillsalgs.

Der kom op fra staterne 15 a 20 mand ad gangen av alle slags nationer for at se paa land og eventuelt kjøpe samme. Der skal et godt kjæftament til for at være en god landselger, og man maa kunne svare paa næsten alt mellem himmel og jord. Liketil veiret maa man kunne forklare og ha rede paa om det er ideelt baade vinter og sommer.

De spurgte efter priserne paa farmredskaper, paa kreaturer, arbeidshjelp, osv. Dertil kom at de ogsaa spurgte om andre ting og forholde landet vedrørende. Salgspriserne paa landmansprodukter var de naturligtvis intressert i. Jagt og vildtlove vilde ha greie paa, samt ogsaa renter i bankerne. Naturligvis vilde de ogsaa ha greie paa kirke- og skoleforholdene i landet. Enkelte vilde ogsaa ha endel oplysninger om landets politik, som f. eks., hvad forskjellen var paa det liberale og det konservative parti, og hvilket parti som paa den tid hadde magten i landet.

Dette er bare en liten prøve paa de utal av spørgsmal om landet og distriktet vedkommende, som blev rettet til mig, og som en god landsælger maa kunne besvare.

Det var jo ogsaa rimeligt, at folk som kom ind i et fremmet land, for kanske at bosætte sig, ønskede at vite mest muligt om disse ting, de var jo aldeles fremmede, — men saa var ogsaa jeg! —

Hr. Fredriksen, som altid har drevet sin forretning paa en hæderlig maate, og hans fader før ham, hadde sagt mig, at jeg ikke maate lyve for landsøkerne, eller skryte op landet og distriktet paa en maate som ikke

vilde holde stik. Det vilde selvfølgelig i længden skade hans forretning.

Jeg var forresten undskyldt fra at gjøre dette, da jeg for at skryte op forholdene ogsaa maate vite, hvad bedre skulde være og hvad som best var. Skulde jeg derfor ha prøvet mig paa god landagents maner at "forbedre" forholdene dernord, vilde det visselig blet slike let gjennemskuelige Munchhausen historier, at det vilde ha gjort sakerne værre og ikke bedre. —

Ved første leilighet fortalte jeg hr. Fredriksen om den vanskelige stilling i hvilken jeg var stedt. Han forstod det ogsaa selv, og som den utmærkede mand han er forstod han ogsaa den ubehagelige stilling for mig og tok hensyn til den.

Han smilte dog bare over situationen og sa, at skylden for dette laa paa ham, da han jo skulde vite bedre end jeg, hvad mit arbeide vilde kræve av mig. Han bad mig dog ikke at være bekymret. Jeg skulde belbli at være hos ham til han fik sig en ny mand, jeg kunde saa søke mig nyt arbeide, eller jeg skulde faa fri reise tilbake til Minneapolis eller Staterne igjen.

Dette maa isandhed siges at være en retskaffen maate at behandle sine folk paa.

Om et par uker fik han da en mand, som passet for stillingen. Jeg tror han var Irlænder. Han hadde i mange aar været i den Canadiske regjerings tjeneste ved landopmaalingen og hadde gjennemkrydset landet paa langs og paa tvers i al slags vind og veir og i alle aarstider. Han hadde ogsaa, tror jeg, været i Hudson Bay kampaniets tjeneste som jagt og fangst mand.

Han kjendte forholdene ut og ind. Han kjendte folk, sæder og skikke. Han viste priserne paa alt mellem himmel og jord, han kunde fortælle om landet fra dets tidligste historie, om politik og samfundsforholde, om transport og veivæsen, om kirker og skoler, hvor han

vist aldrig hadde været siden han var barn. Han kunde fortælle om landets vidunderlige frugtbarhet, om hvordan de vrimlet av vildt i skogene og med fisk i elver og indsjøer.

Jeg vet ikke hvor paa jordens klode landet skulle være herligere end i Canada efter hans beskrivelser. Han fik alt til at passe ind i øiemedet, at fremhæve landets fuldkommenhed. Vi kjørte saaledes engang over nogle store stene ute i tærrænget. Nogen av landssøkerne sa, de haapet der ikke var mange av denslags karer i bakken.

Hertil svarte vor mand, at man maatte være taknemmelig, at der fandtes endel sten paa ens eiendom, og saa fulgte dèr en god historie om hvordan folk med store utgifter hadde maatet kjøpe og kjøre sten lange veie for sine grundmure, kjældere etc. Der var saa uendelig meget man trængte nogle stene til paa en mands gaard, fortalte han.

Landkjøperne fandt hvert ord han sa var sandt og glemte helt sin skræk for de store stene i marken. Paa den samme tur kjørte vi forbi noget lavt land, hvor der ogsaa var et lite tjern. Nogen i selskapet bemærkede at meget av denslags land vilde ikke give en mand stort at leve av. Men dette gav vor salgsmand riktig vand paa sin mølle.

Han kjørte selskapet op paa en liten bakke hvor landskapet, med den lille tjern i midten, kom i en meget malerisk belysning.

Der laa en stor flok ænder og svømmede omkring derute ogsaa, der yderligere forhøiede sceneriet.

Saa spurgte irlænderen: "Hvordan vilde I like til at ha et hjem bygget her, med en have strækkende sig nedover til tjernet og en flok av gjæs og ænder svømmende omkring derute?"

Det avgjorde saken. Da vi kom tilbake till byen

kjøp e en av selskapet landstykket for 2400 dollars, jeg tror næsten det var ham som hadde bemærket noget om stenene og vandet. Han betalte 400 dollars i haandpenge og reiste glad og fornøiet tilbake til staterne samme dag.

Jeg fik den største beundring for min eftermand, som landsælger og har det den dag i dag. Han solgte visselig meget land for kompaniet og jeg er aldeles sikker paa at hans samvittighed ikke plaget ham en eneste nat over noget salg.

Jeg gjorde mange turer utigjennem landet med landsøkere og traf mange landsmænd. Mange av dem hadde kjøpt land av hr. Fredriksen, og da landet deromkring er meget frugtbart, likte de sig utmærket godt. Jeg likte ogsaa landet og folkene godt deroppe og paa hr. Fredriksens raad besluttede jeg mig til ialfald at tilbringe sommeren der.

Før jeg avslutter avsnittet om Canora skal jeg omtale et par—tre "hændelser" der for mig hadde nyhetens og kurøsitetens interesse.

Korset.

En dag jeg kjørte utigjennem landet med et selskap, saa vi ikke langt fra veien paa en liten høide omgit av tæt smaakrat et stort kors rage ensomt og melankolsk i veiret. Vi spurgte hverandre om nogen kjendte des historie, men ingen viste noget om det.

Siden spurgte jeg baade i byen og flere omkringboende om de viste, hvorfor det var sat der, men ingen viste besked, rygtet gik, at nogen var begravet der, det var det hele, og det var tydeligt nok.

Jeg gik engang over til høien, hvor korset stod, for at se, om jeg kunde finde en ledetraad til dets reisning

der, et navn eller lignende. Men nei "Stenen paa høien bær intet navn, og Saga har glemt hvad hun viste". En liten jordhaug og en tre, fire stene rundt korsets fot for at holde det støt, var alt hvad der fortalte om menneskelige hænders befatning med stedet.

Og dog fortalte de te simple, ensomme kors derute i vildmarken sin egen sælsomme historie, karakteristisk for nybyggerlivet paa Nordvestens store, vide vidder og i de dunkle skoge.

Jeg stod længe ved siden av høien og korset og betragtede begge, og henfaldt uvilkaarlig i drømmerier.

Hvem sov her den siste lange søvn under disse torver? Hvor var han fra og hvorfor kom han hit? Kanske var han en russer, tysker, franskmand, dansk, norsk eller svensk, kommen over her for at søke lykke eller glemme savn derhjemme. Han hadde kanske streifet vide omkring, hadde ikke fundet lykken saa let han ventet. Venneløs og ukjendt var han faret fra sted til sted og arbeidet det haardeste og tungeste arbeide her eller der. Saa kom sykdommen, kanske snikende kanske braat. Da ingen nu deromkring kjendte til korsets historie, maatte det være reist der medens omegnen endnu ikke var bebygget.

Han hadde kanske tilbragt sine siste timer hos fremmede mennesker i et telt eller i en liten ussel hytte. Doktor og medisin var ikke at opdrive og saa fik manden med ljaaen indsamle sin høst uforstyrret.

Da hans siste suk var drat, blev han baaret utenfor av de nærmest tilstedeværende, en grav blev gravet paa denne lille høie og han blev lagt ned der indtullet i sine egne pjalter, kanske med det gamle, utslidte sengetæppe hvori han sist hadde lagt, som et ekstra svøb.

Kanske blev der sunget en sang over graven, kanske ikke og disse hans siste venner eller kammerater slog

isammen dette simple kors og reiste det paa den fremmedes grav.

Det var høit, over to manshøider, saa det kunde sees vidt utover. Men blev der ikke sunget ved graven av menneskestemmer, saa har prærievindene suset henover den og sunget sin sang, Canadas sang, over denne hedengangne pioner, som visselig ydet sin skjærv til at bygge dette land op stort og mægtigt blandt verdens civiliserte nationer.

Landet som ryddes og dyrkes og bringes under kultur og som strækker gyldne akre og blomstrende byer henover de ukjendte pionerers ben av mange folkeslag, som i tusindevis ligger begravet under ødemarkernes grønsvær, — er det store monument som reises over disse første rydningsmænds grave. Det vil bygges større og vakrere for hver dag og fortælle deres saga til tidernes ende.

Men hjemme i det gamle land sat kanske en mor eller en ung hustru og ventet paa brev eller budskap fra den kjære bortdragne. Kanske gik de med en hemmelig forventning og glæde, at han pludselig vilde staa i døren en vakker dag og smilende si: Her er jeg igjen! Og de vilde ile ham imøte, omfavne ham og med glædestaarer utbryde: Aa, min kjære, kjære gut, velkommen tilbake! Hvor vi har ventet paa dig. —

Men ukerne, maanederne og aarene gik og ingen søn eller mand kom, hellerikke noget brev. Kanske der kom et tilslut, — som bragte hans allersiste hilsen fra straaleiet der ute i det vilde land.

Men allerhelst kom der intet budskap. Navne glemmes saa snart og mange forandres saa let herute, and who cares —?

Saa la de hans eiendele tilside derhjemme, et billede av ham tokes frem nu og da og betraktedes eller hængtes paa en fremtrædende plads i stuen, og naar nogen

av hans venner spurgte efter ham drog de et suk og svarte de ikke viste noget om ham, hadde ikke hørt noget fra ham paa mange, mange aar. —

Men oppe paa den lille høie der ute i Saskatchewan, staar det ensomme kors og peker stille op mot himmelen. —

Der ligger han, — men det vet ikke de derhjemme. —

Mit første møte med Rödhuderne.

I Canora mødte jeg for første gang en indianer. Det var for mig et sælsomt og længe eftertragtet syn. Hvor hadde ikke jeg, som saa mange andre i guttedagene hjemme i Norge, læst om disse røde mænd og deres bedrifter, ikke minst i Coopers berømte indianerhistorier. Og her møtte jeg pludselig en midt paa gaten i Canora! —

Det var ikke til at ta feil av, det var en indianer all right! En høi slender, kraftig bygget kar, noget gammel med et stærkt rødbrunt ansigt, skarpe markerte træk, store utstaaende kindben, en ravnsort haar flette hang nedover ryggen samt kulsorte, stikkende øine.

Han hadde en meget avstikkende klædedragt paa sig. Paa hodet hadde han en av disse mørkebrune, vidbremmede cowboy hatte, som forresten brukes meget av frontierbefolkningen, specielt blandt de store kvægopdrættere eller de saakaldte "Ranchers" og deres berømte eller berygtede cowboys. Hatten er meget praktisk, da den gir beskyttelse baade mot sol og regn, dertil omgir den sin bærer med en hvis duft av "the Wild and Wooly West"!

Min indianer hadde dertil en sid graa-kvit kappe eller frakke paa sig, der rak ned til knæerne, den var vid

og løst knappet og var strammet rundt livet med et bælte. Den var rundt ærmerne, paa brystet og rundt kraven rigt broderet med perler likesom den ogsaa rundt skuldrene var forsynt med en mængde forskjelligfarvede frynser og baand. Bak paa skuldrene var der til overflod brodert et par djevlefigurer!

Han hadde røde benklæder med endel frynser i buksesømmene og paa føtterne hadde han elgeskinds mokkasiner rigt perlebroderte.

Man vil herav forstaa at han stak sig temmelig godt ut fra os andre spaserende i gaten og hadde et noget fantastisk utseende, det var ialfald ægte indiansk.

Jeg møtte ham pludseligt rundt et gatehjørne og blev ikke lite forfjamset ved synet. Jeg dreiede rundt og fulgte i nogen avstand efter, saa satte jeg mere fart paa og passerte ham, derpaa snudde jeg igjen og gik imot ham, og denne manøvre gjentok jeg etpar gange for rigtig at faa betragte ham.

Jeg husker kun en gang før jeg med slik levende interesse har betragtet et menneske. Det var, da jeg første gang møtte en konge!

Engang jeg kom opover Karl Johans gate i Kristiania, møtte jeg pludselig kong Oscar den anden. Da ogsaa benyttede jeg mig av de samme manøvrer ved at passere ham flere gange for rigtig at faa betragte ham.

Hverken kong Oscar eller indianeren la mærke til mine omkredsninger, de gik rolige og uaffekterede sin gang begge to og hverken mine eller mængdens blikke forstyrrede dem.

Ikke langt efter indianeren kom hans kone eller "skvaa" som de kalder sine kvindfolk. Hun var en tyk uformelig matrone, som næsten alle indianer kvinder er, spesielt de gifte, rigt beklædt med spraglende klæder og sjal, samt utstyrt med ringer, kjæder og perlebroderier. Hun gik barhodet med sjalet over skuldre-

ne og paa føtterne hadde ogsaa hun rigt perlebroderte mokkasiner. Indianernes kvinder gaar altid et lite stykke efter sine herrer og mestre, mændene, kun meget sjelden gaar de op ved siden av dem.

Nogen av byens folk fortalte mig at denne indianer var en høvding iblandt sine folk; derfor var han saa fantastisk og avstikkende klædt. Ellers gaar de paa det nærmeste klædt som den kvite befolkning.

Dette var mit første møte med en "ægte amerikaner" de saa berømte røde mænd. Under mit ophold i Canora saa jeg siden mange av dem, da der ikke saa svært langt fra byen er en stor indianerreservation.

Lidet ante jeg at jeg siden skulde komme meget i berøring med disse folk ja endog faa dem til daglige naboer. Herom skal jeg fortælle senere.

"Løvinder" i Krattet.

En dag jeg kom kjørende nordover landveien fra byen med et selskap landsøkere, saa vi ca. halvanden mil fra byen pludselig et par telte skimtes inde mellem træerne et lite stykke fra veien. Røken steg op mellem trætoppene og vi saa der var mennesker derinde. Jeg spurgte vor kjendtmand, hvad det var forslags folk, som holdt til her. Han drog paa smilet og sa det var "Hunters".

Vi syntes nok det var rart, de ikke kunde bo i byen, men han fortalte os, at byens kvindelige befolkning ikke ønsket dem der, da de øvet for stor tiltrækning paa stadens mandlige invaanere.

Det var nemlig to yngre kvinder fra en av storbyerne i østen, som ferierte herute i vildnisset paa denne maate. De bodde først paa et av byens hoteller, men

da de mandlige individer, ogsaa de gifte, viste dem for stor opmærksomhet, blev de gifte madammer rasende, og de maatte flytte. Men deres ferie tid var endnu ikke utløbet og de vilde i det længste nyde frihetens og landlivets glæder. Det fortaltes at nogen av byens maskuliner syntes synd paa de muntre sommerfugle, som hadde flagret saa langt vest for at rekreere sig. De kjøbte dem fuldt utstyr telt, ovne, kjøkkenutstyr, senge, stole og borde, ja grov endog en brønd for dem, og det fortaltes mig siden, at de bodde der til langt ut paa efteraaret. —

Men nede i byen gik madammerne og var rasende og turde næsten ikke slippe sine mænd utfor døren efter det blev mørkt, hvilket bragte megen munterhed og talrige var de historier, som gik om hvor vanskeligt det er "bringing up father", naar to unge, smukke kvinder ferierer "i løvrige lund" ikke langt fra byen. —

* * *

Da jeg var der for 7 aar siden var der meget vildt udyrket land rundt Canora. Der er sket store forandringer siden. Meget av det da vilde og uopdyrkede land er nu lagt under plogen, og byen er blet et jernbane centrum. Canadian Northern kommer ind med to linjer der og Grand Trunk linjen, der kommer sønderfra Yorkton og gaar nordover igjennem byen, har yderligere øget dens størrelse og betydning og bidrat mægtigt til det omkringliggende distrikts opkomst.

Hudson Bay Kompaniet.

Før jeg gaar videre i mine fortællinger, skal jeg kortelig nævne det store og mægtige Hudson Bay Company,

som man støter paa over alt i Canada, og som er som en stat i staten deroppe. Det er uten sammenligning verdens rikeste og mægtigste korporation og utøver en magt og myndighet, som kun overgaaes av staten selv.

Dette mægtige kompanis historie former endel av Canadas historie og er uløselig knyttet til denne. Dets tilblivelse rækker helt tilbake til de nordlige landsdeles opdagelse, og før nogen ante, at Canada skulde bli et stort, mætigt land for sig selv, ja længe før navnet Canada opstod, ekisterte dette kompagni og regjerte umdskrænket i de egne som jeg i disse fortællinger beskriver.

Engelsmanden Henry Hudson opdagede i 1610 den store havbugt, som fra Ishavet i sydvestlig retning skjærer sig ind i landet. Han opkaldte havbugten efter sig, den nu saa bekjendte Hudson Bay.

Engelsmændene brydde sig dog ikke mere om landet, som derpaa i 1656 tokes i besiddelse av franskmanden Jean Bourdon i den franske konges navn. Ved en traktat av 1697 blev landet formelt overladt til Franskmændene, men landet blev siden erobret av Engelskmændene og atter formelt overgivet til dem ved en traktat av 1713.

Allerede i 1670 før landet officielt var ærklært at tilhøre Frankerike blev dette selskap organisert av en franskmand Chonart av Groseilliers og en prins Rupert var den første præsident.

Selskapet blev dannet med det udelukkende formaal for øie at drive jagt og fangst i de umaatelige rike jagtfeldter rundt Hudson Bay, derav navnet. Men selskapet utvidede efterhaanden sin virksomhed til at omspænde det hele mitre og vestlige Canada i hele landets utstrækning. De skaffede sig bevilgninger eller "charters" hos de Europæiske regjeringer som raadede over landet til at faa monopol paa al jagt og fangst i

landet og handel med de infødte, indianerne og længere nord Eskimoerne.

Dette hadde de saa meget letter for at faa, som disse regjeringer ikke hadde den ringeste anelse om landets utstrækning og rigdomme.

De trodde landet bare et endløst vildnis kun skikket at leve i for indianere, eskimoere, jægere og vilde dyr.

Paa den maate kom Hudson Bay kompaniet langt nedigjennem de første menneskealder efter landets opdagelse til at skalte og valte i landet som de vilde og kunde siges at være de virkelige styrende i landet.

Da invandringen og kultiveringen av landet begyndte at ta fart ved midten av forrige aarhundrede, sat kompaniet inde med saa mange bevilgninger og privilegier at regjeringen praktiskt talt maatte kjøpe sig frem tomme for tomme av det mægtige kompani for at faa lægge landet ind under en samlet og tidsmæssig organisert statsstyrelse.

For at gi slip paa endel av disse rettigheter, maate regjeringen gi kompagniet land i bytte, og umaatelige er de landstrækninger som dette kompani sitter inde med i Canada. Man støter paa Hudson Bay land, som det populært kaldes, overalt utigjennem landet, og da dette land nu ofte ligger tæt ind til byer i rike opdyrkede strøk, er det værdt tusinder av millioner. Meget av dette land er ogsaa værdifuldt skogland. I selskapets "Charter" er blandt andet den bestemmelse at de skal ha to sektioner land i hvert eneste township utigjennem landet, en sektion i townshipets sydvestre og en i dets nordvestre hjørne.

Dertil kommer saa, at regjeringen har maatte erstatte dem land som er eksproprieret fra kompaniet av jernbanerne for at skaffe dem vei gjennem landet. Ved billigt kjøb av land er ogsaa kompaniet kommet i besiddelse av store strækninger.

Kompaniet har fremdeles eneret til at drive jagt i de nordlige landsdele, samt til at drive handel med indianerne og eskimoerne. Dertil besørger de postbefordringen for regjeringen i de aller yderst ute liggende dele av landet mot nord hvor post kan sendes.

De har der nord i de ytterste distrikter endnu sine "forter" og handelspladse, hvor kun de driver handel med beboerne, og de bekjæftiger i tusindvis av indianere, eskimoer og kvite folk med sin jagt, transport og handelsbedrift.

Ved siden av handelen med de indfødte er kompagniets virksomhet i disse egne utelukkende viet jagt og fangst av alle slags pelsdyr, som i rikelig mængde findes i disse trakter, og de bringer paa verdensmarkedet for millioner av dollars værdi i pelsværk hvert aar.

I saa maate er det ogsaa verdens største pelsværkfirma.

Kompaniet har sit hoved sæte for Canada i Winnepeg, Manitoba. Det har store forretninger i de største byer utigjennem landet, har sine egne telegraf og telefonlinjer og har i det heletat en stor administration i landet for sig selv.

Som et kuriosum kan fortælles at kompaniet har en evigvarende brændevinsret. En saaden er tilstaat dem av en av de engelske konger, og kan ikke fratas dem. For to aar siden blev provinsen Manitoba ved avstemning stemt tør. Hudson Bay kompaniet vilde ikke stænge sine brændevinsutsalg. Politiet stængte dem saa og konfiskerte varerne.

Kompaniet anlagde sak og vandt ved Privy Council Englands Höiesteret. Dommen gik ut paa, at kompaniets charter tillot det at handle med alt muligt mellem himmel og jord saalænge det vilde og hvor det vilde inden Canadas grænser.

Kompagniet avstod dog frivilligt saalænge krigen varer at sælge whisky eller andre stærke drikke.

Dette mægtige kompagnis høieste offiserer bor i London og har sine repræsentanter spredt utover hele verden. De staar høit i anseelse hos den engelske regjering saavel som hos den Canadiske, da de i mange retninger gjør administrationen store tjenester, naturligvis for god betaling. Enkelte av deres høieste officerer er ophøiet i adelsstanden.

Dette kompagni har derfor en stor indflytelse paa Canadas politik baade indad og utad, derom er der ikke tvil. Jeg har derfor nævnt det her, da det er en faktor i Canadas økonomiske og politiske liv man ikke kommer forbi.

Der er dog blandt nybyggerbefolkningen utigjennem landet meget delte meninger om kompagniet. Mange mener at kompagniets umaatelige landstrækninger i de opsettlede distrikter skulde været overtat av regjeringen og aapnet for kultivering paa almindelig maate, da de ligger der som en hemsko for utviklingen, osv.

Jeg har bare nævnt kompaniet her, da det er en dominerende faktor i det vestlige Canadas historie ogsaa i vore dage.

Som murer og plasterer.

Mit siste arbeide i Minneapolis før jeg reiste til Canada, var som murer og plastrerhaandlanger. Jeg hadde saaledes lært dette haandværk og dertil ogsaa været med og plastre lidt. At plastre hetter paa engelsk hvad vi paa norsk kalder for Gipser og bestaar som bekjendt i, at man kliner paa væggene et gips og cementlignende stof det saakaldte "Plaster". Naar dette størkner eller "setter" blir det haart og tæt som sten.

og er derfor et aldeles utmærket byggemateriale, der gjør husene lune og varme om vinteren og sparer meget brænde, medens det om sommeren gjør boligerne mere kjølige.

Jeg hadde aldrig tat mine hænder i sligt arbeide, før jeg kom til Amerika, men her er jo alle muligheters land og jeg tænkte, at jeg kunde likesaa godt lære mig det haandværk som noget andet.

Det tiltalte mig, mærkelig nok, og ved ihærdige anstrængelser lærte jeg det lidt efter lidt. Jeg har arbeidet meget i det fag i Canada og utført mange kontrakter paa egen haand.

Da jeg derfor sluttede hos landkompaniet, besluttede jeg mig til at søke mig arbeide i plastrerfaget. Jeg fik ogsaa, før jeg ventede det, arbeide som ønsket. Der bodde i Canora to norske gutter Georg Jørgensen og Tom. Lie, som var murere og plastrere og de trængte en mand der enten kunde plastre eller være haandlanger. Da jeg kunde lidt av det første og var god i det siste, var de glad jeg var der.

De hadde paatat sig at plastre et hotel i en liten by ca. 80 mil nordvest for Canora paa den samme linje, som hette Margo, og did bar det saa med mig. Saadan gik det til at jeg kom enda længere ind i landet og da der rundt Margo er store norske setlementer med gjennemsnille folk, likte jeg mig saa godt der at jeg blev der hele sommeren, høsten og vinteren, og dette mit lange ophold blandt disse utmærkede mennesker gjorde, at jeg bestemte mig for at slaa mig til i Canada indtil videre.

Margo og Omegn.

Rundt Margo er landet ikke saa fladt og velskikket til kornavl som rundt Canora. Det er derimot utmærket skikket til blandet gaardsbruk, hvorfor ogsaa farmerne her har meget bufæ. Især nordover ifra byen er der et stort omtrent utelukkende norsk settlement. Der er en svenske her og der iblandt, kanske ogsaa danske.

Man vil foresten altid træffe paa at de tre Skandinaviske nationalitet søker isammen mest muligt, hvis de kan, isteden for at sprede sig blandt andre nationaliteter. Undertiden kan svenskerne være i majoritet, undertiden danskerne og undertiden nordmændene. Somme steder kan man finde en av disse nationaliteter dominerende allene for mange mile i omkreds, dannende et settlement.

I alle tilfælde vil de andre nationaliteter idaglig engelsk omtale kalde dem for "Skandinavian Settlements".

Specielt nordenfor Margo var dog Nordmændene herskende.

Naar man er ute paa arbeide i Canada, vil man som regel komme til at arbeide sammen med en mængde nationaliteter. I Margo kom jeg til at arbeide isammen med polakker, franskmænd, engelsmænd, Canadiere, svensker og nordmænd kanske der var andre ogsaa, som jeg ikke nu husker. Men arbeidet gik utmærket for det, og da der var baade norske og svenske familjer bosittende i byen, trivedes jeg der utmærket.

En norsk kvinde, Henrikke Torpen, drev isammen med sin datter Inga restauration i byen og hos disse utmærkede mennesker fik jeg bo mens jeg arbeidede der. To norske brødre ved navn Bull, slægtninge av statsraadfamiljen Bull i Norge drev en kjøbmandsforretning i byen, en svenske var byens smed, og en nordmand Al-

bert Yuve, jeg tror han var telemarking, var vognmand i byen. Der var ogsaa en svenske som bodde der, og som var noget av en alt mulig mand.

Her i byen traf jeg først paa en mand for hvem jeg fik oprigtigt venskap. Det var en gammel Valdris og hans navn var Häavard Braaten. Der var vist intet han var saa glad for i denne verden, som det at han var Valdris, og han nævnte stadig med stolthet sin avstamning fra dette gjæve bygdefolk.

Han var, som næsten alle deromkring og de fleste steder i præerieprovinserne, naar undtas de av engelsk avstamning, kommet op fra staterne. Han hadde tat homestead ca. 6 mil norden for en liten by som hetter Kuroki, som laa ca. 8 mil vestenfor Margo, og hvor han saaledes hadde sit hjem. Men han var murer og dygtig i sit fag, og derfor vide kjændt.

Der var saa mange av de Braatenfolkene nordenfor Kuroki at man kaldte settlementet for Braatenbygda. Jeg tror han hadde to brødre, som alle var gifte, og alle hadde de mange sønner som ogsaa var gifte og hadde land i nærheten av hver andre. Dertil kom at døtrene til disse gamle Braater var gifte med gutter i nabolaget, som ogsaa hadde slaat sig til i settlementet.

Paa den maate var der Braatenslægt, hvor man gik og stod i mange mils omkreds. Men alle ansaa de gamle Haavard som stammens høvding og bestemand.

Som sagt jeg fattede oprigtigt venskap for denne staute gamle mand, og vi var længe kompagnoner og kammerater.

Han murte en kjælder for en nordmand, som hette Sverre Barth, som ogsaa bodde i Margo. Han saa mig da daglig arbeide paa hotellet med plasterarbeidet. Det hadde længe været hans ønske, at faa sig en kompanion, men han hadde ikke fundet nogen, og saa vilde han gjerne ha en han likte, sa han.

Saa en dag spurgte han mig om jeg ikke vilde gaa i kompagniskap med ham. Jeg var mere end villig til det, og jeg kom derved for alvor til at slaa mig paa murer og plastrerfaget.

Han var ca. 40 aar gammel i faget, jeg knapt et halvt aar. — Men hvad jeg manglede i erfaring tok jeg igjen i alder, idet jeg som saameget yngre, kunde arbeide saa meget mere energisk og utholdende, men her skal jeg straks indskyte, at han ikke var langt efter mig der, skjønt der var ca. 30 aars forskjel paa vor alder. Jeg har aldrig set en mand i 70 aars alderen saa kraftig og utholdende i sit arbeide, og med tungt stenarbeide hadde han slidt fra han var saa stor han kunde gjøre et skikkeligt dagsarbeide.

Saa han hadde al mulig grund til at være stolt av sin valdriske avstamning.

Denne utmærkede gamle mand lærte mig i mangt og meget mange ting i faget. Han lærte mig saaledes at mure skorstene. Jeg vil altid mindes den første skorsten jeg murte med en stille fryd og ikke liten stolthet.

En franskmand De Gallier, skulde ha murt en skorsten, og vilde ha Braaten til at utføre arbeidet, men han holdt paa at mure en anden og kunde ikke straks gjøre det. Saa bad han mig, sin kompagnin at gjøre det. Men jeg sa, som sandt var, at jeg aldrig hadde lagt mursten paa mursten i tanke at det skulde saa meget som forestille en skorsten.

Han lo, og sa, at det var let at lære, og jeg maate jo engang begynde. Saa gik vi i følge til huset, og han begyndte at lægge grunden til murpipen og lagde en tre a fire omgange op, alt imens han forklarte og demonstrerte, hvordan jeg skulde lægge morteren, kutte stenene, mure den ret osv.

Saa fortsatte jeg paa egen haand, men naar jeg hadde murt en fot eller halvanden, sprang jeg over til

gamle Haavard og bad ham komme over og se om alt var i orden. Jeg fik altid ros med et par smaa retledninger og tilslut fik jeg skorstenen færdig. Jeg gik ned paa gaten og betragtede mit værk længe og vel. Min første skorstenspipe kneiset mot sky og syntes ikke at ville dætte ned med det samme heller!

Saa fik jeg Braaten over igjen. Han for pipen over og fandt den god og vel i alle maater, hvad der bragte mig til at sætte næsen ikke saa lite i sky, — og murpipen staar den dag i dag og fortæller om min første murbedrift. —

Paa muring og plastring i Buchanan.

Efter at være færdige med diverse arbeider i Margo, reiste vi ca. 30 mil længere øst til en by som hetter Buchanan. Her hadde Braaten tat paa sig at utfore kontrakter. Rundt denne by bor der ogsaa mange nordmænd, men forresten er der en meget blandet befolkning, der er saaledes ikke saa langt fra byen kolonier av Dukoboere.

Vi bodde der paa en restaurant og logihus som eiedes og dreves av en nordmand Ole Dahlshaug, som forresten nu er død. Vi utførte en hel mængde plastrer og murerarbeide utover høsten i denne by, hvor vi var til frosten og sneen kom. Vi plastrede her Jernbanestationen, og jeg fik i opdrag at mure skorstenspipen. Gamle Braaten vilde helst slippe at klyve omkring paa takene. Jeg skotter altid med stolthet op til skorstenspipen paa stationen i Buchanan, naar jeg reiser forbi der.

Der var en norsk kirke og menighet i byen, og en nordmand Larsen var stedets politimester, betjent og konstabel. Byens rikeste mand, der sat i stor eien-

domsforretning, og var meget avholdt var ogsaa en norskamerikaner. Hans navn var Magnus Ramsland. Hans forældre var fra Egersund kanten, og hans far, O. T. Ramsland, er en velstaaende og agtet mand i Sacret Heart, Minn.

En anden norsk mand Iversen var byens sadelmaker og skomaker. Jernbanestationens bestyrer en Canadier, var gift med en norsk dame.

Der var saaledes mange norske i byen og dens omegn, skjønt jeg tror norskdommen ikke var særlig stor. Mange av disse av norsk blod var fødte herover, enkelte gifte med andre nationaliteter osv. og da vandes det norske hjertelaget endel ut.

Ole hadde ikke Difterit.

Et tilfælde, som vakte ikke saa liten munterhet indtraf mens vi var i byen. I dukoboer og galiziersettlementerne ikke langt fra byen utbrøt der om høsten en meget ondartet difterit epidemi, som krævede en to a tre dødsfald. Sundhedsautoriteterne lagde da disse settlementer under kvarentæne og ingen fik lov til at komunicere med folkene derute undtaken det ridende politi, som bragte dem hvad de trængte av mat, medicin etc.

Autoriteterne hadde meget bryderi med dette tilfælde, da disse slaviske folk ikke er meget renslige og kun motvillig retter sig efter et sundhedsvæsens forskrifter. Dukoboerne vil av religiøse grunde ikke være forsigtige og ta sikkerhedsforholdsregler, da de mener, at "Den Gud vil bevare er uten al fare" likesom de mennesker som ikke vil ha lynavledere paa sine huse. Politiet maatte derfor stadig avpatruljere det befængte distrikt.

Der var to norske brødre i Buchanan, Ole og Lars Ingelsrud. Den ene, Lars, var snekker, den anden, Ole, var altmuligmand og han var vor haandlanger.

Han begyndte saa smaat at skrante, og en dag kom han ikke paa arbeidet, men laa utover dagen, — han hadde ondt i halsen! Han holdt sig inde etpar dage, men da det ikke vilde gi sig sendte han bud efter doktoren den tredje dags formiddag.

Da vi kom hjem til middag den dag fandt vi restaurantens døre stængte med lovens segl, og store grønne plakater med ordet "Difterit", grinte os imøte paa dørene, og konen holdt paa at lave istand vor middagsmat ute i gaarden. Did hadde man flyttet komfyren, og vi spiste paa improviserte borde og bænke. Hele huset skulde nemlig røkes ut og intet maatte tas ut derfra før det var gjennemsyrt av den giftige røk.

Dertil skulde vi alle vaksineres med difteritserum og være under kvarentæne d. v. s. vi fik ikke lov til at gaa i byen paa nogle dage ialfald, dog fik Braaten og jeg fortsætte med vort arbeide, for det var blet konstatert at vi ikke hadde difterit.

Og alt dette hurlumhei for vor kjære ven Ole Ingelsruds skyld, som doktoren trodde hadde difterit. Hvordan gik det saa med ham? Jo, han matte flytte en 3 a 4 mil ut fra byen, hvor han hadde et homestead. Der blev han anbragt allene, og ingen fik lov at se til ham undtaken det ridende politi, som besøgte ham av og til for at forsyne ham med mat eller andet, han maatte trænge. Der blev sendt prøver av hans halsslim til Regina, provinsens hovedstad, for bakteriologisk undersøkelse. Nu skulde han være tvungen eremit til resultatet av undersøkelserne forelaa.

Vi følte stor medynk med vor kjære ven Ole, for vi følte os overbevist om, at han ikke hadde difterit mere end katta. Braaten og jeg overla derfor at reise ut til

ham den første söndag han var der og "trøste" ham. Det gjorde vi ogsaa paa den maate, at vi tok med os cigarer, røke og skraatobak i rigelige mængder, samt en flaske rigtig fin whisky.

Det var løn for mange slike umake at se vor kjære Oles glade ansigt, da vi kom, og da de herlige saker haltes op av vore lommer og overlevertes ham som synlige beviser paa vort trofaste venskap, blev han rent ellevild. Han fortalte os dog som en dyp hemmelighet, at vi ikke var de eneste som i nattens mørke besøgte ham og forsøtet tilværelsen for ham.

Han viste os en hel mængde av deilige saker, som var bragt ut til ham i de dunkle kvelde. — Naturligvis var Ole saa frisk som en fisk.

Men doktoren vilde ikke vært længe frisk, hvis Ole hadde faat sin vilje med ham.

Endelig efter ca. 2 uker kom der besked fra Regina at Ole ikke hadde difterit. Glædestraalende og triumferende kom han ind til byen om eftermiddagen. Der sagdes, at doktoren var reist fra byen den dag. Ole vilde jubilere lidt i anledningen og han bad endel av sine venner med sig ned paa hotellet, hvor han lot sig gratulere med diverse drammer og toddyer for vel overstaat eneboerliv.

Paa hjemveien fra hotellet skulde det saa til uheld træffe, som det staar i "Hundemordet", at han traf doktoren.

Hvad Ole da fortalte doktoren, han var for slags kar, og hvad han tænkte om ham og hans videnskap, skal jeg ikke gjenta, men jeg skal fortælle, at det var den lille bys samtalseemne i flere dage og vor haandlanger gik længe efter omkring som en martyr og helt, og mange var de som sa til ham, at hvis han vilde følge dem ned paa hotellet og fortælle dem, hvad han sa til

doktoren, saa skulde de staa alle omgange og det flere gange bordet rundt.

Vor ven Ole kunde derfor ikke de første 8 dage efter sin tilbakekomst gjenopta sit arbeide da han gjerne gik med paa at fortælle hvad han sa til doktoren, og vi blev nødt indtilvidere at finde os en anden "tender". —

Der staar flere murpiper i den by muret av mig, og jeg husker specielt godt den siste jeg murte. Det var i slutten av oktober, og det blev for koldt at holde paa med vort arbeide. Vi vilde derfor ikke ta flere kontrakter. Men byens komunesekretær og kasserer, som var svensk bad mig endelig om at være saa snil at mure ham en ny skorsten, da ovnen røk saa ind med den lille cementpipe han hadde. Jeg lot mig overtale til det. Bitterlig koldt var det og jeg maatė arbeide med votter paa og likeledes ha en tyk sauskindforet trøie og en skindhue nedbrættet over ørene, mens jeg murte paa taket i en bitende nordensno.

Morteren maate jeg stadig holde varm over en ild nede i gaarden. Naar jeg hadde arbeidet en ca. 20 minutter paa taket var morteren frosset saa fast til murskeden at jeg maate ned og tine den ren igjen. Dertil kom at jeg maatte la dem fyre i ovnen nede for ved hjelp av røken at holde pipen lidt varm. Følgerne herav uteblev heller ikke. Vinden viftet røken hit og dit, og mange gange maate jeg løpe fra det hele for at faa trække pusten og gnide mine av røk fyldte og svidende øine.

Det var derfor ikke underligt at jeg lovte mig selv at dette skulde bli den siste pipe jeg murte den høst i Buchanan og var glad, da jeg var færdig med den. Og dog skulde jeg mure entil og paa samme tak straks efter.

Det gik slik til:

Den familje som bodde ovenpaa i det samme hus

klaget ogsaa over at deres ovne røk ind grundet de smaa cementpiper, og vilde ha en ordentlig skorsten murt, mens mureren var der allikevel. Saa kom eieren og bad mig mure en pipe til paa den anden side av taket. Nei tak, sa jeg, ikke mere pipemuring denne høst i Buchanan av mig. Prisen for arbeidet var 50 cents foten for disse 16 x 16 murpiper. Manden bad mig forlange mere, han vilde gjerne betale godt. Nei tak, sa jeg. Saa la han paa til en dollar foten, dobbelt altsaa og svært god betaling. Jeg sa fremdeles nei, fortalte manden at det var livsfarligt at ligge og klore paa de frosne take i kulden, og livet vilde jeg nødig sætte paa spil for at mure ham en skorsten.

"Men "mandelist er velbehænde, kvindelist er uten ende" det skulde jeg faa sande. Manden og konen i den røkforpestede leilighet hadde i nattens mørke timer spekulert ut en listig plan, som de vilde rigge ut dagen efter og prøve om de ikke derved kunde smelte mit haarde hjerte. Og det lykkedes dem!

Dagen efter holdt vi paa at gjøre os istand til avreisen, da manden fra røkleiligheten kom ruslende over til os og spurgte, om jeg ikke vilde være saa snil og komme ned og se paa den pipen hans, om jeg kanske som fagmand kunde finde ut hvad som feilte den, at den ikke vilde trække. Kanske det vilde hjelpe dem ut af knipen. Han skulde hilse fra sin kone, om jeg vilde være saa snil osv. osv.

Aha, kvindetaarer, tænkte jeg og gjorde mit hjerte endnu haardere, men jeg fulgte dog med ham allikevel. Da vi kom ned i leiligheten, var denne halvfyldt med røk; hans unge, trivelige kone gik omkring paa gulvet og bysset med et lite nogle maaneder gammelt barn, som graat og var uroligt for røkens skyld. Saa kom hun hen til mig med barnet i armene og sa: Aa hr. Rødvik. De maa være saa snil at mure denne pipe for

os, her er ikke andet hus at faa i byen, og hvordan tror de jeg og dette lille barnet kan leve i denne leilighet i vinter i al denne røk.

Enten det var røken eller rørelsen vet jeg ikke, men vi hadde begge to taarer i øinene, da hun sa dette. Jeg snudde mig rundt for at si til hendes mand, at jeg vilde mure den pipen allikevel og jeg husker ganske tydelig at hans ansigt saa meget fordreiet ut, — men det tror jeg neppe var røkens skyld!

Det lille skuespil var omhyggelig instudert og blev godt spillet, for en time efter var jeg i den bitende nordensno oppe paa taket ifærd med at rive ned den gamle pipe. —

Braatens hestehandel og hjemreisen.

Grundet aarstiden kunde vi altsaa ikke arbeide længer i Buchanan og det var igrunden med bedrøvelse vi lavet os istand til at forlate den lille by. Vi hadde arbeidet der i omtrent 2 maaneder, og alle mennesker kjændte os. Vi gik under navnet "murerne", da vi var let kjændelige fra andre folk i byten. De hadde set os oppe paa takene mure skorstene, mure cisterner og grundmure eller plaster inde i husene, alt i vore kvite murerdragter, og andre murere hadde der ikke vært i Buchanan den session.

Jeg skulde tilbake til Margo, hvor jeg likesom hadde mit hovedkvarter og Braaten skulde samme vei til sit hjem ved Kuroki lidt længere vest. Vi skulde naturligvis reise i følge, og denne reise blev ikke saa lite viderværdig. Men før jeg fortæller om den, skal jeg fortælle om en hestehandel Haavard gjorde og som var aarsaken til at reisen blev saa eventyrlig.

En gammel ven av Braaten fra Staterne, som nu

eiet en farm et lite stykke fra Buchanan, hadde bestemt sig for at flytte ned til staterne igjen og i den anledning solgte han ut rub og stub den høst.

Blandt andre husdyr hadde han ogsaa et gammelt skabilken av en hest, som trofast hadde tjent ham i ca. 30 aar. Han vilde derfor ikke sælge den til hvemsomhelst. Enten vilde han sælge den til en paalidelig og kjændt mand, som han var sikker paa vilde være snil med den gamle og tro drager, eller han vilde skyte den. Hesten var frisk og rask i alle maater, med undtakelse av, at den var over 30 aar og som rimeligt kan være noget stivbent og sen, men ellers sikker og god at kjøre med. Hestens eier tilbød Braaten hesten, og han slog til. Det var et røverkjøp ogsaa.

Han fik hest, sæle og Buggy for 75 Dollars!

Det var gamle næsten utslidte greier altihop, og det kan med sandhet siges, at hvis ordsproget om at "Paa ridetøiet skal storfolk kjendes" holder stik, saa skulde ikke de ansees for storfolk, som kom reisende i det kjøretøie. Det hele utstyr, med den gamle magre hest slingrende mellem skjækerne i en fillete sæle, trækkende et skaberak av en Buggy efter sig, med etpar karer i arbeidsklær, og med nogle gamle fillete vadsække og murerværktøi stuvet isammen i det skranglete kjøretøie, — isandhet det lignet et veritabelt fantefølge.

Saadan omtrent saa dog vor avreise fra Buchanan ut. —

Men min prægtige ven, gamle Braaten var lykkelig som en konge over sit kjøp, og stoltelig smelte han med svøpen, da vi hadde sat os tilrette i kjøreindretningen utenfor restaurantens dør.

Ute paa trappen stod hele personalet og alle gjesterne og ønskede os lykke paa reisen, og da hesteskabilkenet endelig efter mange "Git up" og andre tilskyn-

delser begyndte at røre paa sig svingede vi med hattene og kvindfolkene tilviftede os med forklæderne et siste kjærligt "Goodbye".

Kommen vel ut av byen, saa vi var færdig med alle tilrop, spørsmaal og svar, betrodde Braaten mig, hvorfor han var saa særdeles fornøiet med hestehandelen sin.

Hans hustru var en meget dygtig kone, det kjænder jeg til av selvsyn, men hun var dertil en meget myndig madamme. Hun hadde utover høsten flere gange skrevet til ham og bedt ham komme hjèm igjen og slutte med muringen. Hun syntes hun trængte hans hjelp hjemme i gaarden til forskjelligt, dertil var han en gammel mand, som kunde ha det bedre hjemme end at ligge og slite ute, blandt fremmede, han trængte jo ikke egentlig for pengenes skyld at være borte heller, de kunde jo godt føde sig av farmen, osv. osv. Slik omtrent lød de kjærlige lokketoner fra hans Valdrisviv.

Men Braaten viste bedre. Han vilde gjerne være sin egen herre saalænge det gik an. Ute "blandt fremmede" var han sin egen bas og dertil ogsaa bas over andre. Han var flink i sit fag og hans meninger i alle spørgsmaal hadde vægt som den gamle erfarne mand som han var.

Men naar han kom hjem, fik pipen en anden lyd. Hu mor sjøl svinget scepteret der. Da var det at melke kuer, mate griser og høns, give smaakalvene melk, gjøre rent i fjøs og stald, vaske kjørreller, kjærne, bære vatten og ved osv. osv. i det uendelige. Det var sandt, som hun sa, at hun syntes hun trængte hans hjelp i gaarden.

Det nyttet ikke at sætte bukkeben heller, for var han fremme i fjøsen og hendes stemme fra stuetrappen kaldte "Haavard, kom hid", saa var det bare at komme, der var ingen anden raad for det, og hvis hun fra et eller andet sted ellers ropte "Haavard, gaa did", ja saa

var det naturligvis kun en ting at gjøre at gaa. Han skrydte dog altid av sin kone, at det var slik ei gasta kjærring, og derfor vilde han ikke si hende nei, sa han.

Nu hadde han svart hende paa hendes anmodninger om at komme hjem, at han trodde det var bedre for det fælles beste, at han var hvor han var og tjente mest mulig penge. Men da pengespørsmaalet slettes ikke var brændende var han ikke sikker paa om denne hans undskyldning vilde bli tat for god fisk, og hvorledes mod'agelsen ved hjemkomsten vilde bli.

Men naar han nu kom kneisende hjem overlegent kjørende, med i sin egen hest og vogn efter en 9—10 ukers fravær, saa trodde han nok at hans halstarrighet ved at være borte skulde bli tilgivet og knubbete ord skulde forvandles til beundrende utrop, smil og glæde!

Slik forestillet min ven Braaten sig at hans hjemkomst skulde bli, en triumf. Den blev vel neppe det, kan jeg tænke mig, og hvorfor skal jeg forsøke at forklare i det efterfølgende.

Reisens besværligheter og avslutning.

Det var klar himmel og skinnende sol, skjønt lidt koldt, da vi ut paa formiddagen forlot Buchanan. Ingen av os viste veien til Margo, som var vor reises første maal og som vi trodde vi letvint skulde række ut paa kvelden. Men da det led lidt ut paa eftermiddagen begyndte gamlehesten vor at slakne betænkelig av, og vi begyndte stykkevis at gaa ved siden av vognen for at lette den og paaskynde farten.

Det bedrøvet os dog ikke, værre var det at vi ikke var sikker paa veien og enda værre, at der var saa langt mellem folk i disse sparsomt bebyggede trakter. Tok

vi derfor feil av veien kunde vi kjøre lange strækninger i en gal retning, før vi atter kom til folk som kunde gi os retledning. Saa maate vi kanske kjøre et langt stykke tilbake igjen samme vei! Veiene var daarlige, og mange steder var der ingen andre veie end opkjørte s ler i skog og mark. Det begyndte at lide ut paa kvelden og skumringen satte ind. Da begynte sandelig himlen at skyes til, og det begyndte saa smaat at fyke snefiller i luften.

Vi forstod nu, at vi maate opgi haapet om at række Margo, det meste vi kunde haape var, at vi kunde komme frem til Invermay, ca. 8 mil østenfor Margo. Men hesten vilde alt i et hvile og vi maate nu stadig bruke apostlenes heste selv. Det leitet ikke saa lite paa gamle Braaten, men han var dog stadig ved godt mot. Hjemkomstens glæde vinket!

Nu var det blet mørkt. Vi gik ind til det første farmerhus vi saa det lyste fra og spurgte hvor langt vi hadde igjen til Invermay. Aa omtrent en 5 a 6 mil, blev det svart. Saa vi blev anvist veien og fortalt retningen og avsted bar det i mørket. Vi syntes nok efter en stunds forløp, at det var en underlig alfarvei dette, krokete og smal i skog og mark, men vi travet trøstigt ivei allikevel. Nu maate en av os gaa foran hesten for at vise den veien, den var forgammel til at se i mørket, og den anden maate sitte oppe i vognen og holde den i tømmene for at den ikke skulde slingre utav veien aldeles. Efter en god stunds kjøring kom vi saa frem — til en høistak, og her stoppet veien! Der stod vi! Sneen begyndte at falde tættere og tættere og det saa mørkt ut. Saa holdt vi krigsraad. Der var forresten intet andet at gjøre end at kjøre tilbake igjen til vi fandt en anden vei vi kunde tænke os gik i retning av Invermay og saa fortsætte ufortrødent. Vi saa gjorde, og endelig

fandt vi en god, bred oparbeidet vei som vi skjønte var den rette hovedvei som vilde føre os til vort maal.

Vi standset en liten stund for at hvile her, og imens kom jeg til at gaa bakom og rundt vognen og, — o, skræk! da fik jeg pludselig se at vi hadde kjørt bort den ene av mine haandkufferter, og det netop den hvori jeg hadde nogle viktige papirer, attester etc. som, det vilde været meget vanskeligt at erstatte. Ja enkelt var ogsaa uerstatelige. Min ærgrelse og ængstelse over dette var stor, og der var ingen anden raad for os end at vende tilbake og i mørket prøve saa godt det lot sig gjøre at finde den vei vi var kommet. Jeg turde ikke la eftersøkningen være til om morgenen, da sneen vilde ha dækket alle spor efter vore krokete veie i skov og mark. Den eneste trøst jeg hadde var, at vi begge var sikre paa at alle vore saker var i vognen, da vi forlot den siste farmer.

Lykken var os dog mere huld end vi hadde ventet, for efter at ha kjørt tilbake ca. en og en halv mil fandt vi haandkufferten liggende midt i veien, og saa bar det glædestraalende tilbake ad Invermay til hvor vi tilslut ankom utaset og sultne kl. 11 om kvelden.

Morgenen efter vaagnede vi i en forrykende snestorm! — Sneføiken stod høit mellem hustakene, og da vi kom ut og saa over situationen, laa snekavlerne langt op efter husvæggene, og enda hadde Braaten ca. 20 mil at kjøre før han var hjemme med öiken sin! —

Stillingen var yderlig kritisk og min ven Braaten viste synlige tegn paa ængstelse. Jeg kunde intet gjøre for at hjelpe ham, det beste jeg kunde gjøre var at trøste ham med, at jeg vilde staa ved ham i de onde dage til enden og jeg foreslog derfor, at vi skulde straks lægge ut paa reisen igjen, kjøpe os en sneskuffe, la hesten faa sig et kraftigt maal, og ta med os en god del havre paa veien til den. Dertil skulde vi sende vor værktøi

og øvrige baggage med jernbanen, og derved lette den for alt undtaken den lette buggy, selv kunde vi jo gaa ogsaa.

Dette hørtes jo svært opmuntrende ut, og vi gik over til stalden for at forberede os til en anden eventyrlig færd. I stalden traf vi mange folk forsamlede. "The Livery Barn", som disse s'alde i smaabyerne kaldes, er nemlig vognmandsforretninger og en slags handelsfjøs. Her samles alle omegnens farmere og sætter ind sine heste, naar de er i byen, og alle tilreisende og gjennemreisende med hesteskyds maa indom der for at kvile sine heste, fore og vatne dem osv.

Rygtet om de to sist ankomne reisende den sis'e aften var allerede utspredt, vore bedrøvelige kjøregreier, som stod utenfor stalddøren, og gampen vor i baasen fortalte resten.

Da de hørte vi agtede at lægge ut i det'e veir igjen, rystede alle paa hodet og fraraadede os det paa det bestemteste. Der var farmare tilstede, som netop var kommet ind fra landet, og de fortalte, at veiene overalt var næsten ufremkommelige for store snekavler. De kjörte alle med to heste eller "team" og de hadde hat sin fulde hyre med at komme frem, enda hadde de slæder, mens vi hadde en vogn.

Vi gik opi baasen og klappede gamlehesten vor. Den saa ikke saa værst ut nu. Den var utkvilt og staldgutterne hadde striglet den. Vi pudset enda lidt mere paa den. Vi samtalte om hvad der nu var at gjøre, men vi var begge like dumme paa det.

Vi blandet os atter i flokken og diskuterte situationen, da pludselig staldens eier foreslog at vi skulde sælge hesten og hele sulamitten, som det stod og gik og reise med jernbanen hjem igjen. —

Det rent kvak i os ved dette forslag, men det var nu fremsat og var visselig det eneste fornuftige vi kunde

gjøre. Staldens eier fortalte os, at han visste der var en mand, som muligens vilde kjøpe hesten, da han gjerne vilde ha en stø og rolig "kjærringhest" som hans kone kunde kjøre til byen med av og til i fred og uten fare, og denne saa ut til hverken at være sky eller vilde løpe ut.

Vi gik over til hotellet for at overtale saken, Braaten og jeg. Han spurgte om min mening. Jeg skjønte hvad en "stasmans" hjemkomst vilde betyde for ham, men nød bryter love. Kunde han nu til gjengjeld faa hest og kjøregreier saa nogenlunde bra betalt, kunde han dog slaaomkring sig med en mængde penge, naar han kom hjem, selv om han kom gaaende. Underligt skulde det være, om han ikke skulde sikre sig en omfavnelse ved at vifte hende om ørerne med store grønne pengesedler, helst hvis de var nye og fine. —

"By Hooky!" sa Braaten, der gik op et nyt lys for ham og hjemkomsten fortonet sig i et andet lysskjær. "Jeg vil gjøre som du sir, Rødvik, jeg vet du vil mit beste, og du skjønner dig ogsaa paa kvindfolk og hvordan de skal behandles, forstaar jeg. Hu mor er gla i penge, men hun vil ikke jeg skal slite for hart for dem". Han omtalte altid sin kone med respekt og et kjærligt anstrøk i stemmen. Der aapnede sig en utvei, og vi gik atter frem til stalden for at se, om der kunde komme istand en handel. Og der gjorde.

Kjøberen var kommet og hadde set paa hesten, han fandt den antagelig. Kjøregreierne brydde han sig ikke saa meget om. Det var en rik mand, saa det var ikke saa meget om pengene at gjøre, det var værre at faa en sikker konehest. Men denne syntes at være sikker nok.

Prisen? Ja, sa Braaten, han kunde jo ikke sælge hesten alene, sæletøi og vogn maatte jo følge med, og

da var jo sagtens alt mellem brødre værdt $175.00, hvis det var værdt noget, og til det brukt var jo hesten. — All right, sa kjøperen, jeg skal gi dig hundrede og femti dollars for hele outfitten, vil du sælge for det skal du faa checken med det samme. Og Braaten slog til, checken fik han, og vi vandrede atter over til hotellet, hvor han spanderte en høvelig kjøpeskaal. Han straalte av fornøielse over den heldige handel. Hvad skulde han med den gamle hesten? Hans kone vilde ikke kjøre til byen allikevel, og han hadde jo andre heste. Den daua vel snart ogsaa kanske, og det kostet meget at føde en slik gammel skrot for at holde den i huld, men her var 150 dollars "spot cash" og herav hadde han tjent netto 75 dollars paa bare en maane, siden han kjøpte hesten!

Jeg glædet mig likesaameget, som Braaten, at vi blev hestegreierne kvit, og kunde komme os videre med toget. Siden hørte jeg at hans hestehandel hadde bragt ham glæde og hulde smil ved hjemkomsten, og det unte jeg ham saa godt. —

Prægtige gamle Braaten!

KAPITEL 2.

Min første vinter i Canada.

Jeg viste egentlig ikke, hvad jeg skulde ta mig til, da jeg kom tilbake til Margo. Der var intet at gjøre, som almindeligt overalt i Canada om vintern. Men jeg hadde mit tøi staaende der og hadde ogsaa endel venner jeg vilde hilse paa, før jeg bestemte mig for noget videre.

Lidet ante jeg, at denne visit, som jeg nærmest tænkte mig, dette skulde være tilbake til mine Margovenner, skulde bli grundlæggende for mit videre liv herover paa dette kontinent, og være aarsaken til, at jeg bestemte mig til at ta fast ophold i landet og bli borger av samme.

Jeg har nogle av mine kjæreste minder fra denne vinters ophold blandt mine landsmænd ved Margo, de var prægtige mennesker og de var alle gode og snille mot mig nykommeren og den fremmede, og jeg vil stedse mindes dem med taknemmelighet og glæde.

Margo settlementet var ikke gammelt. Det var bare en 12 a 14 aar siden de første settlere var kommit ind, da jeg i 1911 først kom did. Befolkningen levde derfor i mangt og meget under nybyggerlivets kaar. Der var ennu homestead land at faa i nabolaget, og jeg hadde nær tat mig et saadent inde i settlementet der. En mængde Hudson Bay land laa ogsaa udyrket og ubrugt inde mellem farmene.

Der er meget skog omkring i distriktet og terrænget er bakket, saa det ikke er saa let at bryte nyt land der, men jordsmonnet er godt og man faar ofte fine avlinger der. Landet egner sig utmærket for kvægdrift, da der kan skaffes gode havnegange.

Nordmændene var i flertal i dette settlement, men der var ogsaa endel svenske og danske indiblandt. Man hadde organisert en norsk menighet der og de hadde bygget sig en net liten kirke. De hadde kaldt sin menighet Moe menighet, av hvilken grund dette var gjort vet jeg ikke, da der ikke fantes nogen av navnet Moe nogensteder derom kring.

Jeg har saa ofte glædet mig over at samles med mine landsmænd herover i deres kirker. Det er saa usigelig kjært, naar man er fremmed paa et sted, at gaa til den norske kirke en søndag og sitte og se sine landsmænd rundt omkring sig, høre dem tale og synge norsk,

de samme kjære og kjendte Landstads salmer, som man selv har sunget i barneaarene og ungdomsdagene, der hjemme i det gamle, kjære land.

Hvor det er dobbelt opbyggeligt og kjært at sitte og lytte til prestens utlægninger av de gamle kjendte tekster. Der er ingen som ikke har prøvet det, som forstaar hvor forunderligt det føles og hvor kjært det fornemmes, at sitte tusinder av mile fra sit hjemland og høre dets salmer sunget, de samme prædikener holdt og i det væsentlige det samme rituale befulgt, som det man er vant med fra barnsben.

Det var langt imellem prædikenerne i Moe kirke. Presten hadde 5 menigheter at betjene, og der var derfor kun gudstjeneste hver femte søndag. Menighetens prest var hr. C. G. Tjomsland, som bodde langt vestenfor ved Spalding. Denne mand skulde jeg siden faa meget at bestille med. Han blev siden prest ved en menighet i Dahlton, hvor jeg senere tok homestead, og vi træftes atter der. Det var en nidkjær og dyktig prest, som desværre for ca. et og et halvt aar siden maatte trække sig tilbake fra prestegjerningen grundet sykdom.

En søndag i førstningen av januar 1912 kom han til Margo for at holde gudstjeneste. Jeg imøtesaa med glæde hans komme og gik til kirken. Da han var meget avholdt og det var saa længe mellem kirkesøndagene, kom alle til kirke, og der var fuldt hus. Det var kun en tre eller fire av de tilstedeværende jeg kjendte, men efter gudstjensten hændte noget som med en gang skulde bringe mig i meget nær forbindelse med disse mennesker ikke minst paa det kirkelige omraade.

Pastor Tjomsland er svært glad i sang. I alle sine menigheter forsøgte han derfor at samle ungdommen om sig for at lære dem at synge. Saa ogsaa i Margo. Men da han kom saa sjeldent rundt vilde det meste han hadde lært dem hver gang ved i høiden et par ti-

mers øvelse være glemt, naar han kom igjen. Dertil kom saa vanskeligheten ved at lære folk at synge som ikke kan noterne.

Efter gudstjenesten stoppet man en stund i kirken og hilste paa hverandre og snakket om dit og dat. Jeg blev presentert eller gjorde mig selv kjendt med flere av dem.

Blandt disse jeg saaledes blev kjendt med var en utmærket ung mand, Bernhard Aune. Han var formand i en ungdomsforening de hadde stiftet og var ellers interessert i at ungdommen kunde samles til et eller andet godt formaal.

Bernhardt interviwet mig litt. Han kom derved under veir med at jeg hadde gaat paa høiere skole i Norge, var glad i sang, hadde god sangstemme og kunde noterne. Straks efter bad presten de tilstedesværende ungdommer, om de ikke vilde komme hen til orgelet, saa skulde han praktisere litt sang med dem. Jo, alle gik og vi andre lyttet til. Men det gik elendigt. Sangene var av religiøs art, og jeg kunde flere av dem. Det var blant andre slike kjændte sange og melodier som "Den Himmelske Lovsang" og "Glædens Hjem".

Efter en stunds forløp kom Bernhard Aune hen til mig, og spurgte mig om jeg ikke vilde komme og hjelpe dem lidt. Jeg sa jo, gjerne det. Saa tok han mig hen til presten og sa til denne: "Her er en mand som siger han kan noterne og vil hjelpe os og synge. Han er murer ogsaa, men det gjør ikke noget bare han kan synge", mente han. Presten blev glad for dette, og jeg fortalte ham lidt mere om mine kvalifikationer og erfaringer som sanger.

Det blev da paa stedet bestemt at vi næste søndag skulde samles i kirken saa mange som vilde og prøve at stifte en sangforening.

"Brage" og "Heimdal".

Næste søndag kom, og alle ungdommer møtte mandstærkt frem. Jeg sa til dem, at jeg gjerne vilde hjelpe dem at faa istand en sangforening saalangt som mine evner rak. Det var jo ikke mit fag, men la vi godviljen til allesammen skulde net nok gaa. Hvad jeg ogsaa skulde si de gjorde og det gik utmærket. De hadde et gammelt orgel i kirken, som vi tor det første benyttede os av.

Vi stiftede da paa stedet sangforeningen og jeg foreslog siden, at vi skulde kalde dens navn "Brage" efter at ha forklart dem, at det var navnet paa sangens og digtekunstens gud i Norden.

En to a tre av dem kunde lidt noter og de fleste av dem hadde staat i sangkor i staterne, saa det gik ikke saa værst, men hvad der mest hjalp os var den enestaaende interesse og lyst til at lære, som de lagde for dagen. Det er ikke greit at holde gaaende et sangkor i Canada om vinteren, særlig i et nybyggersettlement som dette. Der var daarlige eller ingen veie. Ikke alle familjer hadde heste, saa mange av dem maatte gaa til øvelserne i snefonnerne. De der hadde kjøreokser, spændte disse for en slæde og kjørte til kirken, naar vi holdt vore øvelser, men at sitte i bitende kulde og kjøre med okser er heller ingen fornøielse. Jeg maate mangen gang beundre dem, naar de paa denne maate kom kjørende. Kvinderne hadde pakket sig ned i sengetæpper og andre klæder, mens gutterne var klædt i sine varmeste pelsklær. Men frem kom de og efter sangøvelserne vente de syngende hjem!

Ut paa vaarparten naar føret gik op, blev det rent fortvilet. Det var næsten umuligt at komme frem i de uvelsomme strøk. Man maatte gaa lange omveier for at komme frem. Revne klær og vaate føtter var derfor

ikke uvante syn at se naar man endelig kom frem. Men de kom og med glæde. De elsket sangen disse ungdommer og gjorde alt for at holde koret oppe.

Der var en engelsk lærerinde i settlementet, hun sluttede sig ogsaa til koret. Da vaarbløiten satte ind for alvor og det blev næsten umuligt at komme frem mellem gaardene, kjøpte hun sig en sadel og kom ridende til øvelserne. Hendes eksempel fulgte mange av de andre av pikerne. Gutterne vaset sig frem saa godt de kunde.

Under slike forholde maate vi arbeide, men disse norske ungdommers sjeldne interesse for at komme sammen til sangøvelserne overvandt alle hindringer og sangen gik med liv og lyst hele vinteren og vaaren utover.

De lærte sig meget av note og sangteorien og i løpet av en ca. 4 maaneder hadde vi sunget isammen et repertoire paa 16 forskjellige sange. Det var ypperligt gjort under disse omstændigheter.

Den engelske Læreinde hadde lært sig meget norsk under disse øvelser. Hun sang saa utmærket og hadde slik god uttale at jeg ikke mærket nogen forskjel paa hende og de andre. Hun lærte sig betydningen av alle ord og sætninger av de andre sangere. Kun en gang stod hun og de andre fast i forklaringen eller oversættelsen av et ord. Det var ordet "høitidsskrud" som forekommer i sangen "Ut, ut i Guds fri natur". Det var baade vanskeligt at uttale for hende og vanskeligt for mig at oversætte, men gjennem det engelske ord "holiday gown" kom hun vist ind i forstaaelsen av det.

Pastor Urness der hadde organisert Moe menighet og vært dens første prest, hadde ogsaa stiftet en ungdomsforening inden samme. Det var dog forbundet med visse vanskeligheter, at faa den til at gaa. Ingen av medlemmerne hadde nogen høiere skoleu'dannelse.

heller ingen anden av de norske i settlementet. Dette var slemt for at faa en god ledelse av foreningen. Presten kom jo meget sjelden rundt., da han hadde saa mange menigheter at betjene, og nybyggerlivets tunge slit i ukens løp gjør, at man mest muligt trænger kvile om helgen. Dertil kommer de vanskeligheter jeg ovenfor har beskrevet.

Men disse flinke mennesker hadde dog holdt liv i sin ungdomsforening allikevel. Her skal jeg indskyte, at det tjener til de gamles ros, at de gjorde alt for at hjelpe og tilskynde de unge at komme sammen til disse foreningsmøter. De mødte op baade paa sangövelserne og til ungdomsmøterne, hvad der i høi grad opmuntrede de unge, og ære være de gamle for det.

Jeg skal her tilføie, at alle steder, hvor jeg her færdedes blandt vort folk herover, har jeg lagt mærke til at de stærkt interesserer sig for sang og at komme sammen i ungdomsforeninger og den slags.

Det synes at ligge dem i blodet og være en arv fra vore herlige fædre. De synes instinktmæssig at føle en trang til at komme sammen og synge. Der er noget opløftene i dette blandt vort norske folk herover. Og det har været mig en stor glæde at faa gjøre det lille jeg har kunnet for at lære og øve dem i sang.

De der i disse dage gaar omkring og tilskynder vort folk herover at snarest bli mest mulig amerikanere og minst mulig norske, skulde tænke over dette, og det er en tilfredsstillelse at tænke paa at slagordet "Engang nordmand altid nordmand" viser sig at være i dette som i mange andre tilfælde et godt stempel sat paa nordmændene, av Gud selv som ikke kan utviskes "hvor i verden de gaar"! —

Den første sangøvelse löp meget heldig av. Vi lærte hverandre at kjende og glædede os til et langt samarbeide. Vi benyttede os av sangboken "Frydetoner", som

er saa almindelig utbredt herover baade i Staterne og i Canada. Hovedindholdet av sangene i denne bok er religiøse, men der er ogsaa mange av lyrisk indhold samt fædrelandssange og hymner.

De fleste saadanne sangforeninger eller kor, som dette jeg her beskriver og andre, jeg vil beskrive senere, er som regel knyttede til en eller anden menighet og kan helst betragtes som kirkekor. I kunstnerisk henseende har de ikke saa stor betydning. Dertil er materialet variabelt — fra 13—14 aars barn til mænd og kvinder i 40 aars alderen og mere. Der kan kun sjeldent holdes øvelser. Presterne skal ofte være ledere, eller er det som regel oftest. De kommer ikke rundt grundet store avstande og mange menigheter, paa mange uker, og da kan man jo skjønne hvordan sangen ofte blir.

Men allikevel, disse smaakor man har og oprettholder i mange av vore menigheter ogsaa her langt ute i frontiersettlementerne er noget av det herligste ved de gudstjenestlige handlinger, og vore prester og de ungdommer og de ældre med, som med megen møie holder dem gaaende kan ikke noksom takkes.

Da øvelserne var slut kom ovennævnte Bernhard Aune hen til mig og fortalte, at der skulde være møte i ungdomsforeningen næste søndag. De pleiede at holde møte hver treje søndag i den.

Saa sa Bernhardt til mig paa sit djerve trøndermaal, han var nemlig fra Stjørdalen: "Du som æ so flink te søng, kun kje du kom paa ungdomsmøte næste söndag og søng en song før os"? "Jo jeg vil gjerne komme paa møtet næste søndag, men jeg vil ikke synge for eder, men jeg kan holde en liten tale om et eller andet", svarte jeg.

Bernhardt blev svært glad og da han fortalte det til de andre i flokken blev de alle glade. Bernhardt bad

dem at gjøre det vidt og breddt bekjendt, at de alle maate komme.

Og de kom Næste søndag samledes i kirken gamle og unge. Ryglet hadde fortalt at den mureren, som hadde arbeidet i Margo i sommer hadde stiftet et sangkor, og nu hadde han lovet at holde et foredrag i kirken om søndagen. Hvad vilde han vel si og hvad var det for slags prest.

Ingen viste jo det, men man viste, at der skulde være kommet fra Norge før avdankede Prester, professorer, jurister, doktorer etc. Kanske jeg var slik en avdanket en, som det var gaat ut for, som nu hadde forvildet mig op til Canada, hvor jeg hadde ernært mig saa godt jeg kunde i sommerens løp som murer og nu driftet rundt der omkring en tid, — men det kunde jo være morro at gaa og høre ham.

Kirken var næsten fuld, og de hadde som skikken er mat og drikke med sig. Jeg fik hilse paa de fleste av settlementets befolkning og det var mig en sjelden stor glæde at se alle disse norske mænd og kvinder forsamlet her inde i det store fremmede land.

Sangkoret kunde allerede synge et par kjendte sange saa nogenlunde og nogle ungdommer læste op eller deklamerte nogle stykker.

Saa bekjendtgjorde Bernhardt at jeg skulde holde en tale. Jeg følte mig omtrent som naar man læser bordbønnen "Alles øine vogte paa dig Herre" og jeg gik saa op i kirken til et lite bord, som stod der og begyndte at tale.

Jeg fortalte dem at jeg var en ret og slet murer, men jeg vilde dog fortælle dem noget om den nu herskende sprogstrid i Norge og hvad den egentlig vilde og betydde. Jeg hadde overalt mærket, siden jeg kom herover, og mærker det forresten ennu, at folk ikke forstaar sig paa det.

Jeg skildret hvordan Norge i sin glans og magtperiode hadde sit eget sprog, det hvori vore dyrebare sagaer og gamle love var skrevet. Likesaa, at det ikke var bare et paafund av nogle ærgjerrige politikere, at vi nu gaar til en sprogforandring i Norge. Det var et utslag av ønsket om at bli mest mulig selvstændige ogsaa paa sprogets omraade, og et arbeide paa at bringe vort skriftsprog mere i overenstemmelse med talesproget.

Derpaa læste jeg nogle vakre digte av vore landsmaalsforfattere, for at la dem faa høre hvor vakkert det klang, hvor høit var dette foragtede sprogs flugt og hvor dyp dets stemning. Og det grep de gamle.

Da jeg havde avsluttet læsningen av Elias Blix's vakre digt "Eg minnas" og kastede et blik utover forsamlingen, saa jeg taarer blinke i de fleste av de gamles øine.

De hadde øiensynlig faat et andet syn paa saken, og mange kom hen og talte med mig om dette. De talte jo alle landsmaal, og vi blev de beste venner.

Saa bestemte vi, at vi skulde holde sangøvelse en søndag og møte i ungdomsforeningen den næste osv. Vi besluttet videre at vi skulde holde sangøvelserne i kirken for orgelets skyld og foreningsmøterne i hjemmene, for da skulde vi ogsaa ha mat og drikke. Slik holdt vi det gaaende hele vinteren og vaaren. Jeg holdt en mængde taler om norske forholde, digtere, politik, osv. og det blev alt mottat med største tak.

Disse møter som ungdomsforeningerne holder ute i menigheterne er av stor nytte som til megen fornøielse, saavel for gamle og unge. Naar de som her, ledes av folk, som har interesse av at holde det norske sprog i ære, hjelper de meget til at dette blir bevaret og delvis lært. Der oplæses en hel mængde vakre norske digte og smaafortællinger, som ikke minst de gamle glæder sig over.

Det er ogsaa den eneste adspredelse som den haardt slitende farmer og nybyggerbefolkning kan skaffe sig. Og de trænger sandelig lidt til det ogsaa. Man pleier altid ha et lite gjestebud efter hvert møte. Enten spandere den familje, som har inbudt foreningen til sig, al beværtningen, eller medlemmerne bringer med sig de forforskjellige forsyninger man trænger.

I stor utstrækning er det vore præster, som leder disse foreninger. De er etslags underbruk under de forskjellige menigheter. Dette kan være baade ondt og godt, men man kan ikke undervurdere den betydning de har ved at samle ungdommen om noget godt og holde menighetens medlemmer sammen. Financielt kan de ogsaa støtte menigheten meget og hjelpe den paa forskellig vis. Jeg skal i denne forbindelse nævne, at denne forening i vinterens løp kjøpte et nyt orgel til kirken.

Sjelden har disse foreninger navn. Denne var saaledes kaldt Moe menighets ungdomsforening. Det er det almindelige at kalde dem efter menigheterne. Paa et møte foreslog jeg at kalde foreningen "Heimdal". Det vagte almindeligt bifald og blev vedtat. Jeg fortalte dem at Heimdal var den gamle norske guders vogter og lurblaaser. Det skulde ogsaa "Heimdal" være for norskdom, gode sæder og skikke og for den hele menighet.

Paa Kirkemøte.

Utpaa vaarparten skulde Yorkton kreds av den forenede kirke, hvortil Moe menighet hørte, holde sit halvaars møte i Margo. Vi gjorde store anstrængelser for at gi de fremmede, som ventedes at ville komme, den beste modtagelse. Sangkoret holdt mange ekstra øvelser for at være i den beste kondition. Vi hadde i vin-

terens løp læret 16 forskjellige sange. Selv forfattede jeg en "velkomstsang" til møtet.

Der kom 4 prester til møtet og ellers en mængde folk fra fjærn og nær, og møtet foreløp hyggeligt i alle maater. Jeg blev valgt til møtets sekretær og sendte et langt referat om samme til "Norrøna" og "Lutheraneren".

Der blev av møtet vedtat en takkeresolution, for hvad "Brage" og "Heimdal" hadde gjort i vinterens løp, hvilket glædet hele menigheten.

Det var førdte gang jeg overvar et møte av denne slags her i Amerika, og jeg fik et levende indtryk av hvilke hengivenhet for saken og hvilke opofrelser det er forbundet med at opretholde disse menigheter derute i nybyggerne. Pengemidlerne er smaa og utgifterne er store og mange til livets ophold med arbeidet at bryte op nyt land, bygge nye huse osv. Veiene er daarlige at komme frem paa og tiden til at samles er knap.

Dog har jeg allesteder fundet, hvor jeg har færdedes i disse nybygger, at saa snart det paa nogen maate har været muligt, har nordmændene organiseret sig en menighet, faat tak i en prest og derved faat saavidt muligt regelmæssige gudstjenester istand.

Det skulde være mig kjært at faa omtale dette settlements beboere noget nærmere, hver især ved en liten biografisk skisse og hvor de var fra eller stammet fra i Norge, men det er mig umuligt, da jeg ikke har mine notater her. Muligens kan jeg faa gjøre det ved en anden anledning.

Jeg skal dog nævne de familjers navne jeg i øienblikket kan huske. Det er: Ole Røberg (gamle Røberg er nu död). Gilbert Lien, Galstad, Kolstad, Karl Larsen, Jeremias Aune (far til Bernhard), Jakob Aune (bror til Bernhard), Fjeldstad, Hagen, Ole Hansen, et meget ivrigt medlem av sangkoret, Øie, Metvedt, Sponheim,

Albert Sponheim, et meget ivrigt medlem av begge foreninger. Disse folk Sponheim er fra Hardanger, tror jeg det var, og de kan føre sit stamtræ tilbake til en gammel norsk adelsslægt. Videre kan jeg nævne: Melhus, J. Johnsen, Henriksen, Dahlshang, Maløy, Torpen, Ole Lien, og Pedersen, samt Edvard Kjekstad. Den siste er søn av den bekjendte godseier Kjekstad i Røken mellem Kristiania og Drammen. Han kom like fra Norge til Margo, hvor han kjøpte länd, og hørte ikke til den almindelige klasse nybyggere. Han kom over her nærmest i spekulations øiemed og var en mand med god utdannelse fra Kristiania skoler.

Det var en hyggelig og beleven kar at ha omgang med. Han var driftig og foretagsom. Hans gaardsgut Ole Hermansen tok sig homestead i settlementet og giftede sig med en pike som kom over fra Norge for at styre hus for Kjekstad.

Av svenske familjer husker jeg fru Johnsen og to brødre Hørnfeldt. Den ene av disse utmærkede sig med at ha den talrigste barneflok i bygden, og enda de var noget oppe i aarene holdt konen paa at faa en liten til hvert aar, den tid jeg var der. Den engelske krone burde tildele disse to strævsomme undersaater en særskildt belønning!

Inga Torpen, datter av Henrikke Horpen, gift med en svensk gut Charley Johnsen. Sluttelig skal jeg nævne familjen Nustad.

Der er kanske nogle flere, som jeg ikke husker, men disse var de jeg ialfald mest kom isammen med. Disse er navnene paa familjerne, inden disse var der saa flere medlemmer av voksne gutter og jenter.

Paa Sangerfærd.

Ut paa sommeren i slutningen av juni eller i begyndelsen af August hadde sangkoret "Brage" en fornøielig sangertur til Spalding. Pastor C. G. Tjomsland hadde der sin største menighet og bodde ikke langt derifra ved Watson. Han hadde tre a fire andre menigheter der omkring, og i hver av dem hadde han et lite sangkor, som han instruerte og holdt vedlike.

Han besluttede sig saa til at holde en sangerfest ved Spalding, hvortil han saa indbød alle korene i sine menigheter at delta, samtidig som alle der ønskede at være tillstede var hjertelig velkomne.

Der kom en mængde folk fra distrikterne rundt omkring og mange prester. Fra Den Forenede Kirkes Seminar, St. Paul, Minn., var ogsaa professor Wesvig kommet op. Festen var meget vellykket og til megen glæde for deltagerne.

"Heimdal" mødte fuldtallig op ialt 20 medlemmer, hvilket var flere end i de tre andre kor tilsammen. I sin takketale til de fremmødte kor, nævnte pastor Tjomsland spesielt dette og kore's gode sang, hvilket de gode Margolanere og "Heimdølinger" var meget glade og stolte over.

Den vinter jeg tilbragte hos disse gode folk, var den beste jeg har tilbragt i Canada, de var alle saa snille med mig, den fremmede.

Jeg vil altid erindre dem med taknemmelighet og glæde, og jeg vil av hele mit hjerte ønske dem lykke og held i alle sine foretagender deroppe hvor de har slaaet sig ned. De har gjort sin del i fuldt maal, en stor del ogsaa i at bygge Canada op stort og mægtigt blandt nationerne.

Blandt Nordmænd ved Sheho.

Ved kirkemøtet i Margo var der ogsaa en mand fra White Sand menighet ved Sheho tilstede. Hans navn var Lorents Lanstad. Han er meget glad i sang og en flink sanger selv. Han syn'es at sangkoret i Margo sang saa pent, og saa spurgte han mig om jeg ikke kunde komme ned til hans settlement og lære dem at synge og organisere et kor.

Jeg vilde naturligvis gjerne det. Saa lovede jeg at komme til Invermay, hvor han saa skulde møte mig med hest og kjøre mig til sit hjem ca 12 mil derfra. Palmesøndag møttes vi og kom til hans hjem utpaa eftermiddagen. Efter aftensmaten kom settlementets beboere isammen og vi gik straks igang med at prøve stemmerne og inddele dem, hvor efter vi gik igang med øvelserne.

Som før i Margo, var baade unge og gamle ogsaa her svært interesserte i arbeidet, og der var mange ypperlige stemmer. Endel av dem hadde sunget i kor i staterne og kunde lidt noter. Blandt disse var Lorents's bror Andreas. Han hadde vist gaat paa høiere skole i Norge og var flink i noterne. Vi holdt paa i et kjør til klokken halv tolv om natten. Da spanderte fru Landstad lunch paa os. Efter at ha hvilt lidt, tok vi fat igjen og sang til klokken tre! Det kan man kalde folk som lægger den gode vilje til.

I lunchpausen organiserte vi sangkoret. De valgte da til formand og instruktør Andreas Landstad og til sekretær og jeg tror ogsaa kasserer frk. Karoline Lie, en meget intelligent pike.

Dette arbeide med at stifte et sangkor i settlementet blev omfattet med megen interesse av alle indbyggerne. De hadde længe længtet efter at faa et. De forskjellige familjer indbød os derfor til at komme og holde vore

øvelser hos dem, hvilket vi naturligvis med tak mottok.

Men der var kun et orgel i bygden, dette hos Lorents Landstad. Derfor maate vi ta det med os. Dette voldte dog ikke saa svært bryderi for der var ypperligt slædeføre og gode veie.

Saa reiste vi rundt i settlementet mandag, tirsdag og onsdag og drev paa med vore sangøvelser paa de forskjellige steder, og vi holdt paa til kl. 2 nat overalt. Jeg glemmer ikke de dage, de gjorde et dybt intryk paa mig, og den gav mig et inblik i den norske folkekarakter, som jeg altid vil mindes med glæde.

Det viste mig hvordan vort folk, selv ute i nybyggerne har en medfødt trang til at komme sammen for at dyrke sang og andre gode ting, ofte under meget vanskelige forholde og i forholdsvis smaa kaar.

Jeg vover at si, at denne trang hos dem er stærkest jo nærmere de holder sig til sine fædres sprog, skikke og tro. Jo mere de fjerner sig fra den, dør ogsaa i stor utstrækning denne stærke trang til sang og tonedyrkelse ut, eller antar en mere enten hysterisk eller hæseblæsende form, der fjerner den fra dens rene mere kunstneriske og sjælfulde karakter.

Dette viser sig best, hvor der er mange blandede ægteskaper, især med den anglo-saksiske rase. Forskjellen i tonedespræget mellem den germanniske og den anglo-saksiske rase er saa stor, at de i første generation ikke godt kan forenes og gi store frugter.

Det var en prægtig paaske uke det aar i 1912. Veiret var stille og klart og passende koldt med fuld maane. Vi gjørte derfor hjem om nætterne henover de stille prærier i tindrende maaneskin, som glittrede henover de blinkende sneflater. Imens sang vi flerstemt de sange vi hadde lært saa de ljomede utover sletterne. Det var herlige kjøreture.

Jeg tænkte paa, at for ikke saa svært mange aar si-

den, en 10 a 12 aar eller saa laa vidderne herutover udyrkede og ubefolkede. Kun landopmaalere eller jægere eller landsøkere hadde besøgt disse tragter av og til, og for noget længere til bake, men dog ikke saa svært længe siden, hadde kun indianerne været de menneskelige væsener som saa disse steder. Her hadde talløse bøffelhjorder græsset omkring paa prærierne og langs elveleiderne, og raadyr, hjort og elg hadde vandret frit omkring.

Nu bodde her nordmænd og disse hadde lagt landet under kultur.

Nette smaahjem var bygget op rundt omkring. Enhver mand hadde sin kvart sektion land, de hadde sin prest og sin menighed, sin kvindeforening og vel ogsaa søndagsskole, nu hadde de faat sig en sangforening og skulde ogsaa ha en ungdomsforening.

De hadde nemlig bedt mig, om jeg ikke ogsaa vilde hjelpe dem at stifte en ungdomsforening, hvad jeg naturligvis med glæde vilde.

Skjærtorsdag blev det saa bestemt at vi skulde ha møte hos Karoline Lies forældre, og der skulde vi saa stifte en ungdomsforening. Hele huset var fuldt av folk, for de gamle er i slike anledninger likesaa interesserte som de unge.

Jeg holdt en liten tale om de norske ungdomsforeninger og den indflydelse de hadde hat paa vort lands utvikling i politisk og kulturel henseende, og fremla derpaa et forslag til love, som blev vedtat.

Saa besluttedes det at give begge foreninger gode norske navne. Erindrer jeg ikke feil foreslog Andreas Landstad att ungdomsforeningen skulde hette "Fram" og Karoline Lie foreslog at sangforeningens navn skulde være "Ljom", — eller kanske det var omvendt, at Karoline forslog "Fram" og Andreas "Ljom". Begge forslag blev vedtat. Lorents Landstad blev valgt til

ungdomsforeningens formand, hvem de andre styrelsemedlemmer blev husker jeg desværre ikke.

Jeg har siden hørt at bægge foreninger trives utmærket og særlig har sangforeningen været til stor glæde iblandt dem. Et billede blev paa stedet tat av hele forsamlingen.

Langfredag holdt pastor Langaunet gudstjeneste. Han hadde været menighetens prest, men hadde paa grund av sykdom maattet trække sig tilbake. Han bodde dog der i settlementet, hvor han hadde homestead, og var paa vore møter.

Efter gudstjenesten fortsatte vi med sangøvelserne. Vi kunde dog ikke holde paa saa sent den aften, da jeg maatte reise tidlig den andre dag. Jeg hadde nemlig lovet at være tilstede paaskedag ved "Heimdals" møte hos A. Metvedt ved Margo. Vi hadde derfor bestemt os til at slutte klokken ti, men da avskedsstunden kom kunde vi ikke bryte op. Vi hadde alle disse dage og nætter sunget os saa sammen, at da vi skulde skilles vilde ingen av os begynde at si farvel.

Vi sat en stund og sturet, saa foreslog jeg, at vi skulde begynde at synge igjen, til den trykkede stemning lagde sig, og saa klemte vi paa længe fremover igjen. Det uundgaaelige maatte nu ske.

Vi rakte hverandre hænderne til farvel, men der var mange øine fugtige. Det skulde være mig kjært at se disse gode mennesker igjen. —

Om morgenen tidlig skydsede Lorents Landstad mig til Invermay. Paa turen hadde vi et langt stykke følge av et par ulve, som ikke syntes at være det minste folkerædde. Først da en av os gik utav slæden og nenóver marken imot dem luskede de av ind i skogene.

Kommen til Invermay fik vi høre, at der hadde været et toguheld, saa jeg ikke kunde komme derfra og vest til Margo før langt utpaa eftermiddagen. Der var dog

livligt i den lille by, for østgaaende tog hadde faat ordre at vente der til linjen var klar igjen og østgaaende tog kunde passere det der.

Et underligt Træf.

Her skulde det saa hænde at jeg paa grund av dette jernbaneuheld, der tvang mig til at gaa og drive i byen nogle timer, traf en person, hvis anvisninger og fortællinger havde en avgjørende indflydelse paa mit fremtidige ophold i Canada.

Jeg gik og drev nede paa jernbanestationens platform. Da hørte jeg pludselig at der blev snakket norsk like ved mig. Jeg vendte mig og saa to karer sitte paa nogle kasser. Jeg gik hentil dem og spurgt om de var norske. Jo de var da det. Hvor de var fra? Fra Dahlton, Sask., svarte den ælste. Hvor var det? spurgte jeg, og saa gik han løs og fortalte. Den ælste var Wilken Hauge, fra Vestby, Wis. Den yngste var hans søn Palmer. De var nu paa vei tilbake til Wisconsin efter at ha tilbragt vinteren paa hver sit homestead inde i skogene etsteds langt nordvest i landet, ved et sted som hedte Dahlton.

Jeg fortalte, at jeg selv hadde tænkt at ta land det aar og spurgte om der var mere land igjen dernord, og om der var mange nordmænd bosat der. Dette satte snakketøiet igang paa gamle Hauge. Han sa der var plenty av land igjen, fint land, fagert land, detbeste i hele Dominion of Canada. Der var noget skog ja, det var sandt, men store, deilige sletter indimellem, hvor man kunde sætte plogen i og pløie med en gang. Skogen skulde jeg ikke være ræd, sa han. Først kunde jeg bygge mig alle de huse jeg trængte av den, dernæst

hadde jeg i overflod av ved, og det kunde ofte trænges i Canada, hvad jeg nok hadde erfaring for, og resten kunde jeg sætte varme paa, saa var jeg snart kvit den.

Jeg maatte endelig reise op snarest muligt og finde mig ut en kvart land. Der var landsøkere i hobetal og landet gik som varmt hvetebrød, sa han. Der var allerede i mængdvis av nordmænd deroppe og flere kom der til stadig. De hadde allerede en menighet der, og der vilde med tiden bli et av Canadas mønster settlementer. "Om der var langt fra jernbane", spurgte jeg. "Ja, 35 mil", svarte han", men det hadde intet at betyde. Om et par aar vilde vi ha jernbane derind, det var sikkert nok og da vilde Dahlton bli et slaraffenland uten like!" —

Omtrent slik lød omkvædet i min ven Hauges lovsang over det sted, hvor han vilde jeg skulde slaa mig ned. Jeg reiste virkelig til Dahlton og tok homestead der, og der er ikke tvil om, at hadde jeg ikke mødt Wilken Hauge der paa stationen i Invermay, og hadde ikke han blet opholdt av det toguheldet, saa hadde jag neppe kommet til at sætte mine ben paa Dahltons marker. Men slik er menneskelivet. Vi gaar likesom i blinde. En eller anden omstændighet, som hænder her eller der, og som vi ganske tilfældigvis kommer i berøring med, blir aarsaken til de største forandringer i vort levesæt eller helt revolutionerer vort liv. —

Endelig kom toget, som skulde vestover, og jeg kom tilbake til Margo. Paaskedagen samledes "Heimdals" og "Brages" medlemmer samt bygdens folk hos Metvedt. Vi læste paaskedagens evangelium og sang de gamle kjendte Landstads paaskesalmer, hvorefter vi hadde et program, hvor ikke minst "Brage" gjorde sit beste for at underholde de tilstedeværende.

Ind i Urskogene.

Vaaren var nu kommet og det var min mening at søke mig arbeide som murer og plastrer igjen. Jeg hadde allerede to arbeider paa haanden. De vilde ha mig til at mure en skorsten til kirken og Henriksen vilde ha mig til at mure en pipe paa sit hus. Vi var enige gamle Braaten og jeg, at vi skulde slaa os sammen ogsaa den sommer og mure og plastre av alle kræfter

Men mennesket spaar — I vinterene løp hadde jeg skrevet meget i "Norrøna", og baade abonenterne og bladets Redaktør hadde vist likt mine skriverier. Saa hændte det at Lars J. Siljan fratraadte sin stilling. som bladets redaktør og anbefalte mig som sin eftermand. I den anledning skrev bladets eier hr. P. M. Dahl til mig om øieblikkelig at komme til Winnipeg til en konference. Jeg skrev straks til ham, at jeg skulde komme, samtidig som jeg nævnte visse principer, jeg ansaa nødvendige at befølge ved utgivelsen av en avis Jeg fortalte ham at jeg ansaa det nødvendigt for en avis's existens og maal, at bladets politik og redaktionelle ledelse utgik og ledede fra redaktøren og redaktionskontoret og ikke fra bokholderkontoret og kassereren.

Jeg vilde at bladets redaktionelle utstyr baade med hensyn til redaktionsartikler, literært læsestof og nyheter skulde være avisens hovemaal, saa vilde avertissementerne komme av sig selv ved en stor utbredelse og anseelse.

Om disse mine synsmaater skræmte hr. Dahl, vet jeg ikke. Han er en sjelden dygtig forretningsmand, og har nu i 10 aar styrt "Norrønas" affærer, saa den har holdt sig oven vande, og den er Canadas mest læste norske blad. Men da jeg kom til Winnipeg hadde han ansat bladets annoncesamler, som dets redaktør, og

denne mand en hr. Tønder, sendte mig temmelige foragtelige blikke, da jeg traadte ind paa kontoret. Heldigvis for bladet blev han dog ikke så svært længe "Norrønas" redaktør.

Hr. Dahl var dog venligheten selv og bad om undskyldning for det bryderi han hadde voldt mig, det er en 300 mils reise, han hadde endog sendt et telegram og bedt mig ikke komme, annoncesamleren vilde greie bruserne. Telegrammet fik jeg ganske rigtigt nogle uker efter! Men jeg kunde jo reise ut som bladets abonentsamler, det vilde bli guld og grønne skoge, osv. osv.

Jeg bet dog ikke paa den krok, skjønt det kaske ikke hadde været saa dumt allikevel. Saken var nemlig, at den avtraadte redaktør, hvis evner som bladmand jeg viste var uomtvistelige, hadde begyndt utgivelsen av en ny avis "Den Norske Settler". Han undte mig gjerne stillingen som "Norrønas" redaktør, men hvis jeg ikke blev enig med hr. Dahl, vilde han svært gjerne ha mig til at reise for det nye blad utigjennem nordvesten og samle abonenter for den og ikke minst skrive norske settlements historier, biografier av norske mænd og reiseskildringer om alt muligt.

Dette tiltalte mig mere, jeg blev budt bra gode betingelser, og jeg slog til. Jeg reste saa utigjennem Saskatchewan og krydsede om paa kryds og tvers i 4 maaneder. Det var en meget interessant reise.

Jeg besögte mange norske settlementer og traf en mængde norsk folk. Herom skrev jeg en mængde til bladet, som dels blev trykt og dels ikke. For bladet gik nemlig i staa. Jeg reiste for bladet i 4 maaneder — og det utkom i bare 3! Jeg har endnu en mængde av optegnelserne fra denne reise, samt de eksemplarer av bladet hvori endel er trykte. Der forekommer en

hel del biografier av de personer i de settlementer og byer, som jeg allerede har beskrevet her.

Jeg vil muligens senere utgi en særskildt skildring av disse mine reiser og hvad jeg da saa og hørte. Derfor vil jeg hoppe over dette avsnit av mit liv den sommer. Grundet de mange personalhistorier vil dog disse skildringer visselig bli læst med megen interesse.

Men paa denne tur var det, at jeg reise ind til Dahlton settlementet og tok mig et homestead, der helt forandrede mine planer og liv i Canada. Derfor er det nodvendigt at jeg nævner mine avisreiser, da de ledede mig like op til de begivenheter jeg herefter skal skildre.

Mit første besøk i Dahlton.

Efter at ha besøgt de store norske settlementer ved Spalding og Lac Vert i Saskatchewan, hvor jeg hadde kjendte fra kirkemødet i Margo, og hvor pastor Tjomsland hadde sine menigheter, besluttede jeg at reise til Quill Lake for derfra at reise ind til det av Wilken Hauge saa fordelagtigt beskrevne Dahlton. Pastor Tjomsland hadde været der flere gange, og han kunde fortælle mig at der var ikke bare skog, moose, varg og indianere derinde, men at mange danske, nordmænd og svensker hadde bosat sig der og trivedes godt.

Det styrkede yderligere mit forsæt at reise ind der og ta mig et stykke land, samt gav mig mere mot.

Hauge hadde instrueret mig at reise til Quill Lake en torsdag, ligge over natten der og reise ind i landet fredag morgen med postkjøreren. Der var nemlig etableret ukentlig postgang mellem Dahlton og Quill Lake. Posten kjørte ut fra Quill Lake om fredag morgen til Barrier Lake. Her mødte en mand fra Dahlton frem

med post fra Dahlton og bragte den indgaaende post videre ind did.

Jeg slap dog at være avhængig av postkjøreren, da jeg i Quill Lake traf folk fra Dahlton, som jeg kunde følge.

Quill Lake.

Quill Lake er en liten prærieby paa Canadian Northern linje ca. 400 mil i nordvest fra Winnipeg Den har sit navn efter en av de største indsjøer i vid omkreds, som ligger nogle mil syd for byen. Denne indsjø er ganske anselig ca. 12 mil lang og en ca. 3 mil bred paa det bredeste. Landet i miles omkreds her er fladt som en pandekake. Der er desværre endel alkalier i jorden, der ikke gjør den saa frugtbar som den burde være. Dog dyrkes der, uten om de steder hvor disse alkalieleier er ansamlet, i rikelig mon av alle slags landbruksvækster.

Byen hadde straks efter den var anlagt en ganske stor trafik. Regjeringen hadde et underkontor for landkontoret i Humboldt der. I den første tid efter at jernbanen kom ind var der en svær tilstrømning av landsøkere, som tok homestead i de frugtbare strækninger nordover fra byen, og for at lette alle disse tusinder som kom for at finde land og spare dem tid og penge for at reise til Humboldt blev et under kontor oprettet der. Quill Lake og Dahlton ligger i Humboldt landdistrikt.

Underkontoret for denne del av det store distrikt er nu flyttet til Wadena nogle mil længere øst. Da det beste og nærmeste land rundt Quill Lake var optat, slakket tilstrømningen av. Nyt og godt land blev aabnet op for homesteading nordenfor Wadena ved Pon-

nais Lake og i det saakalde Nut mountain. Did gik nu den store folkestrøm og landkontoret blev flyttet efter.

Dette var selvfølgelig et stort tap for Quill Lake, men de nye settlere, som var kommet ind gav dog byen tilstrækkelig til at leve av allikevel. Der er en 7 a 8 forskejllige butikker og alle slags haandværkere, samt et stort hotel, Leland Hotel og en stor restaurant i forbindelse med logi, som kalder sig Central House. Det er begge to veldrevne steder.

I byen er to kirker, en engelsk episkopal og en metodistkirke. Der er ogsaa en skydstation eller Livery Barn. Manden der har postkjøringen til Dahlton. Her bor ogsaa en doktor og en apoteker. Byen har ogsaa en bank, idet Norther Crown Bank of Canada, har et avdelingskontor her, hvilket er til stor hjelp for befolkningen. Paa grund av alle disse her nævnte institutioner faar byen megen søkning fra de omliggende distrikter og den er, hvad der mest vedkommer denne fortælling, den by hvor den meste handel og trafik ut og ind fra Dahlton foregaar.

Da jeg kom til byen en av de første dage av August 1912 tok jeg ind paa restauranten Central House,, som eies av en skotlænder Partridge. Jeg kom netop i middagstiden og gik like tilbords. Sat mig ned fik jeg til min glæde høre at flere arbeidsklædte karer som sat ved samme bord talte norsk. Jeg spurgte dem straks hvor de var fra; de svarte fra Dahlton. Unødig at si at det glædede mig i høi grad.

Jeg fortalte dem saa, at jeg agtede mig did ind for at finde mig en kvart land. Dette glædet igjen dem, for det er intet som slik glæder de første nybyggere end, at der kommer flere til av deres egen nationalitet. De blir altid mottat med aapne arme og hjulpet saa godt man kan.

Erindrer jeg ikke feil var to av mændene en ved

navn Martin Rølaas eller som de engelske har forandret navnet til Rolles, og en af dem Otto Christiansen. De er nu begge døde. Den tredje husker jeg godt var Lars eller som han kaldes Louis Larsen. Der var kanske flere, men jeg husker det ikke nu. De fortalte en hel del om landet og lovede at vise mig rundt, naar jeg kom op, særlig var Louis ivrig i at anbefale mig at komme og se mig om i den vestre del af settlementet hvor han bodde. Der var det fineste landet, sa han. —

Og jeg lyttede til Louis raad, og har en kvart land der nu! —

De fortalte mig alle om hvor godt og herligt landet var deroppe. Det var rent et lite paradis, men de la riktignok til at der var endel skog. Dertil var det daarlige veie ind der, forberedte de mig paa. Jeg skulde snart faa syn for sagn av begge dele. Men skogen maatte ikke skræmme mig, sa de, for den kan brændes den, og saa kunde der jo bygges huse av den. Nu, begge dele er sandt, men med to tomme hænder at faa skogen avveien, selv om den kan brændes eller bygges huse av, skulde jeg faa føle var ingen let sak. Jeg trøstet mig dog til at de store vide sletterne som Hauge hadde talt om vilde være en god hjelp for en fattig stakkar. —

Dagen efter bar det saa ivei med os indover. Jeg skulde nu for første gang faa føle hvad det vil si at ta fat paa en tur indigjennem et nylig bebygget land uten veie og de som var, yderst daarlige og kun saadanne som var hugget gjennem skogen av settlerne selv eller opkjørte i marken. Der hadde vært ikke saa lite regn den sommer, derfor stod alt myrland og alle tjern fulde av vand. Vi maatte derfor kroke os frem for at undgaa de bløteste steder, men hvor dette ikke lot sig gjøre, maate vi kjøre hestene uti og la dem vade sig gjennem saa godt de kunde.

Man kan naturligvis ikke kjøre saa store læs paa slike veie, men da veien er lang, prøver man at faa med sig saa meget som muligt. Jeg trodde dog mange gange at vi skulde kjørt bort baade hest og læs paa de værste steder. Hestene sank ned i paa de bløteste pladse til op under buken og vognen nedi til over akslerne, naar dette gjentar sig atter og atter i det uendelige paa en dagsreise, saa kan man faa et slags indtryk av hvad hestene maa gaa igjennem og likesaa hvad fornøielse folkene har av turen.

Imellem disse bløte steder humper og dumper saa vognen op og ned over stok og sten. Det er en stadig risting og skaking, saa man ofte foretrækker at gaa efter vognen end at sitte i denne. Det hænder ofte paa disse ture at hest og vogn synker nedi saa hestene ikke orker at komme sig ut av hullerne. De vælter over og blir liggende der. Da maa man uti til midt oppaa livet, løse hestene fra, og se at faa dem ut igjen uten vognene, men det hænder ogsaa at de ikke orker det, men arbeider sig mere og mere nedi og blir der. Jeg har saaledes paa den samme vei selv set en stor, pen hest ligge ute i et sligt myrhul død. Det var ikke muligt at faa den ut igjen og eieren maatte slaa den ihjel hvor den var.

Jo længere ut vi kom, desto sparsommere blev bebyggelsen. En liten hytte her og en anden der. Nogle var opført av raat tilhugne tømmerstokke, de saakaldte "logshantis" andre var av bordmaterialier, andre kunde være en kombination av begge dele. Men alle var de smaa, lave og saa fattige og elendige ut. Enkelte var forladte av sine eiere, og var derfor i en ennu mere misserabel forfatning.

Disse eiedes av de saa kaldte "Bachelors", hvilket er det engelske navn paa ungkarle. Jeg skal beskrive disse karer lidt nøiere her, da jeg herefter i stor ut-

strækning fik med disse herrer at gjøre, og da de altid er de allerførste at slaa sig ned i de ytterste nybygger.

Bachelors allesteder.

De danner civilisationens avantgarde, hvor nyt land skal læggers under kultur. De sliter haardest i det av alle nybyggere, men staar ikke i videre høi kurs. De ansses næsten som en lavere kaste. Først naar de forvilder sig ind i et „ægteskap, stiger de i det sociale omdømme og regnes fôr skikkelige mennesker. Før hetter det om dem, at han er "bare en betchler"! —

Det første jeg kom til Amerika og reiste omkring paa de store vidder i Nord Dakota, hvor der nu paa de fleste steder er flot opbygde gaarde, kunde jeg her og der se mindre velstelte og vedligholdte gaardsbyninger. Jeg kunde, saa spørge, hvem som bodde der. Svaret var næsten altid med et skuldertræk: Aa det er bare en betchler det. Jeg vilde i førstningen ikke være ved, at jeg ikke forstod det engelske uttryk, og spurgte derfor længe ikke efter, hvad det var for slags folk.

Jeg tog det i midlertid for at være nogen fattigstakkare, som det ikke rigtig var lykkedes for at komme paa livets solside. De slet sig igjennem saa godt de kunde, tænkte jeg, var kanske av og til trængt til at faa lidt hjelp her eller der, ordet "betchler" som det uttales bragte mig derfor altid til at tænke paa en slags nødstilstand, — at betle.

Jeg skulde siden lære, at disse mennesker ofte og som regel stod sig bedre end deres gifte brødre, ialfald ikke værre.

Utigjennem i Canadas nybyggerdistrikter lever og bor disse ungkarer i hundrede tusindevis. De er de

første som vover sig ind i urskogene, men det kan jo ogsaa kanske være, at de er de første til at reise derifra.

De tilhører alleslags nationaliteter og kommer fra alle lande, men de søker jo helst at komme isammen med sine egne landsmænd. De lever aldeles allene i sine smaa hytter, nat og dag, vinter og sommer og gjør alslags arbeide selv. De koker og steker sin egen mat baker, vasker og bøter klær osv. osv. Fra tidlig om morgen til sent paa kveld maa de hænge i. Allene som de bor og roter, er det ikke at undres paa, at de ikke bryr sig stort om sit utseende. Jeg har set dem fillete og forrevne, skidne og skjæggestubbete, saa de lignet rene vildmænd.

Men de fleste av dem liker dette liv. De er som regel i godt humør, og tar vel imot fremmede, som kommer til dem. Enkelte kan dog være noget egne av sig, som ofte gamle ungkarer blir. De er næsten menneskesky, gaar ikke til nogen og holder sig mest for sig selv paa sine egne enemærker. Det har hændt at enkelte begaar selvmord. Da sir folk, helst kvindfolk, at de gjør det fordi de længter sig gale efter kvinder! —

Jeg kjendte en saadan "bachelor" som levde op langs den vejen jeg nu beskriver, som man fandt en dag had de skudt sig selv i sit hus. Jeg var ofte inde og spiste hos ham paa mine turer ut og ind fra mit hjem ved Dahlton, men om han dræpte sig av mangel paa kvindelig omgang, derom kan jeg ikke uttale mig, og tror det neppe.

Paa steder hvor der ikke er skog, saa de kan faa bygge sig en liten tømmerhytte, hænder det ofte at disse eneboere, graver sig bent ned i jorden. Er landet fladt graver de likesom en kjælder, faar fat i nogle spirer og laver et slags spærreværk til tak, dette dækkes til med græs eller balm og oppaa det hele lægger

de saa torv; slik kan de gjerne bo i længere tid før de faar raad til at bygge sig et hus. Hvor landet er hanget græver de sig ind i en bakke, murer op lidt med torv og sten foran indgangen og laver istand et tak som det foran nævnte og kan gjerne ha det rent koseligt derinde.

Efter at ha blet eiere av sit land, kan de kanske beslutte sig til at bo paa det og dyrke det selv, eller de forpag'er det bort og reiser ind til byerne og arbeider i et eller andet handtværk. I enkelte tilfælde bry de sig ikke noget om landet men lar det ligge der, og bare betaler skatter og utgifter av det til de faar anledning at sælge.

I de to siste tilfælder er det at deres huse ser bra bedrøvelige og faldefærdige ut, og gir landskapet et sligt misserabelt utsende, naar man kjører utigjennem distrikterne.

Det er vel av den grund ungkarerne regnes for enslags daarligere klasse herremænd end deres gifte brødre. Ikke forskjønner de landskapet, ikke utvikler de det i nogen væsentlig grad og slettes ikke formerer de settlementets og distriktets indbyggerantal. Der blir ikke anledning til at organisere menigheter eller bygge kirker hvor de lever i mængde. Ikke kan man faa bygge skoler, ei heller blir der videre anledning til noget selskabeligt liv i nybygget. Det hele blir mere trivielt og graat, og enhver sliter og stræver paa hver sin plads.

Først naar de bøier knæ for en eller anden kvinde, og faar hende til at opslaa sine pauluner hos dem, blir der liv i settlementet. Da blir der snart barneskrik og hønseleven at høre fra gaarden, kuraut og bjeldeklang lyder utover i nabolaget og røken hvirvler altid lystigt op igjennem skorstenspipen.

Paa homesteadet blir der liv og lyst, som spreder sig videre omkring i nabolaget, og settlementets kvin-

der kommer og besøker ham, og hans kone, og de ser rent triumferende paa det halvt undselige, mandemennesket, likesom de vilde si: Det blev skikkeligt menneske av dig ogsaa siden du fik et kvindfolk i huset! — —

Dette er omtrent en gjennemsnillig karakteristik av ungkarlelivet i et nybygge og saadan omtrent saa det landskap ut hvorigjennem vi nu kjørte og saadan omtrent var baade dets fysiognomi og psykologi. Det var alt nyt for mig og jeg gjorde store øiene, det er sikkert og spurgte mange rare spørgsmaale, tænker jeg, mine ledsagere syntes. Da disse omgivelser var splinternye for mig, og da jeg jo var paa vei ind for muligens at slaa mig til der, var jeg naturligvis mere interesseret.

Der var ogsaa andre forteelser, end de forannænte, langs disse veie, som jeg saa og hørte om, og som kanske i endnu høiere grad fanget min interesse og satte min fantasi i bevægelse, og det var de talrige spor efter indianerne og tegn paa deres nærhet som vi alle steder stødte paa.

I indianernes fodspor.

Vi reiste bokstavelig talt her i indianernes fodspor og paa deres veie. For en 20 a 30 aar siden før disse trakter var opmaalte og utlagte til settling kom sjelden hvite folk ind her. De eneste som kunde færdes her var jægere og fangstmænd, spesielt Hudson Bay folk. Landet var absolut et ubeboet vildnis.

I dette strøk av Saskatchewan er der en mængde indianerreservationer. Disse er altid henlagte i nærheten av fiskerike elve og indsjøer samt hvor meget vildt holder til. Opigjennem dette distrikt ligger en

række av større og mindre indsjøer og smaavand indbyrdes forbundne ved vasdrag. Imellem sjøerne er der dog næsten uigjennemtrængelig tæt skog, men langs deres bredder er der store, vakre græsrike sletter.

Dette kom indianerne til nytte, de vil naturligvis ikke bygge veie, men mellem sjøerne eller "sluerne", som de ogsaa i dagligtale kaldes, hvis tjernet er lite og stor utstrækning opfyldt av høit stargræs, hadde de hugget sig vei i skogen, saa de kunde komme frem med sine kjøregreier. Dette kom de første nybyggere tilgode. Det var de eneste veie de hadde i mange aar at komme sig frem paa.

Indianerne likte naturligvis ikke de hvites indrykning paa disse trakter, som de fra Arilds tid eneraadende hadde færdedes i. De sa, at siden de hvite kom blev veiene næsten ufremkommelige, av den grund at disse kjørte meget større læs og naturligvis trafikerte dem mere.

Indianerne kjørte her frem og tilbake bare nogle faa gange om aaret, hver gang de besøgte hverandre eller hadde et eller andet ærende til hverandre paa de forskjellige reservationer, medens de hvite jo færdedes her daglig. Følgelig opkjørtes veiene, saa de paa enkelte steder blev saa ufarbare, at der maatte hugges nye veie i skogen ved siden av, og som venteligt kunde være likte ikke den røde mand dette.

Men til gjengjeld kan han nu enkelte steder kjøre paa fine oparbeidede veie, som de hvite har arbeidet.

Alle steder langs veiene saa man mærker efter indianerne. Disse mennesker reiser ikke fra by til by eller fra gaard till gaard. De reiser saalangt som dagen rækker. Saa finder de sig ut et beleiligt sted ved veien, spænder fra hestene, hugger sig de nødvendige teltstænger og reiser sig et telt. Saa gjør de op ild og kvinderne laver istand kveldsmaten. Næste morgen sta-

kes teltduken ned og de pakker sine saker paa vognen og drar videre til de næste aften trænger at slaa leir igjen, hvis de ikke inden den tid har rukket sit bestemmelsested.

Langs veie, som disse vi nu færdedes paa, hvor de til stadighet reiste frem og tilbake, hadde de sine bestemte hvilepladse, gjerne lidt tilside fra veien. Her hadde de saa reist lidt solidere reisværk for teltene, som stod der fra aar til aar. Det var bare at fæste teltduken eller skindene over, saa var teltet færdig. Dette var deres natteopholdssteder, eller hvor de stansede for en tid av en eller anden grund, de har jo altid tiden til sin raadighet, da de jo fra vuggen til graven ikke bekymrer sig om andet end at æte, drikke og sove og dertil skaffe sig de nødvendige klær og husly.

Disse leirpladse ved veiene var det vi allesteder saa. Ret som det var støtte vi paa en plads hvor de hadde holdt rast, gjort op ild og tilberedt sine maaltider. De levner altid igjen et eller andet, tomme hermetikbokser og kander, gamle filler, papir osv.

Rundt de faste leirpladse er der endnu mere. Her finder man gammelt kjøkkenutstyr igjenslængt, fjær efter tilderedte fugle, horn og klover eller andet avfald efter dræpte dyr, igjenglemte saker som redskaper og klæder eller andet. Jeg gjemmer saaledes en liten øks og et ganske godt skjørt, som jeg fandt efterlagt i en saaden leir. Dernæst finder man ofte store strimler av perlebrodert tøi. De bruker jo meget perlebroderi paa sine klæder og sko. Jeg har ogsaa opbevaret noget av dette.

Et andet fænomen der gir et vidnesbyrd om, at disse mennesker er halvvilde, er den eiendommelige maate hvorpaa de allesteder hvor de færdes hænger ifra sig forskjelligt farvet tøi, især rundt sine teltleirpladse. Man kan se disse brogetfarvede tøier hænge

her og der i træerne, blaat, rødt, grønt eller hvidt. Der siges, at der er en hvis gudsdyrkelse i dette.

De bruger ogsaa disse forskjelligfarvede tøistrimler som veivisere i skogene. De kan være fæstet til pinder og stukket ned i jorden, eller de kan være fæstet til trækvistene. Visse maater at fæste og anbringe dem paa fortæller saa de øvrige av stammen som kommer efter et eller andet av vigtighet enten om veiens retning eller hvor anbringeren har gaat, osv.

Dette hemmelige signal og underetningssprog forstaas naturligvis kun av de indviede. Jeg for mit vedkommende saa paa disse brogede tøistrimler med den største forundring, jeg maa næsten si ærefrygt.

De mindet mig stadig om, at jeg nu befandt mig midt inde i Canadas urskoge, at jeg nu ikke behævede at læse om indianernes liv og færd; jeg saa mærker her rundt om mig overalt av det. Jeg kunde møte dem hvad tid det skulde være her midt ind i deres egne vilde skoge, hvor jeg tænkte ta mit ophold ikke langt fra en av deres reservationer.

Mine ledsagere fortalte mig, at indianerne var til dagligdags at se streife rundt i skogene og paa veiene paa jagt eller andre ture.

Jeg syntes min tur blev rent eventyrlig ved dette og jeg følte en gutteagtig glæde ved utsigten til at skulle faa komme disse saa verdensberømte urmennesker saa nær og i virkelighetne faa dem til mine naboer.

Jeg skulde ogsaa i rikeste maal faa min nysgjerrighet og mit ønske opfyldt at leve sammen med indianerne. Mit Homestead ligger bare ca 8 a 10 mil fra Kinestino Indianerreservation, og de har været meget hjemme hos mig. Jeg har endog hat indianere til at arbeide for mig, men herom skal jeg fortælle siden.

Efter disse avstikkere om ungkarle og indianere, de mest fremtrædende eiendommeligheter, som satte

-it præg paa det landskap gjennem hvilket jeg nu reis'e, og hvor jeg muligens skulde komme til at bo for en længere tid, skal jeg atter komme tilbake til turen.

Henimot kvelden kom vi til vor reises maal den dag. postaabneriet Barrier Lake. En englænder ved navn Wright hadde har tat homestead, og da han hadde bygget like ved den vei, man nu hadde begyndt at benytte for at komme til det nettop aabnede nybygge ved Dahlton, hadde regjeringen git ham bevillning som postmester og postkjører fra Quill Lake. Efter de dages elendige veiforholde, var det omtrent saa langt hestene kunde kjøres med noget læs paa en dag. Stedet laa omtrent 20 mil fra Quill Lake.

Her mødte saa op en mand der var autoriseret som postmester og postkjører fra Dahlton. Det var den tid normanden Ole Slind. Han hadde saa med sig al utgaaende post fra Dahlton, og mottok den indgaaende post her. Posten fra Dahlton blev saa liggende her til næste torsdag, da den bragtes videre til byen av Wright. En sen postbefordring, men dog bedre end ingen.

Morgenen efter begav vi os saa atter paa vei. Vi fulgte Ole Slind et stykke nordover, men da Louis Larsen bodde i den vestre del av settlementet ca. 5 mil fra Oles hjem, skildte vi lag etpar mil norden for Barrier Lake og tok en nordvestlig og mere direkte og kortere vei til Louis homestead. Mellem Barrier Lake og den vestlige del av settlementet hvor vi skulde, er det omtrent 15 mil.

Det blev en varm march. Det var i de første dage av August og meget hedt. Dertil kom at der overalt var høit græs og uveisomt. Den eneste fremkommelige vei var indianerstien. Den snoet sig frem gjennem tæt skog eller langs myrstrækninger og smaatjern, hvor vi

maatte vade i græs til over knæerne. Undertiden maatte vi ogsaa vade i vand til knæs, da det var umuligt uten altfor store omvei og besværligheter at gaa rundt lave, vandfyldte steder.

Men det var jo sommers dag, saa det gjorde jo ingen ting. Værre var det at greie sig for myggene. De er ofte en sand landeplage og pestilense inde i skogene i Canada. De optræder i umaadelige sværme overalt, og later ikke sit offer faa rist eller ro. For den der ikke har prøvet, det, kan det næsten høres utroligt, at disse smaavæsener skulde være til nogen nævneværdig plage, men faktum er at de kan til sine tider være uutholdelige.

Det hændte mig en gang ved Canora, jeg var ute i landet der. Det var i Juli. Efter aftensmaten tok jeg mig en spasertur bortover markerne, det var slik en herlig stille aften. Pludselig blev myggene meget nærgaaende; jeg brydde mig ikke saa stort om det i førstningen, brækte mig en liten kvist og viftede rundt mig med. Men de blev værre og værre. De tok ikke det ringeste hensyn til kvisten jeg slog om mig med. De satte sig paa hænderne, halsen, ansigtet og i haaret. Jeg kunde ikke jage dem væk paa alle disse steder med en gang og anden jagen væk end at dræbe dem paa stedet hvor de sat, nyttet ikke. Nakke, hals, ansigt og hænder begyndte at svide efter deres giftige stik og hovne op.

Der var ingen anden raad for mig end at begi mig paa hjemveien. Jeg paaskyndede min gang, men de omsværmede mit hode like tykt. Tilslut fløi nogen ind i mine ører, samtidig paa begge sider, mens nogle endog fandt veien til mine næsebor. Alt dette var gjort i en haandevending og mens jeg klaspede ihjel nogen etsteds sat der et snes andre steder og sugede mit blod. Saa begyndte jeg at springe for at bli kvit dem.

men det blev næsten værre, for sværmen fulgte mig likegodt og jeg fik nu mindre anledning at jage dem. Heldigvis var det ikke langt til husene, og jeg var temmelig utaset, da jeg kom ind i huset og fortalte mit eventyr med myggesværmen. Jeg vilde ha været ilde ute, hadde jeg ikke været saa nær beboede steder.

Om sommeren i den hete tid, kan nogle faa av disse smaa bæster holde en vaaken hele natten, hvis de kommer ind i ens soveværelse og jeg har havt mangen søvnløs nat for deres skyld. Det nytter ikke om det er mørkt i rummet, det synes som de lukter blod og finder den som ligger i sengen, det nytter heller ikke at trække tæppet over hodet, de finder vei indunder nogen steder og man vet ikke av før de hvlner en i øret eller sitter og stikker en ogsaa der. Hertil kommer jo at man i varme nætter ikke kan ligge længe med tæppet over hodet.

Jeg har ofte maattet ty til den utvei at staa op om natten og gjøre jagt paa hvereneste en og dræpe dem alle før jeg kunde tænke paa at faa sove.

Den eneste effektive maate at beskytte sig mot dem paa er at gaa med myggenet. Er det rigtigt anbragt og av rette slags kan de ikke komme igjennem det. Det første vi bodde i Dahlton, var det dog næsten umulig at bruke dissenet, da vi rev dem i stykker i skogen, vi altid hadde at smyge os gjennem. Man pleier ogsaa at beskytte sig for dem ved paa gaardspladsen om aftenen at gjøre op en ild av materialier som det ryker meget av. Det hjelper en god del og er især bra for kreaturene, som lider frygtelig i fugtige, lumre somre, da myggeplagen er værst. I tørre somre er de ikke saa brydsomme.

Jeg har omtalt dette saa utførlig, da mange, som ikke kjender til omstændigheterne, kunde synes det ikke var stort at klage over for en voksen mand, om

han fik nogle myggestik her eller der. Men naar man ustanselig i en stegende sol, svet og varm, saa klæderne svier paa kroppen ogsaa stedse og uavladelig maa fægte med hænderne i alle retninger for at befrie sig for de stikkende smaakryp som i hundredevis sætter sig paa en og ved sine stik ogsaa fremkalder en ulidelig svie, — saa vil man forstaa at det gjør et vist indtryk paa vedkommende.

Dertil kommer at myggeplagen ogsaa hører med til nybyggerlivets besværligheter, i mere opbyggede og dyrkede distrikter trives de ikke i slig mængde. De trives best i vildmarkerne.

Paa vor vei indigjennem skogene den dag, fik jeg og Louis i fuldt maal føle hvad disse smaadjevle kan prestere av menneskeplageri, og det var ikke langt ifra at jeg holdt paa at gi op hele homesteadaffæren, saa besværlig syntes endog bare veien derind at være.

Veien slynget sig langsmed skogkantene og indtil smaa tjern i lange strækninger. Vi hadde da lidt utsyn, men saa langt øiet rak, var der bare skog og atter skog i uengrænset utstrækning. Den syntes ingen ende at ta. Vi hadde vandret slik i mange timer, og tilslut spurgte jeg Louis, om ikke det snart vilde ta en ende med denne skogen, saa vi kunde komme ut paa aapen mark og rummeligere steder. "Nei slik er det overalt", svarte han. "Er du ræd skogen saa kan du likesaa godt snu igjen med det samme. Men man kan da umulig begynde at dyrke paa slikt land, indvendte jeg. "Jovist kan man", sa Louis, "man kan hugge ned skogen, og den kan brænde. Det er beste landet som skog vokser paa".

Det var ikke stort at svare paa det, der var vist intet andet at gjøre, naar det kom till stykket, forstod jeg. Skogen gik ikke væk av sig selv, det var klart. Men jeg sukkede og kastede et næsten haapløst blik utover det

vide landskap som dækkendes av skoge saa langt øiet kunde se, tørkede svetten av mig, "velsignede" myggene og fortsatte vandringen i taushet. Foreløbig var der intet andet at gjøre.

- - - - -

I et nybygge for første gang.

Endelig kom vi ut paa eftermiddagen utmasede og sultne frem til Louis Larsens homestead og hjem. Her blev vi velkommet av hans bror Karl og moderen, som var enke og s elte huset for de to brødre. De spurgte naturligvis straks efter hvad den fremmedkaren vilde der inde i urskogen, jeg saa ikke netop ut som en landsøker kanske, men da de fik høre at jeg muligens kunde bli deres nabo gjorde de alt de kunde for at gjøre mig opholdet saa behageligt som muligt.

Marie Larsen er enke efter Hans S. Larsen. Han var født paa gaarden Østli i Nannestad, Norge. Fru Larsesn pikenavn var Anne Marie Olsen. Hun er født paa Sundfeidet i Hurdalen. Louis Larsen den ælste av brødrene er født paa Østli, Nannestad, medens Karl er født i Town of Hoerup, Renville County, Minnesota.

De hadde boet der et aars tid og bygget sig et lite sommerhus og et lite fjøs. De hadde ogsaa nogle kreaturer, men de hadde endnu ikke brudt op noget land. Skogen stod tæt ind til husene overalt og stængte for utsigten til alle sider.

Der var hidtil kun kommet nogle faa andre som hadde tat sig homestead i nærheten. Det var den tidligere nævnte Wilken Hauge og hans søn Palmer, dernæst var det Ole Skogsrud og en svenske Østerberg, samt et par andre svenske brødre Olsen og tre sønner av gamle Rollaas, Hans, Edvin og Martin. Endelig var der to

danske brødre Alf og Lindal Larsen samt W. Burtman, hvis far var svensk og moderen norsk, hans hustru var ogsaa norsk. Saavidt jeg husker var det alle, som den tid hadde tat op homestead der omkring, men alle bodde der ikke endnu.

Av disse var alle "Bachelors" undtaken Alf Larsen og Burtman. Alf Larsens kone er ogsaa norsk. Deres to hustruer samt gamle fru Larsen, moder til Louis og Karl, var i lang tid de eneste kvinder som bodde der ude i skogene i mangfoldige miles omkreds.

Det saa isandhet trøstesløst ut at begynde paa noget gaardsbruk her. Landet var vistnok allesteder fladt og fint og av en utmærket kvalitet, men overalt tæt bevokset med skog, paa enkelte steder var denne temmelig stor og grovvokset, og dertil paa de fleste steder næsten uigjenemtrængelig paa grund av nedfaldne træer og alleslags smaabuske og slyngvækster indimellem.

Den enes'e maate at komme sig frem var at følge de av landmaalingen ophugde veie i mellem hver sektion land, men da det var flere aar siden disse var op hugde, var de paa mange steder næsten igjenvoksede og paa andre steder var træer faldt tvers over ophugningen, saa de næsten var umulige at passere.

Naar man gik igjennem disse ophuggde liner, var det som at gaa gjennem en tæt alle. Man saa den smale aapning i skogen foran sig og bak sig, ellers saa man bare himmelen over sig, til begge sider var det bare skog, skog og atter skog.

Slik kunde man gaa i timevis og milevis. Det var alle steder det samme. Man maatte være forsigtig, at man ikke gik vild i disse vildmarker. Gik man ind i skogen og ikke husket hvor linen var og det var overskyet saa man ikke saa solen, gik man sig hurtigt aldeles bort, hvad der hænte mig mange gange. Man

maatte da holde paa at gaa paa en slump til man atter fandt en ophuggen line. Kunde man saa finde ut i hvilken rikning denne gik, var det atter muligt at orientere sig.

Mange kjøpte sig smaa lommekompaser og hadde med sig, hvis man skulde længere ut i skogene, ellers hugde man sig mærker i træerne for at finde tilbake igjen. Slik var landet i snesevis av mile i alle retninger og paa disse steder hadde aldrig hvite folk været før, naar untas kanske enkelte jægere og fangtsmænd samt regjeringens folk under opmaalingsarbeider og landbesigtelser. Ellers hadde kun indianerne og vilde dyr streifet om her fra umindelige tider, hvilket vil sige nedigjennem alle tider.

Der kunde være nogle smaa naturlige aapne sletter iblandt, men de var saa faa og smaa, at de ingen forandring gjorde i landskapets utseende. Her og der indimellem var der saa et lite tjern eller vand, eller en myrstrækning eller "svamp", ellers var landet høit og ypperlig skikket for opdyrkning.

Skogen bestod uteslukkende av asp eller som den paa engelsk kaldes Poppel, samt av den saakaldte "willow" enslags vidjetrær. Paa enkelte steder norden for hvor settlingen foregik var der store vidstrakte strækninger av prægtige gran og tamerakskoge. Disse eiedes dels av regjeringen, og dels av private kompanier. Paa et par steder var der sagbruk i disse skoge og dette kom vel med for nybyggerne, som jeg siden skal nærmere omtale, likesom disse granskoge var til stor nytte for settlerne, da de der fandt prægtigt byggemareiale for sine huse og fjøsbygninger, hvis de vilde bygge av tømmer.

De eneste som hadde bygget huse ennu var Østerberg, Ole Skogsrud, Wilken Hauge og Alf Larsen samt

John Olsen. Vid siden av brødrene Larsen var dette den hele bebyggelse, som dengang i August 1912 fandtes i denne vetre del av settlementet. Østerberg hadde bygget det største hus, det var et paa to værelser og av bordmaterialier. Ole Skogsrud og Hauge hadde bygget hver sine smaa tømmerhytter tæt ved hverandre, saavidt de gav rum og ly for en mand. Palmer Hauge bodde i huset hos sin far. Et lignende lite "logshanty" hadde John Olsen bygget, medens Alf Larsen hadde bygget noget større, ogsaa av tømmer, da han jo hadde kone i huset. Jeg hadde nær glemt at ogsaa Alf Larsens bror, Lindal, hadde bygget sig en liten tømmerhytte lidt nordenfor broderen.

Nu kan man se mellem alle disse huse og landet er aapent, men den tid bodde alle indelukket for sig selv, de hadde alle hugget sig en liten aapning i skogen, hvor de hadde bygget sine huse, ellers stod skogen i bare nogle faa fods avstand tæt og næsten ugjennemtrængelig lige ind til stuevæggen.

Nybyggernes første aar i urskogene.

Som nybyggernes første smaa elendige hytter i disse urskoge ikke er herremæssige, saa er det heller ikke herredage de lever i den første tid efter de kommer ind i de trakter, hvor de bestemmer sig for at slaa sig ned. Det blir et evindeligt slid, tungt og traurigt.

Skogsarbeide er altid tungt, og dette ikke minst. Først skal alt nedhugges og saa kanske stables op i passende hauger, for at det lettere kan brændes. Som regel brænder ikke alt op, de groveste rotstykker blir igjen. Disse maa saa atter samles op og atter lægges i hauger for saa igjen at sættes varme paa. Enda kan

det hænde at noget blir igjen; dette maa da bringes bort fra landet, og da meget faa nybyggere har trækdyr, maa de bære og dra det selv av sted, saa langt bort, at det for en god stund ikke kommer i veien.

Er røtterne saapas store, at de ikke med rimelighet kan ventes at bli brukket op med plogen, maa de rotes op eller "grubbes", som det heter paa norsk-engelsk. At dette er et tungt, vanskeligt og langvarigt arbeide, naar det som her gjelder tusinder af træer, siger sig selv.

Efter at landet saaledes er ryddet for træer og kviste, skal det nybrækkes eller pløies op for første gang. Hertil benyttes 4 okser eller hester, underiden 5 eller 6, alt efter hvormeget og stor rot der er i grunden. En 14 a 16 tommers plog benyttes for anledningen. Det er et uhyre tungt arbeide for trækdyrene og likeledes for pløieren, da det ikke er nogen let sak at styre plogen i alle disse røtter. Undertiden kjører man plogen fast i de største røtter, saa den maa hugges lös igjen, og meget let har den ogsaa for at skjære sig ut av jorden.

Men enda er næsten det tyngste arbeide tilbake at gjøre paa et slikt stykke land før det er skikket til saaing. Man maa gaa over hele stykket og rive ut og plukke op alle de tusinder av røtter som findes der. Mange er av plogen bare halvt revet løse, disse maa saa hugges løse og rives ut, lægges op i hauger og brændes op, eller, hvis de er for store og raa til at brænde eller der ikke er tid til det, læsses paa vogner og kjøres bort fra stykket.

Nu først kan man komme ut paa landet med akerbruksredskaper. Det maa først "diskes" over en to a tre gange, herunder vil der saa komme flere røtter frem, som maa plukkes op og bringes bort, og derefter maa det harves for at gjøres gjevnt og skikket for at saaes.

Først efter alt dette arbeide kan man saa til stykket, der ved dette lange, tunge og brydsomme arbeide er blet forvandlet fra vild mark og urskog til en fin, frugtbringende aker.

Jeg har beskrevet denne prosess med et stykke landsaa nøie, for at de der ikke har nogensomhelst grei paa det, kan faa en liten ide om hvad det vil sige at gaa ind i skogene og bryte nyt land. Jeg har selv utført dette arbeide; hver bit av det, og mit arbeide inde i disse vildmarker har for en væsentlig del bestaaet deri.

Men der er en uendelighet av andre arbeider at gjøre paa et homestead, der alt kræver tungt og taalmodigt arbeide. Som jeg tidligere sa, har meget faa trækdyr av dem, som kommer ind og tar en kvart land. Heller ikke kan alt arbeide gjøres med hestehjelp, meget maa gjøres med hænderne. Der skal bygges huse, graves brønde og kjældere, hugges ved, laves gjerder, kanske graves grøfter her eller der, altsammen tungt og slitsomt arbeide, og som regel er man i førstningen ellene om altsammen. Dels har man ikke raad til at leie hjelp og dels er der ikke hjelp at faa, da enhver har nok med sit.

Lidt bedre stiller jo saken sig hvis manden er gift, og kanske ogsaa har voksne eller halvvoksne børn. Disse kan jo da hjelpe ham og en kone er til uvurderlig nytte i huset naturligvis. Men som regel er der en 9 a 10 ungkarer i et sligt nybygge for hver familje, og disse maa gjøre alting selv fra morgen til kveld, saa de kan nok ha grund til at miste fatningen mange gange, uten at det dog behøver at være grubliseringen over mangel paa kvindehygge, som bringer dem ut av ballanse!

Klædevask og brødbakning har for mig staaet som det værste kvindfolkarbeide at gaa igjennem med, deigen vilde ikke "gaa op" og klæderne fik jeg ikke rene,

om jeg saa næsten gnudde og vridde dem istykker Stopning og lapning av klæderne var ikke saa vanskeligt, det var et hændigt arbeide regnveirsdage. Matlavningen lærer man forholdsvis snart, for den er meget enkel, og kunde nu i disse krigstider tjene som mønster paa sparsomhet i husholdningen.

Dagens spiseseddel, der ogsaa som regel vil være ukens, ser i det væsentlige saadan ut: Frokost: svart kaffe, smør, brød og flesk eller i steden for bröd og flesk, pandekake og sirup; til middag: kaffe, poteter, brød og flesk; til aftens: havregraut eller i mangel derav det samme som til middag. Undertiden kan man ogsaa ha ægg eller fisk. Enkelte tider er ikke smør at opdrive, saa bruker man sirup, kan man ikke faa fat i den, er man den foruten. Undertiden var der ikke kjøt eller flesk at opdrive, da spiste vi ægg til alle maal isteden.

Undertiden faar man ikke fat i sukker, saa hjelper man sig ogsaa foruten det, sommetider brukes the istedenfor kaffe osv. Der kan naturligvis være lidt variation. Man kan bruke endel hermetik, tørret frugt, som æbler, aprikoser, ferskener, rosiner og svisker, og man kan ha oksekjøt isteden for flesk etc. men det almindelige kosthold er som ovenfor nævnt. Det er enkelt men sundt og kraftigt allikevel.

Det falder ikke beboerne i de nye settlementer vanskelig at holde sig efter en krigsrationerings forskrifter, de er vant til at rationere sig selv og spare, for det de ikke har lærerde sig at være foruten, enten at de ikke har hat raad til at kjøpe sig det, eller at det ikke var at opdrive for rimelige priser.

Saken stiller sig naturligvis bedre for de gifte folk. De vil som regel straks faa sig kjør, griser og høns og da blir jo kostholdet rikere og bedre, derfor sir man

ogsaa sigimellem deroppe, at naar en mand har ei kjærring og ei ku, — saa er han velbjerget! —

Saadan omtrent, som i det foregaaende skitseret, vil livet, arbeidet og kostholdet arte sig i de to, tre første aar efter at man sætter sig ned paa vildt land. Efter den tid vil man lettere kunne skaffe sig alt man trænger og livet blir forholdsvis lysere og lettere i nogen grad.

Midt inde i forholde som disse var det at jeg nu befant mig, uten at jeg hadde den ringeste anelse om at de var slike. Jeg saa kun skog og atter skog omkring mig over alt. Jeg har altid været glad i skogen og den var vakker at se til som den stod i fuld sommerlig pragt de første dage av August, men hvert træ skulde i sandhet bli et Kundskapens træ for mig, hvoraf jeg skulde faa lære hvad der var godt og hvad der var ondt, i at ta et homestead tæt bevokset med skog.

I skogen for at søke ut Homestead.

Det var lørdag eftermiddag vi kom ind der Louis og jeg. Søndag hvilte vi os efter turen og pratede. De fortalte mig om livet derinde hos dem, og jeg fortalte historier fra Norge eller andre steder jeg hadde været, og tiden gik fort og behagelig.

Mandags morgen skulde Karl følge mig ind i skogene for at hjelpe mig at finde en kvart land, jeg kunde like. Det var stekende varmt og myggene — nuvel vi kjender nu dem fra før. Vi fandt frem til en saakaldt "Range Line", som er de bredest ophugne liner i syd og nord. De ligger med 6 miles mellemrum og er de av landopmaalerne bredest ophugne gater i skogen i den retning. De danner skillet mellem de saakaldte

"Ranges". Tilsvarende brede veie er hugget i øst og vest, hvor de danner skillet mellem de saakaldte "Township".

Vi fulgte denne range line, som var nogenlunde fremkommelig. Somme steder maate vi dog gjøre lange kroker ind i skogen for at komme forbi vandfyldte "sluer". Karl viste hvilket land, som var optat og hvilket ikke for lange strækninger nordigjennem. Vi maatte ogsaa av og til gjøre avstikkeri ind i skogene for at se paa landet, naar Karl sa, at vi kom til en kvart land, som ikke var tat.

Slik holdt vi paa i mange timer. Vi slogest med "miskitten" av alle kræfter, drak vand i myrhullerne, og da det led hen til middag, satte vi os ned og spiste av de medbragte smørogbrød.

"Nu", spurgte Karl, "har du set noget land du liker?" Jeg viste næsten ikke, hvad jeg skulde svare til dette. Jeg hadde næsten ikke set jordbunden for tæt græs og gamle nedfaldne træer. Dertid hadde jeg hat nok med at jage myg og bane mig vei gjennem skog og morads til at kunne beskjæftige mig noget med hvordan landet var beskaffent.

Jeg svarte, at jeg syntes det saa fortvilet ut, ja omtrent haapløst at sætte sig ned herinde, hvor man følte næsten som man vilde kvæles av skogen og syntes ikke at faa puste ordentligt ut engang. Det vilde ta hele en mands levetid bare at rydde en slik kvart land. syntes det mig, saa jeg trodde næsten jeg vilde gi hele landspekulationen op.

"Well, er du ræd skogen", sa Karl, "saa kan vi likesaa godt snu med det samme. Her er bare sligt land i snesevis av mile omkreds, men skogen skal du ikke være ræd", sa han, "den er let at bli kvit, den kan brændes den". Det hørtes jo svært trøstefuldt ut. Saa spurgte jeg efter de store sletter Hauge hadde fortalt

mig om. Karl drog paa smilet og sa han ikke rigtig viste de', der var nok nogen bare man fandt dem, men det lod til han helst vilde jeg skulde prøve at faa de tanker om store, fine sletter ut av hodet. Det bare gjorde vandringen i skogen værre. —

Efter at ha hvilt en times tid gjorde vi os istand til opbrud og Karl spurgte igjen i hvilken retning jeg nu helst vilde gaa. Jeg svart at det syntes for mig, som det var knusende likegyldigt, jeg bad ham bare at passe paa, han som var skogvant, at vi fandt ut igjen og frem til folk.

Karl drog paa smilet og sa: "Ja saa gaar vi norover et stykke til da". Vi hadde ikke gaat saa svært langt før vi kom til et sted, hvar netop en Moose hadde lagt og paa de friske spor i græsset kunde vi se, at vi netop hadde jaget den op. Et lite stykke derfra igjen kom vi til et sted, hvor der for et par aar siden hadde gaat varme igjennem. Skogen var derfor tyndere og mere gjennemsigtig, saa det saa lysere og mere indbydende ut. Vi kunde ogsaa herved se grunden bedre og jordbunden saa aldeles utmærket ut paa begge sider av veien.

Dette var netop paa et hjørne hvor 4 kvarter land støter sammen. Jeg livedes op ved dette syn og sa til Karl, at vi skulde gaa indover noget av dette land. Jeg likte helst at gaa ind over landet til høire, i øst, det tiltalte mig mest, hvilket ogsaa var heldigt for mig, da Karl fortalte mig at landet vestenfor veien var optat for ca. en maaned siden av den tidliger nævnte W. Burtman. Saa drog vi indover dette stykke land, som jeg likte best av alt jeg hadde set.

Det var næsten ufremkommeligt mange steder, da de skadebrændte træer var blæste ned og la paa kryds og paa tvers overalt, men frem kom vi dog om end med stor møie. Landet var fladt og fint og der var en frodig

vegetation overalt, hvilket tydet paa stor frugtbarhet. Kommen et lite stykke indover, ikke langt fra der hvor jeg nu har min fjøs staaende, saa vi efter "leien" i græsset, at vi her hadde jaget op en flok raadyr eller som de paa engelsk hetter Deer. Vi stoppet en stund her og saa os omkring. Skogen var ikke her saa svært tæt, paa grund av ilden som hadde herjet igjennem, men saa laa der til gjengjeld saa meget mere nede. Vi bestemte os dog for at se over denne kvart land, da jeg likte den.

Vi smøg os videre igjennem østover paa kryds og paa tvers, da vi pludselig til min store glæde med et kom ind paa en stor aapen slette!

Jeg vilde neppe tro mine egne øine, men det var dog sandt. Det kunde vel være en 6 a 8 acres og laa der som en fredet plet midt i vildnisset. Skogen stod frisk og frodig rundt omkring og paa den grønne fagre eng smilede der os imøde i tusindvis av deilige blomster. Marihøner flagrede fra blomst til blomst og kanariefugle fløi i lette, svævende buer henover engene.

I forhold til den dunkle skog, det høie av slyngplanter sammenfiltrede græs og virvaret av brukne og nedfaldne trær, vi hadde maset os igjennem i mange timer, saa dette ut som et fredlyst sted og et lite paradis her midt inde i skogen.

Vi gik midt ind paa sletten og jeg saa mig om med beundring og glæde. Jeg spurgte Karl om han trodde at denne slette tilhørte den kvart land vi hadde gaat indpaa ved hjørnet der nede. Ja, ialfald største delen av den, svarte han. Likesaa spurgte jeg om han var sikker paa den ikke var tat. Ja, det trodde han ogsaa at være absolut sikker paa. Da skal denne kvarten bli min, sa jeg, og syntes, at det var værdt alt det besvær og al den møie, jeg hadde hat for at finde frem til denne deilige plet, hvis den kunde bli min.

Vi gik saa tilbake til den ophuggede veiline og forsøgte derfra at gaa i like østlig retning for at faa grei paa om denne slette tilhørte den landkvart vi hadde gaat over, eller hvor meget der i tilfælde tilhørte kvarten nordenfor. Det er naturligvis umuligt i slik tæt skog at gaa op en ret linje i en bestemt retning uten at sigte den op og mærke den av. Vi prøvde dog at holde retningen saa godt vi kunde. Jeg maate jo her helt stole paa Larsen som den skogvante mand. Da vi atter kom ut paa sletten igjen, tok vort bestik ind omtrent mesteparten av denne. Dette passet utmærket i mit kram, men at det ikke var helt i overensstemmelse med virkeligheten, skulde jeg siden erfare.

Da jeg nu ikke brydde mig at se paa mere land, da den kvart vi her hadde gaat over, var den eneste jeg likte, begav vi os paa hjemveien igjen. Imidlertid saa vi paa en av nabokvarterne som min nabo Anders Hansen siden tok og gik saa over og hilste paa den eneste settler, som bodde i 2 mils avstand i sydøst fra den kvart jeg hadde bestemt mig for. Det var Alf Larsen. Han og hans bror Lindahl holdt paa at kjøre hjem tømmer og bygge en fjøs. Langt ut paa eftermiddagen kom vi saa tilbake til Karls hjem trætte og slitne efter turen, men ialfald jeg følte mig svært tilfreds med den. Jeg følte mig allerede som eier av en kvart sektion land i hans britiske majestæts Dominion of Canada, og det er ikke saa lite. Det var ialfald et godt dagsarbeide, hvis den kunde faaes bare med det.

Larsengutternes nærmeste nabo var Ole Skogsrud og Wilken Hauge. De bodde en halv mil vestenfor disse. Jeg gik og besøgte dem. Ole er fra Ringsaker og hadde en tid opholdt sig i Wisconsin, hvor han hadde drevet endel med tobaksavl. Han hadde bygget sig en liten loghytte. Det var rigtig en kar skikket for dette nybyggerliv. Stor, grovbygget og stærk; han likte de-

te liv med alle dets gjenvordigheter, det hadde ved siden et eventyrets tillokkelse og han residerede som en konge i sin lille lave hytte. Lyden av øksehug og brask i skogen gjenlød dagen lang fra hans land og skogen maate hurtig gi plads for aapne sletter rundt hans hus. Det var fornøielig at se Ole som kok, naar den store svære kar svinsede rundt ovnen, skrællede poteter, stekte ægg og flesk saa det sprutede i panden. Det tok det sig ut som en kjempe gjør en dvergs arbeide.

Ole Skogsruds hus laa dengang meget centralt, og der var et almindeligt samlingssted for de faa folk som da bodde deromkring. Naar vi siden kunde sitte en 5 à 6 karer og røke pipe eller skraae tobak med en bøtte midt paa gulvet i mellem os at spytte i og huset halvt fuldt av røk dels fra ovnen og Oles kokkeri og dels fra vore piper, syntes vi at vi følte os rent hjemme der og hadde det saa frit og koseligt!

Hilser paa de første settlere.

Jeg hadde nu naaet mine ønskers maal, hvorfor jeg nærmest var reist ind i disse omgivelser, at finde mig en kvart land, og jeg maate nu tænke paa at komme ut igjen. Men dette var lettere sagt end gjort. Den eneste regulære maate at komme ut paa igjen var at vente til fredag og følge postkjøreren. Dette hadde jeg forsaavidt intet imot. Jeg vilde gjerne se mig mre om i settlementet og lære de andre nordmænd at kjende, som bodde der, og dernæst vilde jeg prøve at faa samle alle de abonenter jeg kunde paa "Den Norske Settler" som jeg jo nu reiste for og skrive op biografier av norske folk og andet av interesse for bladet.

Imidlertid skulde den tidligere nævnte W. Burtman som nylig hadde taget den kvart land som la ret vest for den, jeg hadde valgt ut, og som nu bodde hos Østerberg, reise til byen Wadena ca. 60 mil sydøst for Dahlton og møte sin familje, som skulde komme dit fra staterne. Det var samme vei jeg skulde og jeg kunde nu faa følge ham. Han vilde ogsaa gjerne ha følge paa turen, da den skulde gaa gjennem lange uveisomme trakter. Det passet saaledes godt for os begge to.

Imidlertid var ikke han færdig til at reise paa et par dage, og det passet ogsaa utmærket for mig, da jeg derved fik anledning til at hilse paa flere av de første settlere og se mig lidt rundt om i nybygget.

Den del jeg hidtil hadde set av det var den allersist "opdagede". Den blev almindelig kaldt "der vest" eller den vestlige part.

Landet en ca. 4 mil østenfor der jeg netop har beskrevet, var ikke saa tæt bevokset med skog, denne var mindre og landet dertil noget høiere. Av denne grund saa landskapet her derfor noget mere indbydende ut og lettere at gi sig i kast med, medens det længere vest hvor skogen stod tættere og var grovere, samt landet syntes at være lavere, saa mere umuligt ut at begynde med den tid. De allerførste settlere som kom ind her for at se efter land, og de var nordmænd, fandt sig derfor ut en kvart land her øst og satte sig ned her.

Jeg skal nu berette en av grundene til at nordmænd søkte ut i denne utkant av civilisationen for at finde nyt land og bygge sig nye hjem.

En nordmand Harald K. Knudsen, fra Vefsen i Nordland, som tidligere hadde seilet paa de store indsjøer i staterne og arbeidet ved sagbrukene i Michigan, Minnesota og Wisconsin, hadde hørt om de store granskoge, som jeg tidligere har nævnt fandtes der. Da han var vandt baade med Vefsenskogene og de store skoge i

staterne og var en øvet skog og sagbruksmand, besluttede han at reise ind her og kanske begynde sagbruk paa egen haand.

Som tænkt saa gjort. Han hadde levet en tid længere syd ved jernbanen, hvor han hadde provet op en kvart land, saa han baade kjendte forholdene heromkring og var fortrolig med livet i ødemarkerne.

Da han hadde undersøgt landskapet og set over skogtrakterne, besluttede han sig til at begynde et sagbruk herinde, "saw mill" som det hetter paa engelsk. Her var ingen vandfald at bruke som kraft, men sagen drives med damp og der er naturligvis i overflod av ved til brænde.

Efter at ha boet derinde en tid og blevet bedre kjendt rundt omkring, saa han at landet var fint og egnede sig utmærket for kultivering og vilde være utmærket skikket baade for agerbruk og fædrift. Han skrev da eller reiste til staterne og formaaede nogen av sine kjendte og venner at komme op og se paa landet og muligens aapne et settlement der. Han vilde naturligvis gjerne se landet opbygget av sine landsmænd. Der kom straks op en flok av dem og saa sig omkring. De fandt landet saare godt og vel i alle maater — og bor der den dag idag. Harald Knudsen blev siden gift med Cicelia Harstad, datter av Ole Syversen Slind.

Dette er i korthet omtrent hvordan landet blev "opdaget" og bebygget for aller første gang. Jeg har desværre ikke nu mine optegnelser om alt dette, som i sig selv er meget interessant, om de allerførste nybyggeres ankomst till Dahlton, men jeg skal kanske siden i en anden bok om mine reiser i Canada, fortælle mere om det og disse mænds personalhistorie.

De første mænd som kom ind der, var saa vidt jeg husker Eberhardt Nilsen, brødrene Johan Pedersen og Ed Pedersen, likesaa brødrene Ole og Gunnar Slind

samt Otto Christiansen. Muigens var ogsaa Martin Rølaas, Ola Slind, bror til de to førnævnte og Iver Vestnæs samt Peter Pedersen, bror til Johan og Edvard, og Peder Nilsen ogsaa blandt de aller første, men det kan jeg ikke sige med bestemthet. De førstnævnte var dog sikkert de første. De øvrige kom en ganske kort tid efter.

De første overnattede dels paa sagbruket hos Knudsen, dels hadde de telte med sig og slog leir eller "camped" ute i skogen. Det var ut paa høsten, og allerede utover vinteren og næste vaar kom de tilbake, kjøpte sig materialier paa sagbruket eller hug sig selv tømmer i skogen og byggede sig huse. Erindrer jeg ikke feil var dette vinteren og vaaren 1910.

For uten de forannævnte kom der snart andre og bosatte sig rundtomkring de første. Det var Hans Wilson og hans to sønner Arthur og Henry. Dernæst Hjalmar Danielsen og Nils Vestnæs og en anden bror av de to Vestnæsbrødre. Saa var det Edvin Nilsen, søn av Eberhardt, Knut Siggerud, Jonas Pedersen, far til Pedersenbrødrene, Ole Syversen, eller ogsaa kaldet Slind, far til de to tidligere nævnte Ole og Ola og Gunnar. Endvidere kom A. Sørli, gift med en datter av Jonas Pedersen og saa var det Martin Holter og Delfin Danielsen bror av Hjalmar. Mange av disse var familjefolk og hadde hat farme i staterne, som de hadde solgt. De hadde husgeraad, reskaper, heste og kreaturer med sig og gik straks igang med at rydde og dyrke op landet. De fleste av disse folk var forholdsvis i gode økonomiske kaar og kunde derfor med større kraft ta fat med nydyrkningen. Følgen var at efter en forholdsvis kort tid blev denne del av settlementet velbygget og opdyrket ut.

Siden efterkommet flere ind og tat op homestead baade av nordmænd og andre nationer. Jeg skal nævne

dem jeg husker av nordmænd, de er: Carl Fredberg med familje, Martin Lorentsen likesaa med familje. Einar Malmo med familje og H. Strand ogsaa med familje, Johan Olsen, ungkar, Chr. Johnsen med familje og E. Cleiberg med hustru.

De førstnævnte hadde bodd der et par aars tid, da jeg kom og somme hadde allerede nogle smaa akerflekker brukket op i nærheten av sine huse, det saa rent velstands ut i forhold til "der vest" hvorfra jeg netop kom. Men saa skal man ogsaa huske paa, at her øst var mindre skog at rydde avveien og hefte sig med.

Som tidigere nævnt var Ole Slind utnævnt som stedets postmester og Eberhardt Nilsen hadde faat værdigheten av Justice of the Peace, eller paa norsk, fredsdommer. Var han det ikke allerede, saa blev han det ialfald snart efter, og han representerte saaledes øvrigheten paa stedet. Otto Christiansen hadde etableret sig som handelsmand, saa disse pionerer ganske tidlig hadde bragt ikke saa lite civilisation med sig ind i disse vilde skoge.

Ordnede kirkelige forholde hadde de endnu ikke faaet, da der ikke var prester i nogen rimlig nærhet at faa fat i og veiene did ind til sine tider var ufremkommelige.

Paa denne tid jeg nu fortæller om, hadde de allerede faat istand en søndagsskole for børnene og Eberhardt Nilsen var leder for dem.

I de to, tre dage jeg stansede der, traf jeg de fleste av de hernævnte personer. Jeg var den første avismand, som avla et besøk i de tragter og det glædede dem, at jeg vilde skrive om dem i avisen. Jeg nedtegnede de flestes biografier og skrev op om forholdene der, og næsten alle tegnede sig som abonenter paa bladet. De var ogsaa glade for at høre, at jeg hadde tænkt

at bosætte mig der, saa der blev endnu flere av norsk blod.

Mine biografier og optegnelser fra dette settlement kom dog aldrig i avisen. Medens jeg opholdt mig inde i disse utkanter av civilisationen, hadde "Den Norske Settler" uphørt at utkomme. Jeg hadde ikke faat underretning om dette og fik ikke vite om "dødsfaldet" før jeg nogle dage efter kom ut til Wadena. Heldigvis tabte ingen noget paa dette, da ingen hadde betalt mig noget av abonnementet, men det siger sig selv at jeg var yderst ærgerlig for dette, at min første tilsynekomst blandt mine vordende naboer, skulde være at opta abonnement paa en avis som ikke eksisterte.

W. Burtman var nu færdig til at reise, og jeg maatte forlate de djerve nybyggere derinde i vildnisset for at begi mig ut til civilisationen igjen. Det blev en skrækkelig kjøretur igjennem vilde, uveisomme strækninger. Vi maatte hugge os vei somme steder, men vi kom dog tilslut frem. Vi drog veien ned forbi Ponnais Lake, hvor der ogsaa var begyndt at komme ind nybyggere. Det var indianerveiene vi ogsaa her maatte benytte enkelte steder.

Paa en stor slette ved ovennævnte indsjø kom vi til et sted, hvor indianerne pleiet at ha som et slags samlingssted og hvileplads. Her hadde de ogsaa drevet endel gudsdyrkelse kunde vi se. De hadde paa en fin slette ved sjøen indhegnet en plads og reist noget sprinkelværk. Paa dette hang der endnu en mængde fjærdusker og strimler av forskjelligt færvet tøi. Inde i den saaledes indhegnede og pyntede plads hadde saa disse naturbørn danset og leget til sin guds ere. Marken var paa dansepladsen trampet aldeles svart, saa de hadde nok svinget sig baade vel og længe der i de lyse sommeraftener de gyldenglinsende møer og de kobberrøde svende.

Jeg tok mig som erindring nogle av fjærduskene og endel av tølstrimlerne, og det var med underlige følelser jeg betragtede denne skueplads for den røde mands vilde liv, som jeg saa ofte hadde læst om, men i hvis umiddelbare nærhet jeg nu selv befandt mig. Jeg skulde nu snart bidrage til at disse leirpladse for indianerne skulde bli færre og færre og bli mere og mere en saga blot. For jo mere landet blir bebygget av den hvite mand, jo mere holder den røde sig paa sine enemærker, reservationerne, eller søker hen til de endnu ubeboede og vilde steder.

Jeg stod atter her ved denne gamle indianske leirplads og betragtede et av skillemærkerne, som betegnede den nye tid vi hvite nu bragte med os ind her, og den røde mands, landets oprindelige indvaaners, gamle tid, som svandt, — svandt for aldrig mere at komme igjen for ham.

Det var næsten trist at staa i disse betragtninger og beskue dette sted for en svindende tids gudsdyrkelse, men jeg kom dog snart tilbake til virkeligheten igjen. Hestene hadde hvilt og vi fortsatte videre.

Om aftenen kom vi frem til en englænder, som hette Leach. Hos ham blev vi godt mottat og stoppede over natten der. Dagen efter kom vi saa frem til Wadena.

Jeg tar op mit homestead.

Burtmans kone og tre børn var allerede ankommet did, saa der blev glæde og fornøielse for ham, medens jeg fik besked om, at det blad jag reiste for var gaat i hundene! Det var naturligvis en stor ærgrelse og skuffelse, men der var intet at gjøre ved det.

I Wadena var der en underavdelning av hovedlandkontoret i Humboldt, for dette distrikt. Det hadde tidligere været i Quill Lake, som jeg har fortalt om. Her kunde jeg nu "file" paa landet, som det hetter paa engelsk. Derved menes at man anmelder paa kontoret, at man har fundet en kvart land, som man ønsker at bosætte sig paa og komme i besiddelse av. Man avgir og undertegner en ærklæring, hvor man er fra, av hvad nationalitet, sin beskjæftigelse, alder, religion, osv., samt at man ønsker bli borger av landet og besvarer endel andre spørgsmaal om ens personalia. Dernest betaler man $10.00 som en slags tiltrædelseavgift, for delvis at dække utgiftene med disse kontorers vedligehold, — og man kan ta landet i besiddelse og bruke det som sit eget i alle maater indtil man endelig kan "prove up" som det hetter. Med dette menes, at man, efter at ha utført alle de forpligtelser regjeringen kræver av en "homesteader", som de kaldes, som erhverver sig land paa denne maate, faar skjøte eller "title" paa landet, og det er derved ens retmæssige eiendom.

Jeg skal ganske kortelig nævne hvad endel av disse forpligtelser bestaar i. Man skal bygge paa landet et saapas ordentligt og solidt hus, at det kan boes i baade sommer og vinter. Man skal ogsaa ha gravet en ordentlig brønd. Dernæst skal man bo der 6 maaneder av hvert aar i 3 aar. Det blir tilsammens 18 maaneder. De andre 18 maaneder kan man reise hvor man vil. Det tar saaledes absolut tre aar til at prove op en kvart land. Dertil skal man ha ryddet og brækket op 30 acres land og tat to avlinger ut av dette. Dette er de væsentlige og hovedbetingelserne, som maa opfyldes før man kan faa landet som sin eiendom. Dette er de vedtagne love og regulationer.

Men jeg vil i denne forbindelse nævne om den Ca-

nadiske regjerings store hensynsfuldhet likeover for nybyggerne.

Hvis lovens bokstav skulde bli fulgt ute i disse ødemarker, vilde tusinder ikke været istand til at opfylde disse forpligtelser og maattet gaa fra sine homesteader uten at være istand til at prove dem op. Hovedmasen av dem som kommer ind er folk i smaa kaar. Sykdom kan komme til, uaar paa uaar, daarlig fortjeneste paa arbeidsmarkedet osv. Alt saadant vil gjøre at fattigfolk blir læns for penge. Det er da umuligt for dem at opholde sig paa landet, som loven forlanger i 6 maaneder av aaret, de trænger at være ute kanske hele aaret for at tjene saa meget penge, at de kan opholde sig en længere tid paa landet igjen.

Saa maa der kjøpes endel redskaper, transport av alt man skal ha ind i disse utkanter er kostbar, man kan ikke gjøre alt allene og folkehjelp er ofte dyr, man river av sig en mængde klæder ved alt dette skogsarbeide, man maa ogsaa betale forskjellige skatter av landet efter at ha boet der i et aar, osv., osv.

Til alt dette vil det forstaaes, at der gaar mange penge, støter saa noget uforutset til vil et lite pengeforraad snart være opbrugt.

Den Canadiske regjering tar dog hensyn til alt dette. Den gir en homesteader "extension", det er forlængelse eller utsættelse med tiden til at erhverve sig landet, atter og atter. Kan man ikke prove det op i løpet av den av loven fastsatte tid paa tre aar, gives man henstand eller extension aar efter aar til man kan greie det.

Eller man tillates at prove landet op med et mindre antal acres opbrukket og kultiveret. Er landet av den beskaffenhet, som det jeg her har beskrevet i Dahlton, kan man faa prove med bare en 15—20 acres isteden for 30, og det gjør en uhyre forskjel 10 eller 15 acres fra eller til, hvis man kanske skal tjene pengene først

paa andre kanter før man kan faa sætte dem ind i landet.

Men ikke nok med det. Hvis homesteaderen ved sykdom eller andet uheld kommer i vanskelige kaar, saa han for eksempel ikke kan skaffe sig sæd eller andet nødvendigt til at producere noget ut av landet, laaner regjeringen ham penge paa meget lempelige vilkaar til at kjøpe disse nödvendige ting for og sætter ham derved istand til at faa dyrke op landet, tjene noget paa det og derved snarere bli eier av det.

Der er titusinder som skylder den Canadiske regjering tak for at de ved regjeringens hensytagen til de vanskelige forholde nybyggerne ofte, og som oftest har at kjæmpe med, sætter disse istand til at prove op sine homesteader og derved skaffe sig et fremtidigt hjem.

Efter at jeg hadde gaat igjennem de ovenfor nævnte formaliteter paa landkontoret, betalt mine 10 dollars og faat min kvittering herfor, der foreløbig gav mig husbondsret over en kvart land, var mine landspekulationer indtil videre tilfredsstillende ordnet.

Spørgsmaalet var, hvad jeg nu skulde ta mig til med. Avisen var gaat ind og det var allerede langt ute i sessionen for at faa noget at gjøre i mit fag, muring og plastring. Dette tilfælde kuldkastede alle mine planer og jeg tabte en mængde penge paa det. Jeg skal dog ikke i denne fortælling gaa nærmere ind paa mine viderværdigheter i denne avis affære. Den skaffet mig mange ubehageligheter og var mig til stort tap.

Jeg skal kortelig fortælle, at jeg hadde mange penge tilgode hos den ingaaede avis. For om muligt at faa mit tilgodehavende, saa jeg mig derfor nødt til at reise til Winnepeg og personlig snakke med avisens utgivere. Her var allt i forvirring og jeg maate anlægge sak mot dem for at faa endel av mit tilgodehafvende. Det tok naturligvis lang tid for at ordne en slik ting ad rettens-

vei. Imellemtiden reiste jeg tilbake til Saskatchewan og var heldig nok til at faa plastrerarbeide i Kamsack. Da jeg imidlertid ikke kunde begynde med det samme med de te, tok jeg mig atter en tur ind til Dahlton og saa over mit land. Jeg murte ogsaa de to første skorstene som blev muret der i settlementet, medens jeg var indeder paa den trip, nemlig en til Johan Pedersen og en til broderen Edvard Pedersen.

Saa reiste jeg tilbake til Kamsack, og arbeidede der næsten til jul. Det kunde nu ikke nytte at reise ind og gjøre noget paa homesteadet midt paa haardeste vinteren. Jeg reiste derfor til Margo, hvor jeg var kjendt og hadde venner og opholdt mig der til uti slutten av Februar.

Da reiste jeg ind til Dahlton igjen og paabegyndte bygningen av mit hus og slog mig for alvor til der for at utføre mine homesteadpligter og gjennemgaa en nybyggers besværligheter i et og alt, hvad jeg skal forsøke at fortælle læserne om i det efterfölgende.

Mere folk kommer ind.

Der var ualmindelig megen sne i Canada den vinter, og i slutningen av Februar laa den dyp alle steder. Hvor man gik i skog og mark rak den langt over knæet alle steder. Jeg kjøbte mig en del smaating av husgeraad, men da jeg ikke hadde noget hus enda, var det ikke meget. Da jeg sist var inde der, hadde jeg avtalt med Ole Skogsrud, at faa bo hos ham medens jeg bygde mit hus. Jeg fik beredvilligt det, og tok derfor ind til ham, da jeg kom ind der igjen.

Der var to og en halv mil fra Oles hus til mit land.

men det var nærmeste bebyggelse dengang, og der var kun en smal vei i skogen efter rangelinen imellem os, ellers tætteste skogen paa begge sider.

Siden jeg hadde vært der i September aaret før i 1912, hadde der foregaat ganske mange forandringer og der var kommet mange nye settlere til. Disse var: Martin Misfeldt og hustru med to børne Dora og Pearl. Martins brödre Ib og Edvard. De hadde alle tat sig en kvart land og bygget hus paa Ibs land hvor de alle bodde foreløbig. Siden kom ogsaa fru Misfeldts gamle far, som ogsaa tok sig en kvart land ved siden av Martin. Misfeldtbrødrene er fra Slesvig, Martin Misfeldts hustru er Svensk. Der var ogsaa kommet 3 andre svensker, nemlig Willy Simonsen og Arvid Hedin samt en Eriksen, som ogsaa hver hadde tat sig en kvart land De var alle ungkare, likesaa Ib og Ed Misfeldt. Endvidere var derogsaa kommet en anden normand, Herman Nummedal, som ogsaa hadde tat en kvart land, likesaa ungkar. Endelig var ogsaa nu kommet John Holter. Han var gift. Hans hustru Albertine kom siden. Alle disse hadde tat land i nærheten av Ole Skogsrud i den sydlige del av settlementet. Men jeg hadde selv faat to nære naboer, det var svensken Arvid Söderholm, som hadde tat kvarten ret syd for mig i samme sektion, han var ungkar, og Anders Hansen, som hadde tat en landkvart paa anre siden av veien fra mig ret i sydøst for mit land og stötende hjörne i hjörne til dette. Han var gift og hadde hustru og 4 børn. Siden har de faat to til, to smaapiker, og den förste av disse Ester Sigfrid har den ære at være det første barn som er födt i denne vestre del av nybygget. W. Burtman hadde nu bygget sig et hus paa sit land, og Hansen bodde med sin familje hos ham. Han bygde straks efter samtidig som jeg hus paa sit eget land.

Denne Anders Jørgen Hansen er födt paa Stamnæs i

Alstahaug Præstegjeld, Söndre Helgeland. Han hadde været, som alle andre dernord, fisker og faret paa Lofoten, Finmarken og vært i alle fiskeværene nordover og sydover i hele Nordland. Det var altid fornøielig at sitte hos ham og spinde en ende om fiskerlivet i Nordland. Han er gift med Elen Marie Larsen fra Lavangen i Trondenes, Tromsø amt. De har 6 börn, Haldis, Magnar, Aslaug, Henry, Ester Sigfrid og Agnes. Den ælste, Haldis, var den første kvinde, som kom ind paa mit land og ind i mine hus efter at jeg hadde bosat mig der. Hun var da en liten smaapike paa 11 aar og kom dit et ærende for sine forældre. Det traf sig slik, at jeg var den første som kom til huset efter at Ester var födt. Hendes andet navn Sigfrid er derfor efter mig. Agnes har jeg staat fadder til. Det var mig altid en glæde at tilbringe en ledig stund hos denne familje. Jeg regner mig selv for Nordlænding. Skjøndt födt paa Söndmöre, har jeg levet min barndom og ungdom i Nordland, og landet dernord kan man aldrig glemme. Naar jeg derfor sat hos denne familje, som ved et træf blev mine nærmeste naboer, frisket vi op mindet om livet paa sjø og land og de deilige lyse sommernætter dernord, hvad der saa mangen gang bragte os til at glemme slitet og slæpet i Canadas urskoge. Det traf sig ogsaa slik at Hansens hjem i Nordland ikke var saa langt fra mit hjem i Velfjorden, hvor han ogsaa hadde vært et par gange.

Martin Misfeldt hadde begyndt med handel, saa vi hos ham kunde faa kjøpe, de fleste matvarer og forskjelligt andet vi trængte. Denne Martin Misfeldt var en meget driftig mand. Han drev som kontraktør at bygge telefonlinjer for regjeringen og andre. Derfor hadde han mange hester og meget kjørebruk. Det kom godt med for os andre som ikke hadde noget av det slags, og han blev derfor vor stadige vognmand. Han blev siden

valgt til Councilor og veiformand og ande. og gjorde meget for at vi kunde faa veie arbeidede ind til os i settlementet og inde i samme.

Der var derfor blet ganske livligt i settlementet, da jeg kom tilbake, skjønt der fremdeles ikke var nogen bebyggelse, da nykommerne bodde hos de först ankomne, med undtagelse av Ib Misfeldt, som hadde bygget hus paa sit land og hos hvem, de fleste av de andre nævnte bodde til de fik bygge selv.

Jeg skal i denne forbindelse nævne tre andre av mine naboer, som siden kom flyttende ind efter min anmodning. To av dem har land ved siden av mit. Hvordan det hadde sig, at de kom ind der skal jeg fortælle, det viser sig hvor underligt det ofte kan gaa til, naar folk er ute og reiser og hvordan den ene kan dra den anden efter sig. Tilfældet er noget i likhed med da jeg traf Wilken Hauge.

Jeg kom reisende med jernbanen fra Kamsack paa min anden tur til Quill Lake og op til mit land. Jeg hadde ofte kjørt paa den bane, saa konduktören kjendte mig og han viste ogsaa at jeg var nordmand.

Da han fik min billet saa han til mig: "Der sitter et par av dine landsmænd i en av de bagerste vogne. Det er to damer, de kan ikke tale engelsk, og de vilde vist bli glade ved at faa tale med dig". Jag bad ham straks at vise mig hvor de var, hvad han gjorde. Jeg hilste paa damerne og spurgte om de var norske. Joda. De var nylig kommet fra Norge. Saa fortalte den ælste mig, at de kom fra Minneapolis og skulde til Battleford, Sask., hvor hendes mand arbeidede. Den anden var en ung pike og hendes datter.

I samtalens løp fortalte jeg dem om at jeg var paa vei ind til mit nytagne homestead. De spurgte om der var mere land der, hvad jeg kunde forsikre dem, at der var. Den ælste fortalte saa at hun og hendes mand

gjerne ogsaa vilde ha sig et stykke land. Jeg anbefalte dem naturligvis at komme til Dahlton. Det gjorde de ogsaa. De stolte paa min anbefaling og har ikke angret paa det.

Ut paa vinteren kom Ole Pedersen, ovennævnte kones mand, for at se paa en kvart land jeg hadde anbefalt ham, og som han ogsaa tok. Ifølge med ham var Peter Dahl og Karl Kristiansen. De tok sig ogsaa land, Dahl en halv mil sønderfor mig. Kristiansen og Ole Pedersen tok land grændsende ind til mit paa nord og nordvestsiden.

P. Dahl hadde familje. Hans datter Anna er nu gift med Ib Misfeldt og var en tid sekretær i vort "Norske Selskap" deroppe. Karl Kristiansen var og er ungkar.

Ole Pedersen er født paa gaarden Fröhaug, Aalens prestegjeld, Söndre Trondhjems amt 1874. Hans hustru Sina Karlsen Dale er født 1868 i Veö Prestegjeld, Romsdals amt. Deres datter Betzy er nylig gift.

Da Kristiansen og Pedersen flyttede ind paa sine homestead, var mit eneboerliv for endel gjort behageligere. De byggede begge sine huse tæt ind til mit land og blev mine nærmeste naboer. Pedersen fik sig snart kjør og fru Pedersen blev straks min faste leverandör av smör og melk, likesom hun bakede for mig, vaskede og bötte lidt for mig osv. og gav mig mange nyttige raad og vink i husholdningsaffærer, specielt erindrer jeg at hun gav mig en god opskrift paa at bake kaker. —

Der kom efter hvert flere og flere folk ind og bosatte sig i settlementet. Anders Skolos med familje og hans bror Ben Skolos kom i 1914 og tok land. Ben er ungkar. Vel ogsaa samtidigt kom Henrik Fagerbakke, ogsaa ungkar. Da Martin Røllaas var död, flyttede hans enke Kari til den vestre del av nybygget og tok sig en kvart land. Siden kom Peter Johnsen. Anders Skolos's

søn Albert tok sig land ved siden av faderen, og Albert Dahl, sön til P. Dahl tok sig ogsaa land, da han blev gammel nok.

Ennu senere er Julius Holter, en bror av John Holter kommet ind der og sat sig ned paa en landkvart med sin familje.

Bygger mit første hus.

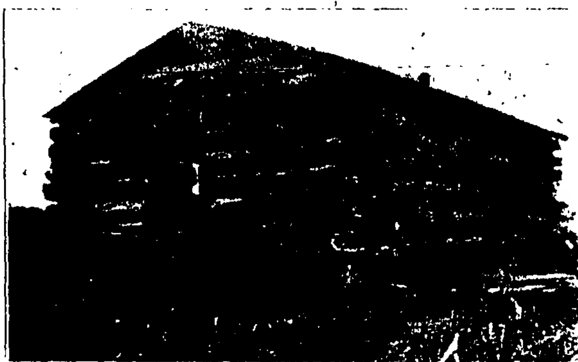
Saa skulde jeg til at bygge hus. Jeg hadde tænkt at bygge inde paa den tidligere omtalte store slette paa mit land. Det tok mig tre dages ihærdigt arbeide at hugge mig en smal vei gjennem skogen, saa jeg kunde kjøre ind did. Paa Knudsens sagbruk hadde jeg kjøpt de nødvensige bordmaterialier, og Misfeldt kjørte dem for mig. Saa leiede jeg Louis Larsen, han var snekker og tømmermand, og vi begav os en morgen indigjennem skogen for at begynde bygningen. Materialerne var allerede fremkjørt og laa paa pladsen.

Før vi begyndt arbeidet, blev vi dog enige om at vi for sikkerheds skyld skulde hugge op en ret line fra kvartens nordlige hjørne og østover for at se hvor meget av sletten, der tilhørte mit land. Hidtil hadde vi bare holdt os til Karl's og mit øiemaal fra sommeren før.

Vi hadde kompas med os og begyndte arbeidet, og kunde nu gjøre opmaalinger saa nogenlunde korrekt. Da vi hadde hugget os fra veien og ind til sletten — viste det sig at mine materialier laa et godt stykke inde paa landet nordenfor mit! —

Der stod vi! Sneen laa alendyp alle steder, vi var ukjendt paa landet og skogen stod træ i træ overalt Men huset maate bygges, det var klart. Saa gik vi til-

bake til veien igjen og nedover til midt paa landet. Derfra banede vi os vei tindigjennem og begyndte at vade rundt i sneen til over knærne for om muligt at finde en passende plads at bygge paa. Endelig fandt jeg en plads jeg trodde gik an og her begyndte vi saa at rydde skogen væk i en liten ring og stablede den ihop i midten og satte ild paa. Der staar mit hus nu! Saa var de at faa materialerne kjørt tilbake igjen, og vi kunde begynde arbeidet. Vi hadde med os stekepande

OLE SKOGSRUD'S SLOT.

Her ser man hvor vi hadde vort centrale samlingssted i den vestre del av settlementet den første tid vi kom der.

Ole var altid den spendable og beredvillige vært. Pandekake, flesk og æg stektes her i store mængder og mange vidunderlige historier om vore oplevelser blev her fortalte i røg fra vore piper og damp fra Oles komfur

Ole sees her sittende uten for sin hytte eller slot som han kaldte det, glad som altid og i godt humør.

kaffekjel og andet nødvendigt kjøkkenstel og kogte vor mat derute i skogen. Veiret var ypperligt fint og arbeidet gik raskt fra haanden. Da der var to mil at gaa til Ole Skogsruds hus længtede jeg efter at vi skulde komme saa lang med arbeidet at jeg kunde ligge i huset.

Da vi hadde faat halve taket paa, men ennu ikke dør eller vinduer, besluttede jeg mig til at overnatte der. Louis vilde dog ikke men gik hjem. Jeg spikrede saa tjærepapir for døren og vinduerne, satte øksen ved hovedgjerdet, — og laa den første nat i mit hus og sov godt ogsaa! —

Unægtelig var det litt rart at ligge allene i et slikt aapent hus to og en halv mil fra folk inde i vilde skogen, men jeg syntes det hørte med til nybyggerlivet og vilde prøve det, og det gik utmærket.

Da huset var færdigt flyttede jeg ind der, jeg hadde i mellemtiden kjøpt det nødvendige husgeraad, og begyndte mit eneboerliv i urskogen.

Eneboerliv.

Det er med egne følelser en mand, som er vandt med et 21 aarigt ophold i Kristiania, og ellers med livet i storbyerne, begynder at rote rundt i sit eget lille hus fjærnt fra alle menneskelige væsener, lave sin egen mat til hvert maal osv. Det føles akkurat som at begynde livet fra nyt i alle maater. Men det var min trøst at millioner hadde gjort det samme før mig og at millioner levde samme liv overalt omkring paa det amerikanske fastland, og "fælles lidelse er fælles trøst" siger ordsproget.

Jeg begyndte straks at hugge væk skogen rundt hu-

set, og holdt paa med dette hele vaaren og sommeren utover. Det var et ualmindeligt tungt og slitsomt arbeide, da træerne laa hulter til bulter overalt og saa tæt og sammenfiltret, at det paa sine steder tok flere timer at ryde op bare nogle faa fot. Alt dette maatte kastes ihop og brændes op. Herunder maate stor forsigtighet utvises, saa ikke ilden skulde faa overtaket og kanske svide huset av baade for mig selv og andre, derfor maate jeg brænde utover aftenen efter at solen var gaat ned og der var fugtighet i marken av duggen

Det var et skiddent arbeide at holde paa med dette Man blev saa svart som en neger av alle de forkullede trær man lempede og drog paa, dertil river man ogsaa av sig en mængde klær. Folk saa jeg ikke i ukevis, undtaken naar jeg hadde et ærende at gaa til nogen Jeg kunde dog høre lyden gjennem skogen fra andre steder, hvor man ogsaa enten byggede huse eller ryddede skog. De eneste levende væsener jeg saa omkring mig var fugle, blandt disse mest Partridge, en slags hjerper, og harer. Av de siste var der dog det aar en slik ustyrtelig mængde, og de blev mig til saa stor nytte og var mig til saa stor fornøielse at de fortjener, at jeg omtaler dem litt nærmere.

Harernes paradis.

Det er vanskeligt at tænke sig et mere idielt sted for harerne end disse uendelige aspeskoge og vidjekrat og det yret av dem overalt. Man sir at harerne omtrent hvert syvende aar optræer i store mængder for saa atter at forsvinde eller forminskes i betragtelig grad. Det synes at holde stik i de trakter jeg her skriver om. Der syntes at være i millioner av dem, for hvor man gik og stod sprang de omkring over alt. De var svært lite

rædde folk ogsaa. Vi kunde gaa tæt forbi dem paa veiene, de hoppet bare et lite stykke tilside og satte sig og saa paa os. De første hunde som kom ind der, sprængte sig næsten med at jage dem, men de blev snart lei det. Skogen var for tæt og haren for let paa foten til at det kunde lykkes at faa tak i dem.

Da jeg hadde ryddet op et lite stykke rundt mit hus, grubbet op røtter og raket det fint, blev der en liten frodig grøn slette der. Dette var just som laget istand for harerne. Klokken 4—5 om eftermiddagene kom de i snesevis ut fra skogen, hvor de hadde lagt om dagen, og begyndte at spise af de grønne græsspirer. Særlig likte de at gnave paa steder hvor der var noget salt, som fks. hvor jeg hade slaat ut skyllevand. De gnaget her jorden svart. De blev snart godt kjendt med mig. De forstod meget godt at jeg ikke vilde gjøre dem nogen fortræd, og var derfor ikke videre rædde. De sat og gnavede tæt ind til stuevæggene og døren; naar jeg gik ut eller ind, skvat de bare nogle fot tilside, sat og saa paa mig en stund og begyndte at gnage igjen. De lekte ustanselig med hverandre eller slost. Særlig syntes hannerne at ha noget utestaaende med hverandre bestandigt. De bet hverandre i hodet og ørerne og jagede hverandre ganske forskrækkeligt.

Jeg sat ofte utenfor døren eller inde i huset og betragtede dem. Det var et fornøieligt syn at se en 50—60 av disse vakre, kvikke smaadyr komme igjen kveld efter kveld, uke efter uke og gjøre min slette til sit samlingssted. Naar de saa begyndte at hoppe og springe, leke eller slaas, var det et liv uten like til klokken et, to om natten. Var det maanelyse nætter holdt de paa næsten hele natten; jeg kunde høre dem utover længe efter jeg hadde lagt mig, og jeg følte rent en hvis tryghet, at ha denne muntre garde omkring huset. Omtrent ved 7 tiden om morgenen begav de sig ind i skogen

igjen for at komme tilbake ved 4—5 tiden om eftermiddagen og fortsætte som før.

De blev tilslut meget tamme. Da jeg forstod, at de var saa svært glade i salt, strødde jeg det ut til dem. En aften satte jeg en talerken med saltklumper utenfor døren og satte mig paa trappen og betragtede dem. De flokkede sig rundt talerkenen og slogest om at faa tak i saltet. Saa tok jeg talerkenen ind, lagde en saltklump i haanden, satte mig atter paa trappen, rakte haanden ut for at prøve om nogen av de mvilde vove sig hen til mig og spise av den. Og de gjorde. Efter en stund at ha betragtet mig og holdt sig i passende avstand, vovede nogle sig nærmere og nærmere. Tilslut hoppede en like hen til haanden, strakte halsen frem, luktede paa fingrene først, og begyndte saa at slikke paa saltklumpen. Derved var vort venskap befæstet og de dristigste av dem kom siden ofte hen til mig og slikkede salt av min haand. Naar de som ivrigst jaget og lekte med hverandre, tok de ikke i betænkning at springe mellem væggen og min ryg over trappen eller under mine ben, naar jeg sat paa trappens nederste trin. Dette kan høres utroligt ut, at saa rædde og skvætne dyr som harerne er, kan bli saa fortrolige med folk i vild tilstand, men det er allikevel sandt, og vidner om hvor idylliske forholdene kan bli, hvor naturen helt og holdent faar raade sig selv, som i dette tilfælde her.

Men hadde disse muntre smaadyr i førstningen været mig til stor glæde og til meget selskap, saa blev de ogsaa siden til stor ærgrelse og besvær for mig. Jeg spadet nemlig op et ikke saa liten stykke til have i nærheten av huset og plantede en mænge grønsaker der, samt poteter. Havevægsterne blev en uventet herrekost for harerne. De aat op alle mine rødbeter, gulrøtter og ærter, samt ikke saa lite av kaalrabien, medens

kaalhoderne og agurkerne samt poteterne lot de være ifred.

De vilde faat gjort dette ustraffet, for det var jo ikke av nogen væsentlig betydning for mig, jeg satte mere pris paa deres selskap, — men saa hændte det, at dër ikke blev kjøt eller flesk at faa kjøpt i nybygget — og det blev mange hares død. Det var jo ingen mening at sitte og bite i fingrene og være kjølaus og saa la alle disse deilige, fete harerne springe vildt rundt husene. Saa kjøpte jeg mig sakse eller "traps" som det hetter paa engelsk og snarer og fangede i mængdevis av dem og fraadsede rent i harestek. Jeg kogte også deilig kjøtsuppe paa dem med grønsaker fra haven, saa hadde de før vært til stor glæde for mig, saa blev de mig nu ikke mindre til nytte. Paa loftet har jeg enda hængende ca. 60 hareskind og av omtrent likesaa mange har jeg lavet et aaklæde, som hænger paa væggen ved min seng.

Jeg har fortalt dette om harerne saa omstændeligt, da det i og for sig er et interessant træk fra nybyggerlivet, og det blev dernæst fortalt mig at ute i disse nybygger harerne ofte i den første tid har forsynt de fattige nybyggere med k;øt. Et par aar efter forsvandt de næsten helt og har siden været mere sjelden at se, saa der synes at være noget i hvad der siges at de optræder periodisk i store mængder og siden forsvinder igjen.

"Stagg" danse, m. m.

Det er umuligt for menneskene, selv om de lever under de vanskeligste forholde, at være foruten fornøielse av en eller anden art. Herute skulde det synes næs-

ten umuligt at skaffe sig nogen saadanne, men vi skaffede os dog nogen allikevel. Noget av det første man fik istand var de saakaldte "Staggdanse". "Stagg" er det engelske betegnelse for hannerne eller okserne blandt hjorterne, raadyrene eller elgerne. I denne forbindelse mentes det saa, at disse danse mest var besøgte av mandfolk i alleregentlig forstand av ugifte saadanne. Svenskerne kaldte dem for "Gubbedanse" hvad vel paa norsk nærmest vilde svare til ungkar eller drengekaldanse.

De bar heller ikke sit navn uten grund, for da der ikke fandtes kvinder i settlementet, var disse tilstellinger omtrent utelukkende mandfolkaffærer. Det var skikken, at naar nogen av gutterne hadde bygget sit hus og flyttet ind i det, bad han til sig de andre i settlementet og til tonerne av en violin, som især Olaus Røllaas var en mester at spille paa, bar det saa løs paa gulvet med en 18 a 20 karer og danse. Aa jo, det blev dans! I "overalls" og almindelige arbeidsklær, skjæggestubbete og som de var like fra sit arbeide i svære arbeidssko, kanske jernbeslaate, røk de ihop disse robuste karer og svingede hverandre det beste de kunde henover gulvene, trampende og sparkende saa det brakte i væggene og knakte i gulvet!

Jo, det var et liv! Saa blev det spørgsmaal, hvem som skulde være "dame", for om nogen kunde danse lidt, hvad de fleste neppe kunde, saa hadde de altid spillet den maskuline rolle i akten, men nu maate jo en eller anden forsøke at være jente, og det var værre. Naar det saa gik istaa, skjældte de hverandre ut for at være den som ikke kunde danse skikkelig! Derpaa byttede de rolle, men det forbedrede ikke saken stort. Men hovedsaken var opnaaet, — de morede sig en stund og glemte skogens og moradsets møier.

En to—tre av de gifte koner kunde gaa og se paa

disse indvielsesfester eller dansemoroer væsentlig for at agere som kokke og opvartere for anledningen. De kokte saa kaffe til selskapet og man fik smørrebrød og kaker til. For de enslige ungkare, smagte det utmærket at faa kaffen og maten servert av kvindehænder og slippe at vaske op kopper og den slags selv. Den som fik en av madammerne til at svinge sig i dansen med sig, seilte avsted med hende i armene stolt som en konge, og der blev en rift om at faa om ikke mere end en dans i løpet av kvelden med et ægte kvindfolk, som var et syn. De tilstedeværende kvinder maatte vist faa en levende forstaaelse av hvor høit mændene skatter deres nærværelse og selskap, naar det kommer til stykket, og hvor tomt og fattigsligt livet igrunden vilde være, naar ikke de er i nærheten.

Dette var omtrent de eneste selskabelige sammenkomster man hadde i den vestlige part av settlementet i den første tid, naar undtas smaa kaffeslaberaser, hvis nogen kom paa visit.

En sangkor stiftes.

I den østre del av settlementet var der en del halvvoksen ungdom og yngre gifte folk, som gjerne vilde ha et sangkor stiftet. De hadde alle staat i sangforening i staterne og vilde gjerne ha et her. Jeg lovede at hjelpe dem saa godt jeg kunde og saa blev sangkoret stiftet ut paa vaarparten 1913. Det var ikke greit at holde dette kor gaaende, men deltagerne viste stor interesse for det. Det var ca. 6 mil at gaa for mig hver søndag fra mit hjem. Veien gik gjennem skog og morads den største del. Da jeg rev istykker mine klær paa disse ture, tok jeg mine søndags klær i en sæk paa

ryggen i sammen med sangbøkerne og i en liten skoglund, naar jeg var kommet over de værste steder, byttede jeg saa sko og klær og kom nogenlunde vel antrukket til gaards.

Vi holdt det gaaende hele sommeren paa denne maate med øvelse dels lørdagskveldene og dels søndags eftermiddagene. Vi holdt til hos Gunnar Slind, da han var den eneste som hadde orgel i nybygget. I løpet av sommeren lærte vi en 16 a 18 sange av blandet indhold og en søndag i Juli holdt vi en belivet sangerfest hos gamle Sivert Slind, som avslutning paa sessionén.

Det viste sig ogsaa her at der var en stærk trang hos nybyggerne tilstede at skaffe sig endel aandelig føde ved siden av det daglige stræv. De gamle tok livlig del med os og kom flittig til vore sangøvelser. I denne forbindelse maa særlig Gunnar Slind og hustru takkes for alt det bryderi de hadde for korets skyld. De trakterte ogsaa hvergang med kaffe og mat under øvelserne, som vi strakte ut til langt fremover kveldene.

Menigheter stiftes.

Den første prest som besøgte Dahlton var B. L. Sundal, som var oppe der og besøgte sine gamle menighedsfolk fra staterne. I 1910 reiste pastor Willesvik op der paa besøk og han stiftede da den første menighet, som fik navnet Betania Lutherske menighet. Pastor Edw A. Hage blev siden kaldt til denne menigheds prest. Han flyttede derop i 1914 og tok homestead der og bor der fremdeles. Denne menighet tilhører den Norsk-Lutherske frikirke herover.

Pastor Hage har hustru og 6 børn.

I 1910 organisertes en menighet under Den Forenede Kirke av pastor C. G. Tjomsland, som var denne menighets prest til vaaren 1917, da han av helbredsgensyn maatte trække sig tilbake. Han efterfulgtes i embedet av hr. Nilsen.

Trusteerne i denne første menighet var: Carl H. Larsen, Iver Vestnes og Ole Skogsrud. Til kasserer blev valgt Otto Christiansen.

Det kunde i denne forbindelse kanske nævnes hvor uhyre vanskeligt det er at være frontier og pionerprest. Der findes ingen veie ut til disse ytterste settlementer, og de ligger spredt med mangfoldige mile mellem hver. Værst er det jo om vinteren, at komme frem, da kan det ofte staa om livet. Prester har fortalt mig hvordan de har kjørt vild og streifet om i mørket før de fandt frem til folk. Jeg har set prester komme ind i kirken en vinterdag med hvitfrosne kinder og næsetip. Da han hadde faat "tine sig" op, maate han straks begynde gudstjenesten, da det led langt paa dag. En anden gang kom en prest dryppend vaat in i et skolehus, hvor gudstjenesten skulde holdes. Det var dog heldigvis en sommerdag. Mens han stod og prædikede randt der en elv av vand hen over gulvet fra ham. Efter prædikenen var der ogsaa altergang.

I førstningen i de nye settlementer haves hverken skolehus eller kirker naturligvis. De gudstjenestlige handlinger maa utføres i de smaa og ubekvemme nybyggerhuse. Med mange folk stuvet ind i et saant lite hus, hvor der kanske bare er et rum og hvor der ogsaa er smaabarn, vil man forstaa at prestens gjerning er meget vanskelig. Salmebøker findes kanske ikke og mange av de yngre kan ikke melodierne, salmesangen blir saa derefter. Kirkelige kar haves ikke til sakramenternes forvaltning. Almindelige vaskevandsfat eller suppefat brukes til at ha vandet i under daabshand-

lingerne. Ved altergang har jeg set at man hadde en almindelig vin flaske hvori vinen medbragtes og nad verdgjesterne blev tildelt den i et almindelig ølglas Paa mig gjorde det et ytterst pinligt indtryk, det lig net saa altformeget om en restaurantbetjening.

Skoledistrikter organiseres.

I den østre del av settlementet organiserte de et skoledistrikt som de kaldte Heimdal Skoledistrikt. I 1912 bygde de skolehus. I den første tid skolen begyndte den kan det noteres som en mærkolighet, at der var utelukkende norske børn som elever. Siden kom der til en liten engelsk gut. Han lærte imidlertid hurtigt norsk av de andre børn, ved siden herav gik han paa norsk søndagsskole og religionsskole, saa han tilslut talte norsk som de andre. Hans mor satte meget pris paa dette.

I 1913 byggedes ogsaa skolehus i den vestre del av settlementet. Der organisertes ogsaa et skoledistrikt Det fik et indiansk navn, man kunde ikke her enes om et skandinavisk. Distriktet blev kaldt Kitako skoledistrikt efter en indsjø ca. 2 mil fra skolehuset. Indianerne fortalte at sjøen fik dette navn fordi der paa grund av strømme og grunder i vandet ofte dannedes farlige ylhul, hvori mange indianere hadde druknet Navnet betyder saaledes den onde eller faresjøen.

Dette siste skolehus saavel som det i Heimdals Skoledistrikt blev bygget av Louis Larsen. Karl Larsen Alf Larsen og Ib H. Misfeldt blev valgt til det første skolestyre eller "trustees" med hr. Karl Larsen som formand eller "Chairman".

HEIMDAL SKOLEHUS.

Endel av forsamlingen som var tilstede ved "Det Norske Selskabs" sølvmedaljekontest.
Dette er det første skolehus som blev bygget i Dahlton og skoledistriktet blev kaldt Heimdal skoledistrikt.

Ogsaa i dette skoledistrikt er der utelukkende skandinaviske børn i skolen. Den første lærerinde som ansattes var fru Jones. Hun er der fremdeles og har siden flyttet ind og tat homestead i settlementet og er godt likt av alle.

Veie arbeides.

I 1914 arbeidede regjeringen vei ind i settlementet. hvad der var til uhyre nytte for nybyggerne. I 1915 bevilgede guvernementet likeledes penge til en vei i øst og vest gjennem settlementt, mot at settlerne arbeidede

endel gratis ved siden av. I 1916 bevilgede guvernementet atter penge til ny veibygning i settlementet. Vi arbeidede en uke da. Derav betalte regjeringen os for to dage, de andre arbeidede vi for vor egen regning. Det gjøres meget paa denne maate i nybyggerne for at faa de nødvendige veie bygget saa snart som muligt, ellers vilde det gaa altfor lang tid før veiene kunde faaes, hvis man skulde vente til penger blev bevilget enten av den ene eller anden kasse. Nybyggerne arbeider dog med glæde gjerne gratis paa disse nyveie, da de har det hundredefold igjen ved at kunne komme frem med læs og ut med sine produkte og faa hvad de trænger ind paa en skikkelig maate.

Det daglige liv i et nybygge.

Det daglige liv i et nybygge i den første tid vil altid bli meget slitsomt og ensformigt. Spesielt i et nybygge som dette, hvor alt i begyndelsen er skog. Man maa altid vandre omkring med øksen i haand i den første tid og hugge sig igjennem over alt. Man er i travel beskjæftigelse fra morgen til kveld, og da dette er tilfældet med alle, ser man skjelden folk, det blir i sandhet et eneboerliv. For de gifte folks vedkommende stiller saken sig lidt anderledes. De vil faa besøk av flere, og de har jo hos sig selv stadigt menneskeligt selskap. For ungkarerne er saken ulike værre.

Bedre blir det naar man faar husdyr, selv en hund kan være til det største selskap for en, det har jeg selv erfaring for. Naar man faar kjør, høns, griser og hester gaar tiden fortere. Stellet med disse faar tiden til at gaa fortere, og da de er levende væsener med meget god forstand, vil de skaffe en meget selskab og glæde ved siden av de uvurderlige tjenester de yder en.

Oksen nybyggernes nyttigste husdyr.

Oksen spiller i nybyggernes første dage én stor rolle blandt disse. Det kan høres underligt ut i disse dampens, gasolinens og elektrisitetens tider, men det er dog likefuldt tilfældet. Uten oksernes hjelp vilde det være næsten umuligt at dyrke disse distrikter. Hester er for kostbare for de fleste nybyggere at kjøpe. Dertil koster deres underhold mere. De kan ikke fødes bare paa høi, som oksen, der maa kostbarere sæletøi til og mere omhyggelig pasning og bedre stalde.

Med tre okser kan man gjøre likemeget som med 4 hester og med meget mindre omkostning. Spesielt er de utmærkede at brække nyt land med. De er stærkere end hestene og dertil drar de mere jevnt og stopper som regel hvis noget haker sig fast. Hestene vil derimat gjerne bygse til naar noget stopper og kan da let slite et eller andet i stykker. Men okserne er sene og stædige at arbeide med. Er de først stanset kan det ta meget skraal og skrik, hug og slag for at faa dem til at røre paa sig igjen, men saa kan det ogsaa hænde, at de kan fortsætte sin vandring selv om man vil ha dem til at stoppe. Man kan paa lang avstand høre, at nogen kjører med okser, det er et rop og skraal uten like. De der har for skik at bande og sværge faar her en ypperlig anledning til at la sine kraftsatser lyde, og det er blet et ordsprog, at de som kjører med okser ikke kommer i Himmelen. Jeg har ogsaa hørt det mundheld at okser er saa halstarrige, at de endog kan faa en præst til at sværge, saa man kan forstaa de er ikke greie karer at kjøre med, og der kræves stor taalmodighet at omgaaes dem. Meget kommer naturligvis an paa hvordan de behandles. Behandles de ret gjør de ypperligt arbeide for sig og arbeider villigere. Det kan trygt siges at disse stærke, kloke og utholdende dyr

har brækt mere av Canadas jord end hestene nogensinde har gjort.

De følger nybyggerne og pionerer som disse og er hestens, damp eller gasolinplogens, damptræskemaskinens og automobilens forløpere. Ja man kan ogsaa gjerne si at den bryter vei for jernbanerne. Naar de har brudt op i tusindevis med acres av land, hvor der før var prærie, vildnis eller skog, naar der svaier store vide, fagre akre i sommervinden, naar veiene til byen blir gode og behagelige at trække paa og jernbanepipens fløiten kan høres gjennem distriktet, naar det blir lettere og triveligere at leve i nabolaget, federe græsgange, bedre fjøse og lettere at arbeide, — da forsvinder oksen. Det trofaste; rolige og nølesomme dyr sælges da enten til slagteren eller til folk længere inde i skogene, hvor stubbelandet skal brytes op, hvor der vades tilknæs paa veiene i sølen og hvor de smaa, glisne, halvmørke og skidne fjøshytter er deres tarvelige skjul efter en tung arbeids dag. —

Dette er den trofaste okses lod, har været det og vil vel ogsaa bli det, men mange som nu sitter i velstand, har disse dyr at takke for, at de kunde faa gjøre en begyndelse henimot bedre dage. Som jeg sa, er de meget billigere at føde og underholde end hesterne. Om sommeren naar man arbeider dem, kan man bare slippe dem ut i havnegangen i middagen. Medens man spiser, forsyner de sig der uten mere besvær. Om aftenen efter endt dagsværk kan man bare slippe dem paa græsgangen igjen og la dem gaa ute hele natten. Om morgenen er de i fuld vigør til at paabegynde en tung dags arbeide. Lidt havre vil de som regel faa, naar man har meget tungt arbeide for dem, men det er ikke meget. Hestene maa ganske anderledes passes og fodres for at kunne utføre tilfredsstillende arbeide.

Oksen har fra den allerælste tid i menneskeslæg-

tens historie, hvorom man har beretninger, været menneskernes første laste og trækdyr, hesten kommer langt senere. Den har med ære holdt denne stilling og vil vedbli at holde den fremigjennem alle tider. Lad automobilerne suse henover veiene, jernbanerne bruse fremigjennem distrikterne og luftskibene svæve henover ens hoveder. De vil ogsaa svæve henover de rolige okser som uforstyrret trækker plogen efter sig gjennem den raa og udyrkede jord, for at gjøre denne skikket for mennesker at ta sin næring fra og derved utvide civilisationens enemærker. Først naar den har gjort sit arbeide i disse trakter kan automobilen og jernbanen komme efter og først da vil ogsaa aeroplanet eller luftskibet faa noget at utføre ogsaa i de samme egne.

Menneskehetens og oksens historie har fulgtes nøie ad nedigjennem tiderne. Den har brut nyt land for civilisationen.

Jagt og fiskeri.

Skjønt jagt og fiskeri ikke egentlig hører med til nybyggernes daglige liv, spiller det i førstningen ikke en uvæsentlig rolle for den daglige spiseseddel, at fisk og vildt findes i rikelig mængde i de trakter, hvor nybyggerne slaar sig ned. De første settlere, som kom til Dahlton kunde faa sig mangen god stek fra skogen eller mangen god kogning fra de fiskerike sjøer og elve i distrikterne. I et tidligere avsnit har jeg fortalt om harerne. Her skal jeg nævne, at der ogsaa var rikelig med Moose, Elk og Deer. Moose er indianernas navn paa elgen. Elk er det engelske navn paa hjorten og Deer er det engelske navn paa raadyr

Disse dyr hadde nedigjennem tiderne levet uforstyrrede i disse vidstrakte skove, naar undtas at indianerne hentet sig en stek fra dem av og til. Likesaa kunde en enkelt jæger stundom ta sig en tur ind i skogene og prøve sin lykke. Men da nykommerne kom, smaldt det hyppigere derinde og bestanden er betydelig fortyndet En elg eller en hjort, kan i næringsmængde og værdi omtrent sidestilles med en ko, og da kan man let forstaa at et sligt "slagt" for en fattig settler har meget at betyde.

Av fuglevildt er der bare Partridge i disse skoge. Det er en hjerpesort saa stor som en rype. Det er en meget spag fugl og let at komme paa skudhold, saa hvis den findes i nogen mængde, kan man paa en dag gjøre en hel fangst. De har ogsaa et godt kjød.

Dette er det madnyttige vildt. Men der var heller ikke saa lite av pelsvildt i førstningen. Der var saaledes muskrat, mink, lynk, ræv, ulv og bjørn. Særlig av muskrat blev der i den første tid fanget ikke saa lite. Dens skind betales med 30—40 cents stykket og man kan fange en ni, ti om dagen saa har man en pen dagløn. De fleste settlere drev dog fangsten bare som en bibeskjæftigelse. De andre dyrearter fandtes ikke i saa store mængder og er vanskeligere at fange eller skyte. Dog skjød eller fangede settlerne ogsaa nogen av disse. Det er dog især indianerne og professionelle "trappere" som lægger sig ut om at fange disse dyr.

En vaar holdt en indianer længe paa at forsøke sig efter bjørnen ikke langt nordenfor mit land, hvor der er et utmærket bjørnetærræng i nogle store granmoer og mosemyer. Han red forbi mit hus en tre, fire gange om uken for at se efter sine sakse, men han fik ikke nogen. Hans navn var Bob og han var søn av høvdingen Nippi. En gang jeg selv var oppe i granskogen for

at finde mig ut nogle smaagraner, at plante ved mine huse, fandt jeg en slik utlagt bjørnesaks. Den tilhørte indianeren Baba, som holdt sig meget der i settlementet og arbeidede for farmerne.

Der hadde været en bjørn og snuset bort i den saks, saa den var sprunget igjen, men den hadde ikke blit hængende i den. Der var intet spor at se efter bamsefar. Indianerne fanger ikke saa litet ulv om vinteren i sakse. De faar fra 8 til 12 Dollars for et skind. Den ovenfor nævnte Bob har ofte været inde i mit hus om vinteren og varmet sig og faat en maaltid mat, naar han har streifet rundt og set til sine ulvesakse. For dette var han saa taknemmelig, at han en gang forærte mig en slig ulvesaks og viste mig hvordan den skulde sættes ut for sikrest at kunne fange graatassen.

Selv har jeg ikke forsøgt mig som jæger, naar undtas lidt efter partridge og ænder. Av de siste er der ogsaa en ustyrtelig mængde i de mange tjern, indsjøer og smaavand. Men jeg skulde dog engang komme nærmere skovens konge i disse storskoge end jeg ønskede og om dette mit første møte med en bjørn i dens egne domæner og hvor den var herre skal jeg fortælle lidt nærmere.

Møtet med en bjørn i skogen.

Det var en dag i førstningen av August. Jeg manglede nogle husholdningsvarer og maate derfor gaa til vor handelsmand der vest, som dentid var Anders Skolos. Det var tre mil dit, hvis jeg fulgte den ophugne vei gjennem settlementet, men vet at ta en benvei gjennem skogen blev det noget kortere. Jeg bestemte mig for dette. Landet østenfor mit hadde jeg endnu ikke

gaat over, saa jeg ogsaa meget av nysgjerrighet valgte at ta benveien.

Med en rygsæk og øksen paa nakken begav jeg mig avsted. Øksen tok jeg med for at blinke vei i skogen, saa jeg letvint kunde finde tilbake igjen. Landkvarten østenfor min var ennu mere bevokset med skog end min, og og træerne tildels meget større og grovere. Der var ogsaa noget svampland, hvor græsset gik en mand over beltestedet. Enkelte steder laa der store nedfaldne trær av indtil en favns tykkelse. Skogen stod overalt ualmindlig tæt. Der var stille og noget dystert derinde i den tætte skog, men det ænsede jeg ikke, jeg var fuldt optat med at kroke mig igjennem og saa omtrent efter solen at holde retningen. Med meget korte mellemrum hug jeg saa mærker i træerne for at finde samme vei tilbake.

Jeg hadde kommet omtrent halvvis og var inde i den største og tætteste skog med græs som rakte midt oppaa livet allesteder, nedfaldne trær hist og her med tildels tæt underkrat og der var omtrent to mil til folk i alle retninger. Jeg hadde netop hugget mærker i et stort træ paa begge sider og skulde til at gaa igjen, da jeg stansede et lite øieblik og kastede et blik rundt omkring mig. Det er noget vist høitideligt og betagende at finde sig allene slik inde i en umaatelig skog, hvor den dunkle stilhet kun avbrytes ved bakkespetternes pikken, eller et eller andet fugleskrik, eller som i dette tilfælde av klangen fra mine egne øksehug.

Da faar jeg pludselig se et dyr sitte eller staa et ganske kort stykke nordenfor mig og betragte mig meget skarpt. Min allerførste tanke var, at det var et raadyr. Pludselig for det med en gysen som et lyn gjennem mig, at det var en stor bjørn. Det var ikke til at ta feil av. Det hundelignende hode med den store snut, de smaa runde øine, de korte opretstaaende ører

og den lodne buskete krop nedover. Den sat paa bakbenene, det kunde jeg se, og strakte sig op for at kunne se over det høie græs. Jeg følte i et øieblik denne underlige følelse, som man siger er at føle haarene reise sig paa ens hode, og som vel kun kan føles, naar i et øieblik en uventet og overhængende fare møter en. Man føler i et sligt øieblik likesom pludselig alle ens tanker stopper, man tænker ikke, tankekraften er borte og man føler en slags lammelse eller komplet hjelpeløshet i øieblikket. Alt omkring en likesom forsvinder og man ser kun den gjenstand for sig som frembringer denne pludselige skræk. Alle ens sanser og sjælsevner konsentreres paa dette ene syn.

Slik føltes det ogsaa for mig som jeg stod der ansigt til ansigt med skovenes konge dybt inde i denne urskog. Men forhekselsen varte kun et øieblik, saa var jeg igjen herre over mine sanser og nerver og følte mig fuldstændig kold og behersket, ja jeg stirret næsten utfordrende midt i trynet paa bamsen. Da fik jeg en skræk til. Mellem mig og bjørnen dukket et andet hode frem av græsset, omtrent saa stort som en hunds, straks efter et til og lidt efter endnu et!....

Der stod jeg! — En bjørnebinne med tre store unger i en tæt skog med mandshøit græs og omtrent en par mils vei til folk!

Skjönt dette mit første møte med en bjørn paa dens egne enemærker ikke hadde det minste av sødme med sig, tværtimot stillingen saa meget trist og truende ut, følte jeg dog nu ingen skræk længere. I et lyn stod det klart for mig at jeg hadde kun to ting at gjøre, hvis hun gik angrebsvis tilværks, enten at hugge fra mig med øksen eller klatre tilveirs i det træ jeg stod ved siden av. Træet var meget høit, det var en stor asp og der var ingen grene før en ca. 50 fot op. Jeg tror neppe hun vild ha forsøgt at klatre efter mig op i

toppen av det, men jeg vilde visselig hat et haart arbeide at klatre op efter den slanke stamme selv.

Dog man kan vel greie meget naar livet staar paa spil. Den anden utvei var at vente hvor jeg stod, hvis hun kom, og gi hende sin bekomst med øksen. Jeg hadde en ny, skarp utmærket øks. Men jeg hadde straks paa det rene at ved denne taktik, vilde jeg kun ha en eneste chance at undgaa den visse død paa. Hvis hun i store byks hadde kommit og sat like paa mig, kunde jeg naturligvis hugge efter hende. Traf jeg hende ikke eller rammet jeg hende ikke godt nok vilde jeg ikke faat en anden chance at løfte øksen til et avgjørende hug, og selv om jeg første gang hug hende noksaa godt i hodet, halsen eller skuldrene, vilde det neppe været tilstrækkeligt til at hun ikke i dødsens raseri vilde endnu mere fraadende ha kastet sig over mig. En bjørnebinne med tre smaa unger ved siden gir ikke saa let op i en tvekamp.

Hvilke av de to utveie jeg vilde ha valgt, vet jeg ikke. Jeg vet ikke til dato hvad der vilde ha vært best. Men jeg slap at vælge nogen. Da hun hadde staat og set paa mig en stund dukket hun sig ned igjen og begyndte at æte græs, det samme gjorde ungerne. Græsset var saa høiet, at jeg ikke kunde se nogen av dem. Jeg saa bare det høie bjørnegræs falde efterhvert som de blev bidt av. Dertill saa jeg at græsset bølget sig hvor de gik. Om en liten stund reiste de sig alle op igjen over græsset og betragtede mig og fortsatte saa at æte igjen. Slik fortsatte de og bevægede sig stadig i retning nordover fra mig.

Jeg stod og betraktede dem en god stund til jeg var sikker paa at hun ikke hadde ondt i sinde. Saa sa jeg til mig selv: All right, mor, er ikke du huga paa at stifte nærmere bekjendtskap med mig, saa er slettes ikke jeg forhippen paa at bli bedre kjendt med dig.

Gaar du nordover, saa fortsætter jeg østover, og saa faar du ha tak for møtet. Dette sa jeg halvhøit til mig selv og jeg maatte uvilkaarlig dra paa smilet, da jeg hørte min egen stemme og tænkte over situationen.

Saa begyndte jeg at gaa min vei igjen. Kommen et lite stykke maatte jeg dog atter blinke et træ. Jeg var lidt spændt paa at se hvordan gamla der nord i græsset vilde ta det, naar jeg atter begynte at hamre i træerne her i hendes eget hjem, men jeg fik da prøve. Saa hug jeg til et træ. Straks ved lyden av det første hug satte de sig alle fire paa bagbenene og betragtede mig. Der sat de og glante til jeg var færdig med huggingen, saa huket de sig ned igjen og begyndte uforstyrret at æte. Hyggelige dyr de bjørnene er, tænkte jeg, men jeg skal ikke nægte for, at jeg syntes det var en mindre hyggelig forsamling at ha sittende og stirre paa en mens man mærker sig frem dypt inde i en skog, — en stor bjørnebinne med tre unger. Men det gik det ogsaa. De gjorde mig ialfald ikke noget ondt, det er sikkert.

Kommen frem til handelsmanden, fortalte jeg ham om mit møte med bjørnefamiljen i skoven. Han gratulerte mig med mit held, at de ikke hadde ønsket at gjøre sig mere familiære med mig. Han hadde en utmærket Winchester rifle og tilbød sig at følge mig paa tilbakeveien. Et bjøneskind paa væggen er fin stas, og en god bjørnestek var jo heller ikke at foragte. Vi var begge enige herom.

Efter at ha faat i sækken min, sukker, kaffe, tobak, svedsker, plommer, etc. begav vi os avsted. Men da vi var komne en halv mils vei uti skogen ærklærte Skolos, at han gav op. Han var daarlig i et ben, og skulde han gaa slik og trave i skog og mark vilde han bli liggende til sengs dagen efter, og det hadde han

ikke raad til. Saa fik jeg laane riflen og fortsatte videre ind igjennem skogene allene.

Kommen til det sted hvor jeg først saa bamsemor gik jeg forsigtig op til det sted hvor hun hadde sat. Der fandt jeg ganske rigtig hendes spor og med den største forsigtighet, stirrende omhyggelig omkring mig i alle retninger og med fingeren paa avtrækkeren og børsen i færdig stilling, fulgte jeg nu sporene efter dyrene paa kryds og tværs et langt stykke ind i gjennem skogen. Tilslut førte disse til et sted hvor der laa et uhyre træ nedblaast. En mand kunde umuligt favne om det. Ett andet og likesaa stort stod ennu paa roten. Her kunde jeg se at familjen hadde tat en længere hvil. De hadde væltet græsset ned allesteds omkring og gnaget og ædt rundt om rigtigt i ro.

Da jeg kom til dette sted og forvisset mig om, at de ikke var i umiddelbar nærhet, gik jeg op paa træstammen, hvorfra jeg hadde lidt bedre utsigt, og speidede omhyggeligt omkring til alle slider. Jeg ventet bestemt at jeg skulde se dem sitte og glo paa mig et eller andet sted i nærhete, for de maate ha været der ganske nylig. Men nei, jeg kunde ikke se eller høre en lyd av nogen ting. Det begyndte at bli noget dystert i skogen, solen var langt i vest og skyggerne blev længere.

Skulde jeg fortsætte at søke efter bjørnene eller skulde jeg begive mig paa hjemveien? Enhver, som har gaat paa jagt, kjender den pirrende fornemmelse det gir, naar man vet eller tror, at der er vildt i nærheten til at holde ut og ikke gi sig før man faar fat i det. Jo større viltet er jo mere nervepirrende er det. Jeg hadde aldrig gaat paa bjørnejagt før. Der laa noget vist vildt eventyrligt i denne situation, dypt inde i urskogen aldeles allene, paa jagt efter en bjørnebinne

med tre unger. Jeg kunde ikke motstaa det, jeg vilde fortsætte. Men vor var de blet av? Ingen steder kunde jeg finde hvor de hadde tat veien hen.

Med den ytterste nøiagtighet undersøgte jeg tærænget rundt omkring, hvor der allesteder var høit græs, som gik mig op til livstedet, men der var ingen spor at se efter dem hvor de hadde tat veien hen. Jeg blev rent fælen for dette. Jeg begyndte endog at se op i træerne, om de skulde ha klatret op i nogen av de løvrige kroner og sat der og beskuede mig. Men nei, der var de heller ikke. Solen sank lavere ned i vest, og skyggerne blev længere. Hvad skulde jeg vel nu gjöre? Jeg indsaa dog nu det haabløse og vel heller ikke helt ufarlige at holde paa allene derute i de dunkle skoge at søke efter bjørne og jeg besluttede mig til at opgi jagten og gaa hjem. Jeg begriper til dette öieblik ikke hvordan de saa sporløst kunde forsvinde, hvis de ikke bjørnemutter skulde ha forutset et sligt tilfælde, at jeg muligens vilde komme lidt bedre forberedt tilbake, og at hun derfor hadde forladt sit aftens hvilested i precis de samme spor og veie hun og hendes unger før hadde trakket op i græsset. Grundet det bløte græs var det absolut umuligt at se, ialfal ikke uten meget nøie undersøkelse og et øvet øie, i hvilken retning sporene gik. Kun veifarene i græsset kunde tydelig sees.

Det var temmelig skummelt før jeg kom hjem til mit hus, og det siger sig selv at jeg paa veien did gjennem den tætte skog baade brugte øiene og ører. Men jeg saa eller hørte intet til mine bjørnebekjændtskaber mere, men dette mit første møte med skovens konge eller rettere med skovenes dronning i hendes egne domæner gjorde et sælsomt indtryk paa mig og vil aldrig gaa mig av minde.

Nogle dage efter saa min nabo Arvid Søderholm hende spasere med sine unger over en rydning i sko-

gen, han hadde hugget. Søndagen efter jeg hadde set hende, var der en festlig tilstelling hos en av settlerne. Til denne "Picknik" var ogsaa en mængde indianere indbudt.

De blev anmodet om at ta sig en tur gjennem skogene for om muligt at finde bjørnebinnen eller om der kanske kunde være flere. Men det vilde de paa ingen maate gjøre. Da de hørte om mit møte med binnen allene i skogen, sa de at det var et rent under, at jeg slap fra det med livet. Paa den tid jeg traf hende er de netop mest farlige. Ungerne er smaa og kræer mest morens beskyttelse, dertil er hun i et elskovsygt stadium efter bamsefar, for at sætte ind i verden et nyt kuld. Dette gjør hende ennu mere irritabel, og hun skal ikke bli meget forstyrret paa sine enemærker, før hun viser tænder og gjør rent bord rundt sig.

Indianerne sa ogsaa, at det vilde ha været min visse død om jeg hadde hat hund med mig. Hun hadde da sat like paa hunden. Som regel vil den, naar den er i fare, søke hen til sin herre, en hund kan jo ikke staa sig mot en rasende bjørn. Min hund vilde i dette tilfælde ha ledet hende like til mig, og hun vilde uten tvil revet os begge istykker i et øiblik.

Jeg kan ikke si andet, end at da jeg hørte denne forklaring av indianerne, lovet jeg mig selv, at jeg ikke en anden gang vilde begi mig allene ut i skogen paa bjørnejagt i August maaned, i et tærræng hvor græsset gik en midt oppaa livet og solen synkende ned i vest overlatende en til uskovens dype skygger.

En fisketur.

Mens jeg er inde paa dette omraade om jagt, kan jeg gjerne fortælle om min første fisketur deroppe i

vildnisset. Omtrent tre mil vesten for mit land er et stort fiskerigt vand, der tidligere nævnte Kitako. Der var en mængde fisk i vandet og settlerne pleide ofte at reise ut der og fiske. De kunde ofte være heldige og faa store mængder av deilig fisk, som bestod i gjedde eller "Sucker". Der var tre av os som avtalte lag for at reise ut en eftermiddag og prøve vor lykke.

Vi laante os et garn og der var ogsaa en gammel baat i vandet jeg hadde sikret mig eiendomsretten til. Saa drog vi avsted en eftermiddag, jeg tror det var i Juni. Det var John Holter, Anders Hansen og mig selv. John Holter er født her i landet, men er i alle maater en nordmand. Han taler helst norsk, og har faret vidt og bredt her i landet.

Han har utdannet sig som maskinist og det er hans liv og lyst at faa stelle rundt en maskine. Han har i staterne beskjæftiget sig meget med at reise rundt og træske for folk, og hadde egen træskemaskine. Han var den første som bragte en "træskerig" ind til Dahlton. Hansen og han var ute og træsket om høsten. De traf saa til at faa høre om en brugt træskemaskine, som dog var i god stand baade maskinen og separatoren.

De kjøpte den saa i fællesskap. Holter skulde være maskinist og Hansen separatormand. Efter et aars forløp trak dog Hansen sig ut av compagniskapet og Holter blev eneherre over "outfitten", hvormed han træskede det første korn avlet i Dahlton til alles tilfredshet.

Dette var i korte omrids min ene fiskekammerat. Den anden Anders Hansen er Nordlænding, som jeg selv. Han har roet paa Lofoten, drevet Finmarksfiske, været paa notbruk og fisket paa heimsjøen. Han er en fulblods nordlansk fisker i sind og skind. Det var derfor selvsagt han blev fisketurens leder, hvad selve fiskeriet angik. Holter var likesom den ledende mand i kokke og leirpladsveien.

Vi tok vore sækkeposer med matvarer paa ryggen, likesaa en øks, keffekjel, kopper, etc. og drog glade og forventningsfulde avsted. Efter at ha arbeidet os frem gjennem skog og krat, kom vi did hvor vor baaten laa, pakkede vore saker ind i denne, og skjøv fra land. Det var herligt at komme ut paa det aapne vand fra den dunkle tætte skog. Det var blikstille og varmt, rigtig et idielt veir. Rundt om kransedes vandbredderne av stor tæt, næsten ugjennemtrængelig skog.

Det var noget vist høitideligt at ligge og flyte ute paa det blanke vandspeil, og betragte dette landskap, hvor for aarhundreder kun vilde dyr og indianere hadde vanket. Det kastet en eventyrlig glans over omgivelserne.

Vandet er langt og smalt, ca. 7 mil i længde og en og en halv paa det bredeste. Rundt strandbredderne især i den nordlige ende av vandet er der talrige indianer bopladse. De har her bygget sig loghytter hvor de tildels bor baade om vinteren og sommeren. Der er rike myrslaatter rundt strandbredderne. Disse er av regjeringen overladt til indianerne paa den ikke saa langtbortliggende Kinistino Indian Reserve. De kommer herned om sommeren og slaar og sætter op i stakker alt dette høi. De bor da mest i telte. Om vinteren flytter de herned med hele buskapen og familjerne sine. De bor da i sine log huse. De har ogsaa ført op nogle elendige skur for kreaturerne. De bor her for at slippe at kjøre høiet over til reservationen. De forer det her op paa stedet. Bopladsene var bygget i gruppevis, en, to, tre, fire eller flere familjer kunde ha bygget isammen paa et sted. Det blev saaledes en liten landsby.

Paa en større halvø i midten av vandet havde høvdingen Nippi sin residens og rundt hans hus var der den største gruppe av hytter. Det var med underlige

følelser jeg i den stille aften gled forbi disse "Indian Camps". De laa der fredelige og forladte nu, de saa meget forfaldne ut, men om nogle uker vilde der være liv rundt om den stille indsjø. Da vilde kuer raute rundt omkring, røken vilde stige op fra hytter og telt, kvinder og børn i brogede dragter og med kobberrøde fjæs vilde fare ut og ind av husene, mændene vilde drive paa med slaatarbeidet, hjulpet dertil av sine kvinder, og det hele vilde give et billede av halv civilisation og halv vildhet.

Men jeg skal ikke dvæle længere ved dette, jeg nævner det kun for at illustrere i hvilke omgivelser vi befandt os paa denne fisketur, der var ikke saa lite romantik i den.

Efter en times roing kom vi nord til vandets utløp. Herfra rinder en elv i nordlig retning til en række andre indsjøer længere nord og her er den almindelige fiske plads. Man sætter her garnene ut et lite stykke fra utløpet tværs over elven, derefter ror man til lands. Efter en liten stund ror man utpaa og trækker det op igjen og tar ut den fisk, som er kommet i. Dette holder man paa med til man har faat den fangst, man ønsker, eller der ikke er mere fisk at faa, saa fiskeriet i sig selv er enkelt og letvindt nok og ikke meget anstrængende.

Naar man er paa jagt eller fisketure, og er nogen stykker tilag er det en almindelig skik, at talen dreier sig om jagt og fiskeribedrifter. "Jagtskrøner" og "Fiskehistorier" er velkjendte betegnelser for historier av utrolig art. Det slog da ikke feil at ogsaa vi tre "jægere", som her var sammen begyndte at fortælle hverandre om vidunderlige hændelser vi hadde oplevet paa jagt eller fisketure eller de rent utrolige ting vi hadde utført paa samme.

For mit eget vedkommende var det ikke meget jeg

hadde *oplevet eller utført* og det var snart fortalt, det imponerte visselig heller ikke mine mere prøvede kammerater.

Vi var jo paa fisketur. Som rimeligt kunde være hadde vor ven Hansen et vist præ paa at være den mest belevne og best erfarne i faget. Han var saaledes primus inter pares av os tre. Da vi derfor var kommet os i orden rundt vor leirild, faat kaffekjelen paa og tændt våre piper begyndte han i ægte nordlandsk billedsprog at fortælle om sine rike oplevelser under Lofotfisket i mange aar. Likesaa fra Finmarksturerne, og livlige dage og nætter paa "Sildeture" eller sildefiskeri overalt i fjordene i Nordlands og Tromsø amter.

Jeg lyttet med megen interesse til historierne, for Anders er en god fortæller og han krydrer sine beretninger med en mængde kuriøse og tildels meget kraftige nordlandsuttryk, der bragte mig levende til at erindre, da jeg som liten gut sat der langt nord i Velfjorden i Søndre Helgeland og lyttet ennu mere ivrigt og interessert til gamlekallernes fortællinger om "gamle dage" i fiskeværene dernord.

Holter var født her i landet og hadde aldrig set sjøen eller det store hav, hvorom Hansen kunde fortælle. Han lyttet derfor med særlig interesse, naar Hansen fortalte om de mange forrykende uveir han hadde vært ute i og hvor nær han ofte hadde vært til at miste livet. Jeg husker ikke nu hvormange gange han hadde sittet paa "Kolvet". Det maa jo ogsaa for en landkrabbe høres utroligt ut, naar der fortælles om at bølgerne i en storm reiser sig til umaatelige vandbjerge med saa dype dale i mellem at selv om to skibe med den høieste rig ligger side om side i hver sin dal, de ikke kan se hverandres mastetoppe.

Da Hansen var færdig tok Holter fat. Først fortalte han nogle indianerhistorier. De passet godt ind i as-

samblet, da vi jo hvert øieblik kunde vente besøk fra dem.

Han hadde træsket inde paa en Indianerreservation et steds i Minnesota eller Nord Dakota. Saa hadde han ble' uforligt med dem om prisen pr bushels for træskningen. Det kom til trætte og enden blev, at Holter skyndsomt maate forlate reservationen med en flok rasende indianere like i hælene paa sig. Jeg besluttet i mit stille sind, at hvis indianerne avla os et besøk den nat, saa skulde vist ikke jeg indlate mig i trætte med dem.

Men vor kammerat John Holter hadde ogsaa prøvet lidt av sjølivets farer. Han var ikke saa grøn i sjømandslivet, som vi maaske trodde og saa fortalte han os følgende horrible historie:

Et eller andt sted i Minnesota med sine flere tusinde indsjøer; var han en dag ute paa en av disse paa fisketur. Det var midt paa sommeren og veiret var baade godt og varmt. Baaten var en liten almindelig indsjøbaat, men den var dog stor nok til rundelig at bære to mænd og en god del fisk. De hadde baade mast og seil med, da de gjerne vilde benytte den vind, som maatte være for at faa sig et lite kryds. Solen stegte imidlertid ganske forskrækkeligt og fisken var ikke noget videre huga paa at bite. Saa bestemte de sig for at kaste klærne av sig og faa sig et bad. Som tænkt saa gjort. De jumpet uti og gav fiskeriet en god dag istedet svalet de sine hete kroppe i sjøens kjølige vande.

Saa krabbet de op i baaten igjen og sat der saa koseligt i Adams dragt og lot moder Sol bake sine kroppe brune. Dagen vilde saaledes visselig endt som en "perfect day" hadde ikke følgende hændt: En liten sky viste sig over horisonten i sydvest. Den kom ganske hurtig nærmere og vokste sig større og større. De la saavidt mærke til den, men brydde sig ikke mere om

den. Saa begyndte det at blaase lidt. Herligt! tænkte de, saa skulde de faa sig en liten fin seiltur tillands. De klædte ikke paa sig, de vilde ta sig nok et bad, naar de kom ind til stranden, og saa satte de op masten og heiste seil. Det var ingen vanter til masten, den sattes bare ned gjennem et hul i en tofte.

"Hm. hm." Fillegreier, indskjød Hansen, ha dokkor ikji vajnta? De hadde ingen andre styregreier end en aare, som den ene sat og balanserte med bak i baaten, mens den *andre* passet seilføringen.

"Ha dokkor ikji styri heiljer"? buste atter Hansen ind, han var nu næsten sint.

Nei, svarte Holter, du ser dettane var inne paa ein liten læik det. Det likesom beroligede Hansens sjømandssjæl. For hans indre blik svævede nok Vestfjordens og Nordishavets mægtige vande.

Men nu skulde I set paa spil, fortsatte Holter. Den lille skyen vi hadde set, var nok forløperen for en Tornado, for det nu smalt en storm ind over os saa det brakede i luften fra alle kanter. Det begyndte at tordne og lyne, saa himlen stod i brand rundt hele horisonten, og regnet strømmede ned i straaler saa tykke som riveskafter. Stormen piskede vandet til skum saa heile leiken saa ut, som vi skulde seile i en kokende melkegryte og baarerne var saa høge — her saa han mistænkelig bort til Hansen, som med stigende interesse og et tvetydigt smil fulgte seiladsens videre utvikling — var saa store, at naar vi for nedimellem dem, saa kunde vi ikke sjaa land nogen steds. Det var saa fælt saa, la han til, og skottede bort til Hansen, somom han ventede et medynkensfuldt utrop fra den kant, — men Hansen sa ingen ting.

"Korleis jæk da daa?" spurgte Hansen om lidt, da det næsten hørtes, som Holter ikke vilde fortælle mere.

Jæk? fortsatte Holter, du skulde aldrig set som det

gik, kar. Jeg prøvde paa at faa seilet ned, men det nadde paa en eller anden maate sat sig fast saa det var umuligt. Han som sat og styrte kunde ikke forlate sin plads, men maatte passe styringen med aaren for ellers hadde baaten skaaret sig rundt. Jeg maatte sætte mig ned i baaten for ikke at blaase overbord og dertil holde fast i masten for at støtte denne.

Sjøen brøt indover baaten og fyldte den mange gange, men med den rasende fart vi hadde, saa seilte vi vandet utavden igjen. Vi satte kursen mot nærmeste land og med skumsprøiten høit til begge sider og sjøerne vaskende indover os gik det mot stranden hurtigere end noget hurtigtog kunde kjørt.

Hansens ansigt formørkedes mere og mere. Holter saa vist dette for det syntes som fortællingen atter vilde gaa i staa. Saa buste Hansen ut igjen for likesom at faa en ende paa det:

"Kom di te lainjs daa?"

Ja, jeg skulde mene det, fortsatte Holter. Han likesom blev dristigere at fortælle enden paa seiladsen, da det syntes som vi var spændte paa utfaldet. Tornadoen blev værre og værre, den vilde næsten blaase baaten ut av vandet og hadde det ikke vært fordi den var fuld av vand saa hadde den vel gjort det, la han til. Hansen spyttede skraaen utav munden. Vi styrede baaten like mot en sandgrund, fortsatte Holter uforstyrret, og da den kom ind til stranden, hadde den slik fart, at den flaug sju rods indover sandbanken, saa jord og sand sprutede til alle sider som dere ser seen ryker fra en jernbane sneplog.

Da vi endelig kom os til sans og samling efter skrækken og fik krabbet os ut av baaten, var vi saa svarte av jordspruten som de svarteste negere, sa han, og flirte med et fornøet smil over hele ansigtet.

"Da va daa Fanken og at di kom paa lainj", sa Han-

sen og tok sig en ny skraa, men hvad han mente med det, enten at han ønsket de skulde gaat nedenom og hjem derute paa sjøen eller at han mente, det var godt gjordt de kom paa land, tør jeg ikke uttale mig om.

Men baade Hansen og jeg maatte tilstaa at ingen av os hadde været med paa en slik seiltur. —

Fisken gik ikke saa værst i garnene, og tiden gik forholdsvis fort med at ro frem og tilbake og ta den ut, koke kaffe, spise og drikke, røke pipe og fortælle historier. Jeg foretok en liten recognicering paa egen haand i omegnen. Herunder stødte jeg paa en stor indianer leirplads som jeg undersøgte omhyggelig. Teltstængerne stod reist overalt, og det hele saa ut som en forladt by. Der var talrige ildsteder, bla. a. saadanne hvor de hadde røgt elgkjøt. Dette gjø de paa den maate, at de bøier nogle bøielige vidjekviste med begge ender i jorden, saa de danner en bue. Disse stænger er bøiet over et hul gravet i jorden, hvori er anbragt nogle stene. Ovenpaa stenene gjøres der saa ild, og kjødet hænges op i de overbøiede stænger. Det hele dækkes til med kvister, mose eller torv og en sagte ild vedligeholdes till kjødet er passende indrøgt.

Rundt paa pladsen laa en hel del efterkastede saker. Blandt andet fandt jeg en liten øks, en hel mængde perlebroderte tøistrimler og et næsten nyt kvindskjørt utstafvert med mange kulørte baand. Jeg tok disse efterladenskaper med mig, og efter omhyggeligt at ha vasket dem, har jeg dem den dag i dag som minder om Canadas rødhuder.

At tilbringe en nat ute i de omgivelser vi befandt os i Canadas urskoge har noget vist sælsomt og dæmonisk ved sig. Naar skumringen og mørket breder sig over de uendelige skoge, føler man sig likesom saa hjelpeløs og forladt. Skogen, som ellers med sin mangfoldighet av levende væsener og et mylder av vekslende plante-

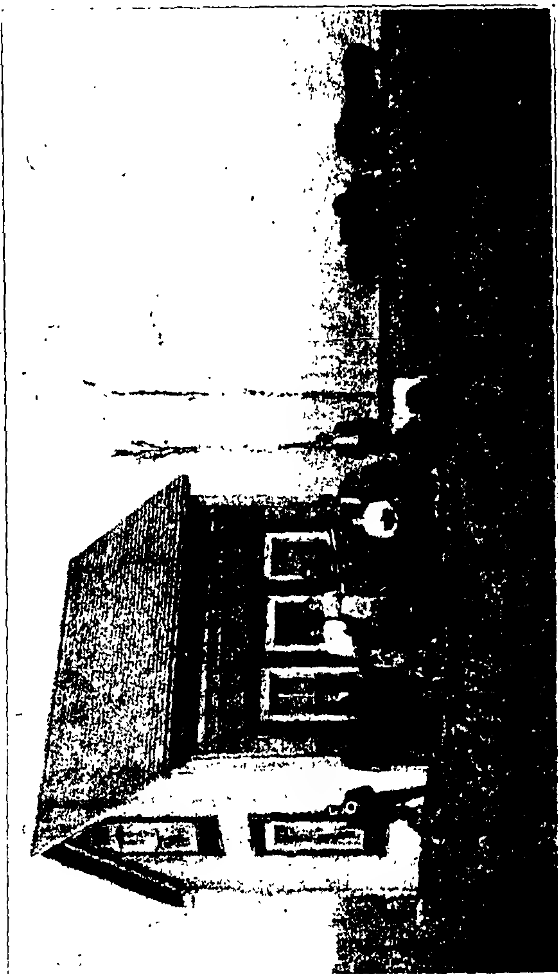
liv, virker oplivende og adspredende paa sindet, avstedkommer en dyster og knugende stemning naar mørket og nattestilheten likesom lægger sig kvælende over tanke og sind. De enkelte lyde som kan høres fra dyr eller fugle synes klagende eller truende. Snart er det en flok ulve, som sætter i med sin uhyggelige konsert, eller det kan være en Moose, som utstøder nogle lange, snortende raut, der heller ikke virker meget oplivende, snart kan det være andre lyd, man ikke kan forklare oprindelsen til. I stilheten kan man opfange lyden av dyr, som færdes gjennem skogen, ja selv mindre dyr kan i nattestilheten gjøre saa meget støi, at en ængstelig lytter kan tro, at de største bjørne har veiret en og sætter kursen hen til ens opholdssted for nærmere at undersøke, hvem det er som har vovet at ta ophold over natten i dens egne domæner.

Men tiden gik dog fort utover natten for os tre fiskere, og da morgensolen skinte over trætoppene hadde vi en ganske pen fangst i baaten. Utover dagen økedes antallet lidt efter lidt og da vi lidt over middag brød op fra vor fiskeplads hadde vi noget over 80 fiske. Dette var et meget kjærkommet tillæg til vort kjøkkenforraad i den da kjøtløse tid.

---

17 Mai 1914.

Det var meningen at nordmændene skulde faat istand en festlig tilstelling i anledning hundredeaarsfesten, men det viste sig desværre umuligt at faa den nødvendige sammenslutning i stand, saa en større festlighet kunde holdes. Imidlertid syntes nedskrivern av disse erindringer at det ikke kunde gaa an, at denne for vort kjære fædreland saa mindeværdige dag skulde

HUNDREDE AARSFEST I URSKOGEN 17de MAI 1914.

Hundrede aarsfest i urskogen 17de Mai 1914.

17de Mai 1914 feiredes paa Sigv. Rødvik's homestead av disse norske mænd, kvinder og børn. De er i øverste række fra venstre: Sigv. Rødvik, W. Burtman, Anders Hansen, Mrs. Hansen med datteren Ester Sigfrid paa armen, Mrs. Holter, Mrs. Burtman, John Holter og Karl Christiansen. Sittende paa bænken: Ole Pedersen og hustru. Børnene er: Florence, Lillian og Harold Burtman samt Haldis, Magnar, Aslaug og Henry Hansen.

---

gaa aldeles upaaagtet hen. Jeg inbød derfor mine nærmeste naboer til at komme til mig den dag, saa skulde vi ha os en kop chokolade og lidt at bite i til mor Norges ære. Forholdene var smaa, saa traktamentet og tilstellingen maatte bli enklest mulig.

Ut paa eftermiddagen den 17de Mai kom saa W Burtman med hustru og tre børn, Ole Pedersen og hustru, Karl Kristiansen, Anders Hansen med hustru og 4 børn og John Holter og hustru. Vi var saaledes ikke stor flokken, men vi moret os dog efter evne. Kvinderne hadde tat med sig forskjellige slags gode kaker og melk, andre brødvarer, chocolade, kaffe og sukker hadde jeg, saa vi kunde dække et ganske tiltrækkende bord.

En liten tale for dagen blev holdt av mig og Burtmans og Hansens börn deklamerte smaa passende stykker, de hadde lært for anledningen. Saa læstes op endel kjændte norske fædrelands dikte av Wergeland, Bjørnson, Garborg og Blix og tilslut sang vi unisont flere kjændte norske fædrelandssange. Paa denne maate tilbragte vi en fornøielig eftermiddag isammen hin berømmelige 17 Mai. Var vi ikke mange og tilstellingerne store, saa mente vi det godt, vi faa folk av norsk av-

stamning, som samledes inde i disse urskoge for at feire mindet om mor Norges selvstændighetskamp, og vi sendte de beste og kjærligste ønsker hjem til det gamle land, at det altid maatte faa leve i glæde og gode dage til tidernes ende.

I anledning dagen hadde jeg forfattet følgende lille digt, som jeg oplæste:

Norge Mit Land!

Der er jubel og fest over Norge idag
det lyser og knalder fra flommende flag,
og kanonerne dundrer med tordnende brag,
der er sang der er spil i de lystige lag!
Og hjerterne møtes hos kvinde og mand
i glæde og fryd over land og paa vand!
Der er glæde idag over Norge, mit land!

Naar ene jeg gaar, O! Saa mangen engang
gaar tankerne hjem til dig Norge, mit land!
og sagte et suk stiger op fra mit bryst,
en længsel tilbake til hjemlandets kyst,
den hulker i barm den vil ei blive tyst,
denne stemme som spørger saa mangen engang:
Naar skal atter jeg se dig? Mor Norge, mit land!

Men idag er der glæde og fryd i mit sind,
og mit flag smelder høit i den vaarfriske vind!
Min aand flyver langt over land, over hav,
imot hjemlandets kyst denne 17de Mai,
og jeg svinger med hatten og roper, Hurra!
saa det runger omkring over vand og strand,
til ære for Norge! — For Norge mit land!

Saa ønsker jeg, at du fra vaar til vaar,
maa leve saa fager og fri som i aar!
At frem du maa gaa i lykke og held,
at "enig og tro" ifra hav til fjeld,
du stedse maa staa indtil tidens kveld!
Gud holde sin haand over kvinde og mand!
Gud signe dig herlige Norge! — Mit Land!

Foreningsliv.

Ved Nyaarstid 1917 gjenoptokes atter sangarbeidet med sangkoret i den østre del av settlementet. Det gamle kor rekonstruertes med Johan Pedersen som formand og Mary Slind som sekretær. Vi hadde nu flere orgler til raadighet, idet baade Ole Slind og Pastor Edvard Hage hadde et, likesaa var der et i skolehuset om vi skulde ha nogen møter der.

Vi holdt sangøvelser hver søndag, hvori de fleste ungdommer og flere gifte folk deltok.

I Februar stiftede vi ogsaa en sangforening i "Vesterheimen" eller den vestlige del av nybygget. Den 4de Februar kom ungdommen og mange ældre hjem til mig og koret blev organisert. Til formand valgtes Karl Larsen og til sekretær og kasserer Marta Røllaas. Jeg hadde ved denne tid besluttet mig til at begynde at arbeide paa Knudsens sagbruk en tid fremover, men jeg blev nu anmodet om at øve med koret fremover vinteren istedet. Jeg vilde gjerne gjøre dette, og vi blev enige om at holde øvelser hver tirsdag og torsdag fremover. Vi kunde holde vore øvelser i skolehuset, da pikeforeningen "Busy Bee" hadde kjøpt et orgel og foræret skolen, og sangkorets medlemmer hadde paatat sig at holde skolelokalet varmt og rent.

Pikeforeningen, hvis formand var fru Lily Numedal hadde med stor energi arbeidet paa at samle penge til dette orgel og den 14de Februar inbødes alle i settlementet til en liten indvielsesfest i skolehuset for at se det nye orgel og høre nogle toner fra det.

Utover hele vinteren 1917 gik det saa sangen med liv og lyst, hver tirsdag og torsdag i den vestre del og hver søndag i den østlige del av settlementet. Den første prøve paa vor kunst avla vi den 25 Mars, da pastor C. G. Tjomsland holdt sin avskedsprædiken. Den blev en meget stilfuld og høitidelig stund. Der var baade konfirmation og altergangsgudstjeneste og det østre skolehus var pakkende fuldt av folk.

Efter gudstjenestens avslutning sang koret et par for anledningen særligt passende sange og en avskedssang til pastoren forfattet av nedskriveren blev meget vakkert og stemningsfuldt sunget av koret. I nogle faa ord tolkede jeg forsamlingens og settlementets sorg over at maatte se den avholdte prest paa grund av sykdom forlate os, og presten svarte ved i bevægede ord at uttale sit tak for den kjærlighet og hengivenhet han heroppe hadde mødt fra alle hold.

Efter møtet i skolehuset blev alle indbudt til Ole Slind, hvor vi tilbragte en særdeles hyggelig aften og kveld til langt paa nat, med taler og sang og god beværtning fra værtfolkets side. Tilstede var ogsaa frikirkens prest pastor Hage med familje, hvad der i ennu høiere grad gjorde festen hyggelig og kordial.

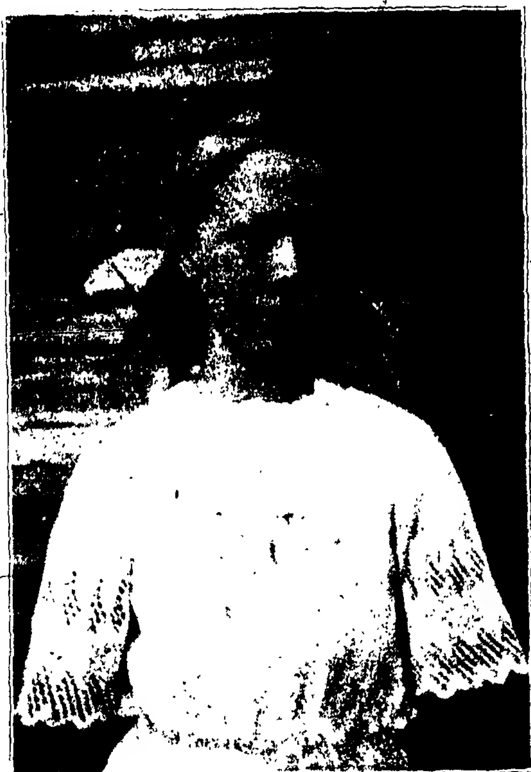
Det Norske Selskap.

Den 22 Mars stiftede vi en forening som vi kaldte "Det Norske Selskap". Formaalet var at faa istand en

Sigvald Quale Memoriel Contest. Jeg blev valgt til president og Frk Anna Dahl til sekretær. Vi la nu alt an paa, at dyktiggjøre os til denne deklamationskonkuranse, som ungdommerne omfattede med stort interesse. Jeg skrev til det Norske selskaps sekretær i staterne hr Waldemar Ager i Eau Claire, som sendte os flere deklamationshefter og regler for kontestens avholdelse.

Stedets postmester Otto Christiansen, den tidligere postmester Ole Slind og pastor Hage gav hver ekstrapræmier til kontesten. Frikirkens Bokhandel og Augsburg Publishing House, Minneapolis, sendte hver en smuk bok som ekstrapræmie. Der tegnede sig ialt 10 ungdommer til kontesten, 3 gutter og 7 piker. Imidlertid trak 5 sig tilbake, saa der blev kun 5, som deltok. Disse var: Albert Christiansen, Selmer Slind, Alvin Hage, Lydia Hage og Mabel Slind.

Søndag den 20 Mai holdtes kontesten. Den søndag holdt ogsaa den nye prest Nilsen, som kom efter Tjomsland sin tiltrædelsesprædiken. Han var saaledes tilstede, hvilket gjorde tilstellingen saa mere tiltrækkende. Stedets prest Edv. Hage var ogsaa tilstede. Ialt var der ca. 70 mennesker samlet. Som dommere fungerte pastor Nilsen, Johan Pedersen og Eberhardt Nilsen. Dagens heltinde blev Lydia Hage, som vandt den opstillede sølvmedalje ved framsigelsen av "Modersmaalet". Mabel Slind vandt 2den præmien paa "Haakon Haakonsen". De to tilstedeværende prester holdt hver sit tale, hvori de roste de unges anstrængelser, ved at lære sig fremsi de valgte stykker. Det vidnede om kjærlighet til deres fædreneæt, der vilde følge dem som en velsignelse gjennem livet.

MISS LYDIA HAGE.

Hun vandt første pris, en sølvmedalje for sin deklamation av digtet "Modersmaalet" under sølvmedaljekontesten. Hun er datter av pastor Edv. Hage.

Kirke bygges.

Man hadde længe savnet en kirke. Folketallet økedes stadig i nybygget dels ved at flere flyttede ind og dels ved at de unge vokste op og enkelte giftede sig. En kirkegaard var utset og her skulde ogsaa kirken bygges. Det var paa et beleiligt sted midt mellem begge settlementer. Det tok som rimeligt kan være tid at faa kirken bygget. Der skulde ikke saa lite penge til og nybyggerne hadde hidtil ikke havt saa mange av dem. Kvindeforeningen hadde dog ivrig arbeidet paa at samle penge til kirkefondet og i 1917 laant de saa 500 dollars av den forenede kirkes "Church extension fund" Herved sattes de istand til at faa kirken bygget og Andrew Skolos fik kontrakt paa opførelsen og sommeren 1917 blev saa kirken bygget. Tidligere hadde menighetens medlemmer frivillig ryddet tomten og muret grundmuren.

Det første dødsfald av voksne var det av Martin Røllaas, siden døde en ung kone, og dernæst i 1917 Otto Christiansen, der var stedets handelsmand og postmester. Et par børn er ogsaa døde. De voksne ligger alle begravede ved den lille kirke. De var de første som blev stedt tilhvile i de ødemarker og skoge, de hadde været med under saa meget slit og slæp at rydde op og gjøre frugtbringende for land og folk. Tusinder av vore landsmænd har som de været med at bygge op dette land og gjøre det mægtigt. De fleste stedes stille til hvile i ukjendte fjærne grave, men de fortjener at mindes, og de vil bli mindet av en taknemmelig efterslægt, som foregangsmænd og kvinder paa sit omraade, uten hvis seige utholdenhet og ihærdige bekjæmpelser av alle motstande landet ikke vilde blit opbygget og utvi-

det, hvorved de yngre saa meget lettere kunde skaffe sig et hjem.

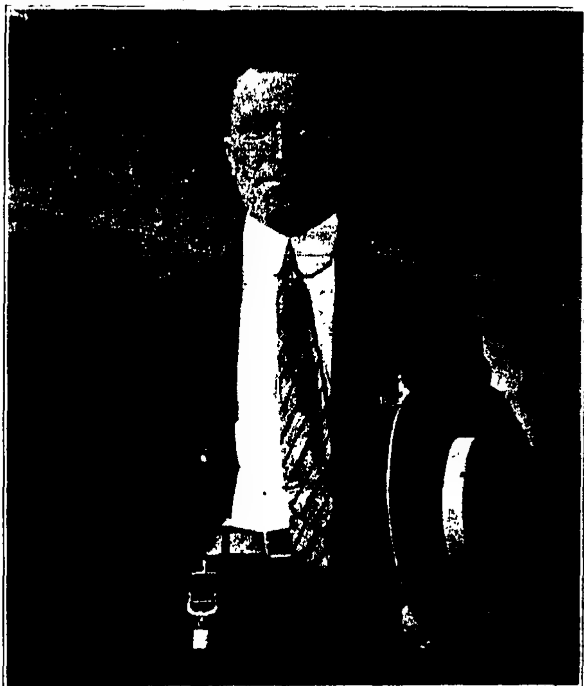
Det første brudepar i Settlementet var Bella Slind, datter av Syver Slind og en hr, Cooper. Dernæst en datter av Ola Slind og Edvin Nilsen, søn av Eberhardt Nelsen. Saa var det Harald Knudsen, eieren av sagbruket og enkefru Sissel Harstad, ogsaa en datter av gamle Syver Slind og søster av Bella, efter dem kom saa Herman Nummedal og Lily Misfeldt og de sistæggeviede er Anna Dahl, datter av P. Dahl, og Ib Misfeldt

Der er en mængde børn født i settlementet og mange av de som var smaa, da forældrene først kom ind er nu store og voksne. Dels hjelper de forældrene paa deres gaarde, dels har de tat sig land selv og dels er de reist ut til andre steder for at søke sig beskjeftigelse og danne nye hjem.

Landet rundt Dahlton har nu væet settlet i ca. 10 aar. Hvor der før var vild skog, er der nu store gjilde agre og vakre huse staar tæt utover alle steder, og man kan se fra grande til nærmeste grande, de fleste steder, hvor man for nogle aar siden tullede sig væk i skogen. Hvor der før var ufremkommeligt, er nu gode veie hvor man kan kjøre med automobil, og okser er paa de fleste steder avløst av heste og store flokke av kreaturer græsser i vide indhegnede havnegange. I den vestlige settlement har man stiftet en dyreforædlingsforening, for at indkjøpe en fulbdlods shorthorns avlsokse, en fuldblods raane og en fuldblods væder.

En mand der særlig har lagt sig efter sauevl er hr W. Burtman. Kreaturavl vil i fremtiden bli en hovednæring av landbruket i disse egne, hvor græs og beiteforholde er særdeles gode.

Paa trods av at dette settlement ennu ligger 35 mil fra nærmeste jernbanestation, maa det siges, at det har gaat frem med kjæmpeskridt. Uten at nævne de uhyre

HARALD R. KNUDSEN.

Den første nordmand som kom til Dahlton og gav anledning til at andre av hans landsmænd kom og bosatte sig der.

strækninger med skog som er ryddet væk, og land som er brudt op og alle huse som er bygget, kan nævnes at man nu har et postkontor der og et handelssted. En kirke, to skolhuse, to menigheter, og en prest bor der. To kvindeforeninger og to pigeforeninger samt søndagsskole. Alle disse institutioner er bygget op i denne korte tid fra intet og holdes vedlike av befolkningen med store utgifter ved siden av det daglige slit og stræv.

Veie er arbeidede indel settlementet, dels av befolkningen selv, dels ved regjeringens hjelp. Flere av nybyggets mænd indehar nu offentlige stillinger som municipale embedsmænd og settlementet er i rask opkomst og utvikling. Hadde ikke krigen kommet iveien vilde der nu forlænst ogsaa været jernbane, strax krigen er over vil den dog hurtigt bli bygget ind der, og da vil stedet yderligere faa et mægtigt stød fremover.

Og alt dette paa bare korte 8 a 10 aar! Og : tragter hvor før den tid kun vilde dyr og indianere streifede! Isandhet det er et lite under, og tjener de mænd og kvinder til ære, som har slidt stedet frem til hvad det nu er. De har ikke gjort skam paa sin skandinaviske avstamning, og deres efterkommere kan være stolte av sine fædre og mødre.

Disse oplevelser jeg her har nedtegnet, er ikke enestaaende i sit slags. De er dagligdagse hændelser blandt arbeidsfolk og nybyggere allesteder i nordvesten og Canada. Det er kun et led i en række av lignende tildragelser, som nedigjennem aarene har foregaat og som vil foregaa saalænge der er nyt land at faa og rydde i disse trakter.

Jeg har dog nedtegnet dem, fordi de paa mig som nykommer gjorde et dypt indtryk, og dernæst fordi jeg mener, at man ikke kan faa formange optegnelser om nordmænds indsats i at bygge dette kontinent op stort og mægtigt. Der høres dagligt saa meget skryt om at

nybyggerne skylder det land de kommer til saa meget fordi de faar lov at bo der. Men de betaler fuldt ut for de goder de nyter, og de fleste av dem gjødsler paa en eller anden maate den fremmede jord med sit ansigts sved, det er sikkert.

Disse fortællinger vil ogsaa tjene til at vise, at man ikke finder guldet paa gaten her i Amerika. Det maa betales for i dyre domme og slites tungt for. Hadde de unge virkelystne mænd og kvinder, med den samme iver kastet sig over arbeidet hjemme, som de er nødt til at gjøre det her vilde de kommet like saa langt. —

Mine fortællinger er bygget for det meste paa selvoplevelser. Det har været mig en glæde at følge mine landsmænd paa deres færd ute i disse utkanter av civilisationen og se dem bringe den ind der med sig. Det har ogsaa været mig en glæde at se, at nordmænd, hvor de færdes med ære hævder sin stilling blandt andre nationaliteter, og at det beste i dem har de i vuggegave fra Gamle mor Norge. De kan trygt bruke slagordet "Engang nordmand, altid nordmand", hvad hjertelag og aandelig kultur angaar. Den staar fuldt paa høide med andre nationaliteter.

De første pionerer som kom ind og bosatte sig i hvad nu hetter Dahlton var nordmænd. Siden er dansker og svensker og andre nationaliteter kommet til. De har alle utført et heroisk arbeide deroppe, og fortjener alle ære og ros derfor. Jeg har gjennem disse linjer forsøgt at skildre endel av deres daglige liv med dets møie og besvær, saavel som de fornøielser, der kan falde indiblandt. Jeg har ogsaa forsøgt at skildre livet blandt norsk folk andre steder, hvor jeg har færdedes.

Fortællingerne har intet literært værd, de er ikke søtladent smigrende eller haardhændt kritiserende og revsende. Denne lille fortælling er ikke et fantasifoster, hvor forfatteren har stillet op endel imaginære per-

soner, og hvor han resonerer hvordan alt skulde være, naar det skulde være rigtigt godt. Her er ingen dypsindige spekulatiöner over menneskekarakterer og livets gaater. Det hele er ren virkelighet, fortalt saa likətil, som muligt.

Fortællingerne har dog sin kulturhistoriske betydning, da de danner et avsnit i Nordmændenes historie herover, som kanske ellers vilde väre uskrevet og saadanne optegnelser kan man ikke faa for mange av.

Hvistnok handler ikke fortællingerne om store mænd med glimrende navne, men den handler dog om den klasse mennesker og de slags nordmænd som fra først av bryter op landet og lægger de grundvolde, hvorpaa nationen og hjemmet siden bygges op.

METROPOLITAN
TORONTO
LIBRARY
CANADIAN HISTORY

